

ÄNGELHOLMS
KOMMUN

Naturvårdsprogram för Ängelholms kommun

Innehållsförteckning

Naturvårdsprogram för Ängelholms kommun	3
Inledning och syfte	4
Metod.....	5
Lagar som styr naturvårdsarbetet - skyddsformer	6
Miljöbalken.....	6
Kapitel 2. Allmänna hänsynsregler	6
Kapitel 3 - 4. Grundläggande och särskilda bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden.....	6
Kartor över riksintressen.....	7
Kapitel 7. Skydd av naturen.....	8
Särkilda skyddade områden.....	9
Koppling till de nationella miljö kvalitetsmålen och kommunens miljöarbete.....	12
Miljönämndens mål.....	12
Kommunala miljömål	12
Nationella miljö kvalitetsmål.....	12
Vissa begrepp inom naturvård	14
Biologisk mångfald.....	14
Hur mäter vi biologisk mångfald?.....	14
Antal arter.....	14
Indikatorarter	15
Rödlistade arter.....	15
Hotade arter	15
Hot mot den biologiska mångfalden.....	15
Kontinuitet	15
Fragmentering.....	16
Förändring av hydrologin.....	16
Områdets storlek, form och placering	16
Buffertzonen.....	16
Kanteffekt.....	16
Spridning mellan biotoper.....	17
Natur- och kulturlandskap	17
Historia.....	17
Hävd av marker	18

Geologi och morfologi	19
Hydrogeologi.....	19
Dagens markanvändning	22
Tätortsnära natur och rekreation	26
Hot från främmande arter	27
Floran	27
Faunan.....	28
Hav	29
Referenser	30
Ordförklaringar	35
Anvisningar till områdesbeskrivningar	39
Innehållsförteckning områdesbeskrivningar	40
Innehållsförteckning områdesnummer	41
Översiktskarta över områden	42
Område 1 - 80	1 - 119

Naturvårdsprogram för Ängelholms kommun

Naturvårdsprogrammet är uppdelat i två delar, en allmän del och en del med områdesbeskrivningar. Miljönämnden beslutade 2010-05-11 att godkänna Naturvårdsprogram för Ängelholms kommun efter att programmet varit ute för samråd 2010-02-15 – 2010-04-15.

Naturvårdsprogrammet antogs av kommunfullmäktige den 28 juni 2010 och ska uppdateras en gång per mandatperiod. Uppdateringen ska antas av kommunfullmäktige.

Ny kunskap som tillkommer till följd av den stora nationella satsningen på artbeskrivningar, inventeringar och bedömningar för hotade organismer bör arbetas in i programmet.

Syftet med naturvårdsprogrammet är att få ett samlat dokument som beskriver områden i kommunen med höga naturvärden. Ängelholms naturvårdsprogram ska utgöra ett planeringsunderlag för kommunens översiktsplan och vara till hjälp och stöd i framtagande av detaljplaner, handläggning av bygglov, markfrågor och naturvårdsarbete i kommunen, dvs prövning enligt miljöbalken och plan- och bygglagen. Naturvårdsprogrammet är även ett viktigt verktyg för att prioritera områden som kan behöva ett förstärkt skydd från exploatering eller som kräver viss skötsel för att dess värde ska kunna bibehållas till kommande generationer. I förlängningen bör åtgärdsprogram tas fram till de områden som kräver aktiv skötsel för att bibehålla sina värden.

Naturvårdsprogrammet har tagits fram med hjälp av statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt.

Eventuella frågor kring programmet besvaras av:
Karin Valtinat, tel 0431-87137 eller
Miljökontoret expedition,0431-87135.

Inledning och syfte

Ängelholms naturvårdsprogram är ett dokument som beskriver områden i kommunen med höga naturvärden. Förutom en detaljerad beskrivning av 80 områden innehåller naturvårdsprogrammet en del inledande texter. Programmet innehåller information kring den lagstiftning som styr naturvårdsarbetet samt information kring kommunala mål och nationella miljökvalitetsmål. Det finns ett avsnitt om vanliga termer som är väsentliga i naturvårdssammanhang. Ett avsnitt ägnas åt naturtyper i kommunen samt det kulturlandskap, med sin speciella skötsel, som våra förfäder skapat. Lite om naturgeografi samt om de tillgångar i form av mark, vatten och naturresurser som finns inom kommunen. Till sist innehåller naturvårdsprogrammet ett avsnitt om problematiken med främmande arter. I slutet finns även ordförklaringar.

Naturvårdsprogrammet finns digitalt i kommunens kartdatabas för internt bruk men kommer även att finnas tillgängligt på Ängelholms kommuns hemsida för allmänheten då kommunen börjar tillhandahålla denna karttjänst, senast under 2011.

Prioritering av områden

De 80 områdena är utvalda för att de har ett högt värde för Ängelholm. Ett område kan ha ett högt naturvärde av olika anledning. Det kan vara höga värden på grund av att det är en ovanlig naturtyp eller geologisk formation och/eller att området hyser ovanliga arter. Det kan även ha högt värde för att det är tätortsnära, vilket innebär att det är lätt att ta sig till och lätt att utnyttja. Det är viktigt med tätortsnära natur för skolor, förskolor och föreningar. Vissa områden har höga värden för att de sätter Ängelholm på turiskartan. Stora värden finns på stranden och i den strandnära skogen, i Vege å och Rönne å, som områden för havsbad, paddling och fiske. Våra skogsområden är värdefulla som områden för vandring, cykling och ridning. Dessutom kan ett område ha värde bara för att det är tyst och ger storskogs känsla.

Syfte

Eftersom miljöperspektivet ska beaktas i all kommunal verksamhet i enighet med de nationella miljökvalitetsmålen och kommunfullmäktiges mål innebär det att naturvårdsprogrammet behövs som komplement till övriga kommunala beslutsunderlag vid kommunens framtida projektering.

Syftet med Ängelholms naturvårdsprogram är att det ska:

1. utgöra ett planeringsunderlag för kommunens översiktsplan och vara till hjälp och stöd i framtagande av detaljplaner, handläggning av bygglov, markfrågor och naturvårdsarbete i kommunens prövningar, i huvudsak enligt miljöbalken och plan- och bygglagen.
2. utgöra ett viktigt verktyg för att prioritera områden som kan behöva förstärkt skydd från exploatering eller som kräver viss skötsel för att dess värde ska kunna bibehållas till kommande generationer.

Naturvårdsprogrammet har tagits fram med hjälp av statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt.

Naturvårdsprogrammet ska uppdateras en gång per mandatperiod. Uppdateringen ska antas av kommunfullmäktige.

Metod

Vid exploatering eller prioritering av skötselåtgärder är det värdefullt att ha kommunens områden med höga naturvärden samlade i ett dokument.

De 80 områden som valts ut att ingå i naturvårdsprogrammet med områdesspecifik beskrivning har betydande värden som gör att de bör uppmärksammas. Det är områdets befintliga värden som beskrivs. Urvalet av

värdefulla områden i Ängelholms kommun har skett genom att kunskap, både befintlig och ny, inhämtats med hjälp av inventeringar, litteratur och samtal med personer kunniga inom området.

Inventeringar

Olika inventeringar som genomförts under årens lopp. Det bör observeras att många av inventeringarna nedan bara berör en liten del av kommunen medan några är väl täckande för hela kommunen.

Fauna

- Länsstyrelsen i Skåne län. Fladdermusinventering. Gamla och nya området Vegeholm följs upp.
- Skånes ornitologiska förening. Fågelinventeringen för Skånsk fågelatlas II.
- Fisk och bottenfaunainventering i Rönne å och Vege å. utförd av Ekologgruppen.
- Länsstyrelsen. Fiskinventering i Skåne.
- Nordvästskånes kustvattenförbund. Marin bottenfaunaundersökning.
- Samuelsson, Arne och Johansson, Kristin. Marin undersökning av fauna och flora i Skälderviken.
- Insektsinventeringar av mindre områden. Lunds universitet, naturskyddsföreningen och skogsvårdsstyrelsen
- Dagfjärilinventering för Ängelholms kommun. Joachim Falck.
- Bäcksländeinventering utförd av Jörgen Hanak

Flora

- Torbjörn Tyler et al. 2007. Skånes flora.
- Ängs- och betesmarksinventering för Skåne 2006. Jordbruksverket, samt www.tuva.se.
- Jordbruksverket. Ängs och hagmarksinventering 1992.
- Skånes naturskyddsförening. Trämiljöinventering. 2006.

Miljökontoret har dessutom gjort en del interna inventeringar.

- Småvatteninventering 1998 och 2006 - 2007
- Ängsmarksinventering 2006 - 2007

- Skogsbiotopinventering 2006 - 2007
- Tätortsnära natur – inventering - Naturskyddsföreningen och egen 2006 – 2007.
- Park- och slottsmiljöinventering 2007

Övriga kunskapskällor som använts är den ”gamla naturvårdsplanen”. Det har skett många samråd med experter på flora och fauna och Joachim Falcks erfarenheter och lokalkännedom har bidragit. Dessutom har det skett studier och inventeringar av skog och mark inom kommunen 1970 - 2007 samt en geologisk kartläggning av kommunen 1975 - 1978.

Bristande kunskapsunderlag

Under arbetet har det kommit fram att det finns mycket begränsad kunskap inom vissa områden. Där behövs inventeringar för att få kunskap om läget i kommunen. De områden där behovet av kompletterande inventering är som störst är:

- Mossinventering, som är på gång i Skånes floras regi.
- Lav och svampinventeringar .
- Reptilinventering för just Ängelholm.
- Däggdjursinventering.
- Insektsinventeringar saknas för de flesta grupper.

Tack

Tack till alla som hjälpt till att ro detta projekt i hamn genom att bistå med kunskap och naturinventeringar: Ingeborg Ekdahl, Mats Gustavsson, Arne Broman, Leif Hellmin, Johan Brinck, Mona Jönsson samt övriga inom Naturskyddsföreningen. Tack dessutom för stort kunnande inom ert resp. område och för att vi fått ta del av detta, till Thomas Wallin (fåglar), Leif Dehlin (fåglar), Kristin Johansson (marin), Arne Samuelsson (marin), Peter Göransson (marin) och Pernilla från Hässleholms kommun för goda råd och information om deras program. Till sist till Annika Bengtsson för all hjälp med karta/GIS och inte minst Joachim Falck utan vars engagemang detta program aldrig kommit till.

Lagar som styr naturvårdsarbetet - skyddsformer

Ända sedan bondesamhället har människan stiftat lagar och haft regler för att kunna hålla med naturens tillgångar så att även nästa generation skulle kunna försörja sig. Till skillnad från dagens miljölagstiftning var syftet inte att främja en god naturvård utan den typ av lagar började komma först i början av 1900-talet. Då blev det också möjligt att inrätta nationalparker och naturminnesmärken. Det dröjde sedan till år 1964 innan naturvårdslagen, som sedermera låg till grund för miljöbalken stiftades, vilket var den första moderna lagstiftningen inom naturvården.

Under 1900-talet har förbrukningen av kemikalier och exploateringen av natur och miljö ökat, och verksamheterna har blivit allt mer komplexa. Därför ansågs det på 1990-talet viktigt att samla all existerande miljölagstiftning i en balk. När miljöbalk (MB 1998:808), 1999 trädde i kraft ersatte den bl.a miljöskyddslagen, vattenlagen, naturresurslagen, naturvårdslagen och elva andra lagar, vilket resulterade i en synkronisering och skärpning av miljölagstiftningen.

Som ännu ett led i denna utveckling samordnades miljöbalken med plan och bygglagen (PBL 1987:10), som även den tar hänsyn till miljöfrågor. Trots förbättringar prövas båda fortfarande separat, men diskussioner om hur denna process kan förenklas och samordnas fortgår.

Rönne å flyter stilla genom staden.
Foto: Karin Valtinat

Miljöbalken

Miljöbalken består av sex avdelningar och 33 kapitel, av dessa är åtta av direkt intresse för naturvården. Dessa ska tillsammans med övriga kapitel i miljöbalken vara styrande i alla beslut. Nedan följer en kort sammanfattning över de i naturvårdsammanhang viktigaste kapitlen. I Miljöbalken regleras till exempel att naturområden med höga värden och som har speciell betydelse kan vara skyddade mot intrång på olika sätt.

Kapitel 2. Allmänna hänsynsregler

De allmänna hänsynsreglerna i kapitel 2 är ett antal rättsligt bindande principer som bl.a innebär att försiktighetsprincipen och lokaliseringsregeln ska råda i alla beslut. Det har som följd att vid alla situationer, där risker föreligger för en eventuell skada på miljön, ska tillräckliga försiktighetsmått tas för att undvika en negativ inverkan. Enkelt kan sägas att man ska ta det säkra före det osäkra och att en verksamhet ska placeras så att den gör minsta möjliga skada.

Kapitel 3 - 4. Grundläggande och särskilda bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden

I miljöbalken finns grundläggande hushållningsbestämmelser och bestämmelser kring riksintressen. Områden med värdefulla ämnen eller mineraler, områden av nationell betydelse för industriell produktion, vattenförsörjning, avfallshantering, energiproduktion, kommunikation eller för totalförsvaret kan utgöra riksintressen. Även naturområden med höga värden kan pekas ut. Inom ett område som är utpekad som riksintresse skall detta intresse särskilt beaktas då man bedömer om exploatering eller andra ingrepp i naturmiljön kan tillåtas. Kommunen ska i sin översiktsplan redovisa riksintresseområden samt ha rekommendationer så att riksintressena kan tillgodoses.

Enligt de särskilda bestämmelserna är hela kustområdet i västra Skåne att betrakta som riksintresse eftersom området är av stort intresse för turismen och det rörliga friluftslivet.

Områden med speciellt höga värden kan dessutom pekats ut av regeringen, länsstyrelsen eller kommunen och få ett mer specifikt skydd. I miljöbalkens kapitel 7 finns dessa skyddsformer beskrivna.

Kapitel 7. Skydd av naturen

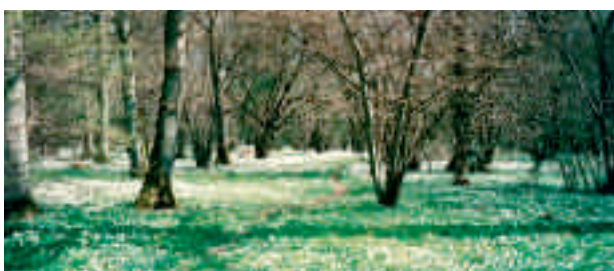
Nationalpark

(2-3 §) Riksdagen får förklara ett mark- eller vattenområde som tillhör staten som nationalpark. Syftet ska vara att bevara ett större sammanhängande område av viss landskapstyp i dess naturliga tillstånd eller i väsentligt oförändrat skick. Nationalpark är den starkaste skyddsformen idag. Ängelholm har inga nationalparker.

Naturreservat

(4-8 §) Vanligaste formen för skydd av naturområden är naturreservat. Länsstyrelsen eller kommunen kan förklara ett mark- eller vattenområde som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att återskapa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat. Ängelholms kommun har 2 naturreservat, Prästängen och Ängelholms strandskog.

Prästängen (område 39) är ett ca tre hektar stort område beläget nära Tåstarp. Området är menat att vittna om hur en del av lerslätten kunde se ut under tidigt 1800-tal. Numera påminner området tyvärr mer om en skog än om en äng då stora och glest utspridda ekar, rikligt med hasselbuskar och enstaka askar är det dominerande intrycket. På det fuktiga till friska underlaget är växtligheten mycket ymnig och hallon, hundkåx, nässlor och älgört breder ut sig. Vid inventering 1977 noterades 110 olika kärleväxter var-

Prästängen i vårskrud. Foto: Joachim Falck

av några med större botaniskt intresse som: smörboll, grönvit nattviol och skogsknipprot. Ängelholms strandskog (område 47) är belägen strax utanför Ängelholms tätort och används flitigt för fritids- och rekreatiönsändamål. Området är även ett Natura-2000 område. På 1500-talet resulterade en omfattande trädavverkning till ett öppet landskap vilket ledde till sandflykt på grund av vinderosion. För att få bukt med problemet påbörjades 1739 ett storskaligt återplanteringsprogram (Snogerup och Jörgensen). De äldsta delarna av skogen är från denna tid. Området består i dag av olika typer av sandkullar och dyner, barrskog och lövsumpskogar. Ett rikt djurliv finns i området med ovanliga fågelarter som nattskärra, men även grod- och kräldjur som t.ex. större vattensalamander.

Under 2008-10 har ett restaureringsprojekt skett i samarbete med Länsstyrelsen i Skåne och markägaren, Stiftelsen för fritidsområden i Skåne. Målet är att återskapa en del av de öppna sanddynerna och få igång aktiva dynbildningsprocesser.

Under arbetet med att blotta sandtytor i Strandskog. Foto: Karin Valtinat

Naturminne

(10 §) Särpräglade naturföremål såsom träd, flyttblock och liknande kan skyddas som naturminne. Naturminne utses av länsstyrelsen eller kommunen och får omfatta även det område på marken som krävs för att bevara naturföremålet och ge det behövligt utrymme. Det finns inget naturminne i Ängelholms kommun.

Biotopskyddsområde

(11 §) Mindre områden som utgör livsmiljö för hotade djur- eller växtarter eller som annars är särskilt skyddsvärda kan förklaras som biotopskyddsområde. Inom ett biotopskyddsområde får inte verksamhet bedrivas eller åtgärd vidtas

som kan skada naturmiljön. Skogsstyrelsen ansvarar för skogsmark som bör skyddas genom särskilt beslut om biotopskydd, för övriga naturområden ansvarar länsstyrelsen. I Ängelholm finns 8 stycken skogliga biotopområden på sammanlagt 7,9 ha (Skogsstyrelsen, skogens pärlor).

Alléer, pilevallar, åkerholmar, källor, våtmarker, odlingsrösen, småvatten och stenmurar i jordbruksmark är skyddade utan särskilda beslut.

Djur- och växtskyddsområden

(12 §) Djur- och växtskyddsområden innebär vanligtvis tillträdesförbud under en viss period, oftast är det för att skydda föringring av fåglar. Det enda området i kommunen som är fågel-skyddsområde är Rössjön (område 71).

Storlom i Rössjön. Foto: Alf Johansson

Strandskyddsområde

(13-18 §) Vid havet, alla sjöar och vattendrag råder generellt strandskydd. Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd, d.v.s total bredd 200 m. Utmed havskusten är området på land utökat till 300 meter, där blir den totala bredden 400 m.

Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet både på land och i vatten. Inom strandskyddsområdet får inte nya byggnader uppföras och användningen av befintliga byggnader får inte ändras. Man får inte heller utföra anläggningar och anordningar som kan hindra allmänheten att beträda området. Andra åtgärder som kan förändra livsvillkoren för djur och växter får inte heller vidtas inom strandskydds-zonen. Det är kommunen som beviljar dispenser från strandskyddet i områden som inte har skydd enligt miljöbalken men beslutet överprövas av Länsstyrel-

sen. Dispenser från strandskyddet inom skyddade områden beslutas av Länsstyrelsen direkt.

Särskilda skyddade områden

(27-29 §) Vissa EU-direktiv, internationella konventioner eller nationella mål syftar till att skydda naturområden. Regeringen skall fortlöpande föra en förteckning över naturområden som bör beredas skydd eller har beretts skydd enligt dessa direktiv, konventioner och mål. Ett område som tagits upp i förteckningen skall prioriteras i det fortsatta skyddsarbetet.

Natura 2000

För att värna om biologisk mångfald har EU skapat ett nätverk, Natura 2000. Ett Natura 2000-område är till för att skydda en värdefull naturtyp och därmed skydda livsmiljön för djur och växter som listas i EU:s fågeldirektiv (fågellarter) och EU:s habitatdirektiv (övriga arter och naturtyper). Varje medlemsland ansvarar för att skydda och vårda sina områden för framtiden. Naturvårdsverket samordnar Natura 2000-arbetet på nationell nivå och Länsstyrelsen ansvarar för att ta fram bevarandeplaner för samtliga utpekade områden (Naturvårdsverket. Natura 2000-områden).

I Ängelholm finns fem områden vilka klassas som Natura 2000-områden. Det är Djurholmamossen, Ängelholms strandskog, Århultsbäcken och 2 områden i södra delarna av Skäldervikskusten.

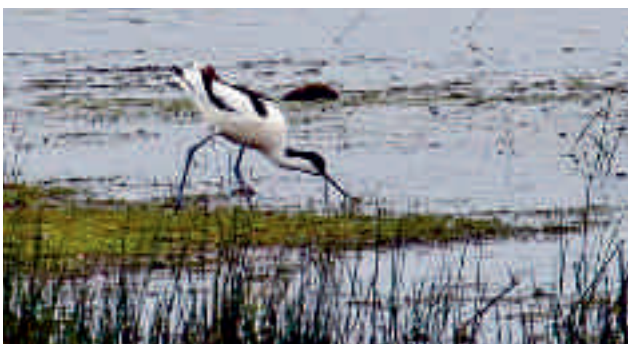
Djurholmamossen (område 7) är belägen på Hallandsåsen, strax norr om Västersjön och består av högmossar, öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr, gungflyn samt skogbevuxen myr. Området har en stor betydelse för de hydrologiska förhållandena på Hallandsåsen samt för djurlivet på åsen, med bla

9 Djurholmamossen. Foto: Joachim Falck

fågelarter som orre, spillkråka, mindre hackspett, morkulla och eventuellt tjäder. Århultsbäcken (område 76) ligger även den norr om Västersjön och rinner genom en djup ravin som är bevuxen med lövskog. På norra sluttningen finns bokskog, som kännetecknas av en lång kontinuitet av träd i olika åldrar, rikligt med död ved, lavar, mossor, svampar och insekter.

Skäldervikens södra kust (område 45), mellan Vegeå och Jonstorp är ett särskilt skyddsområde enligt fågeldirektivet som delvis överlappar ett skyddsområde enligt habitatdirektivet. Området är uppdelat i tre delar, den östra delen består av två småöar med sanddyner, den västra av en åmyrning med sandbankar och den tredje är en mindre halvö. Kusten är huvudsakligen flack och består av morän och grunda vatten med öppet ängslandskap och sandklitter. Det finns många sällsynta växter och området är av stor betydelse för fågellivet. Främst vattenfåglar såsom blå och brun kärrhök, brushane, fiskgjuse, skärfläcka och grönbena kan ses vid kusten. Av dessa är det däremot bara brun kärrhök och fiskgjuse som häckar i området.

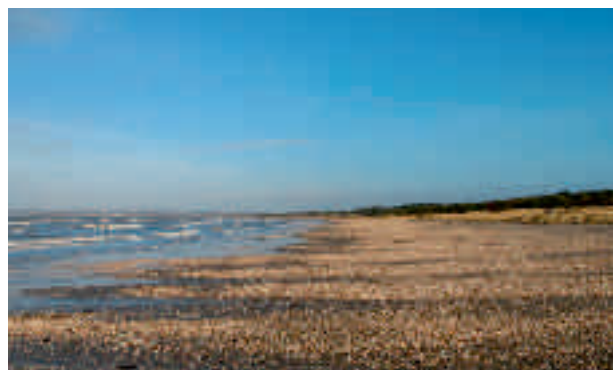
Skärfläcka. Foto: Eric Egebrant

Ramsar-områden

Ramsarkonventionen pekar ut våtmarker som är av internationellt intresse. Det Ramsarområde som berör Ängelholms kommun är Skälderviken. Enligt naturvårdsverket är motiveringen till att Skälderviken blivit Ramsar-område följande: *(fritt översatt)*.

Skälderviken

Skälderviken är en grund havsvik med omgivande betade strandängar, några få öar, sanddyner och rev, och två små åmyrningar. Den långgrunda stranden gynnar ett rikt fågelliv, och viken är en viktig plats för fisk, speciellt plattfisk, för lek, som ynglingsplats och för födosök. Området är viktigt för fiskerinäringen och har dessutom med sin storslagna skönhet ett stort värde för rekreation och turism.. (Naturvårdsverket, Ramsar)

Skälderviken. Foto: Therese Valtinat

Områden med landskapsbildsskydd

Landskapsbildsskydd är ett begrepp som fanns enligt naturvårdslagens lydelse före den 1 januari 1975. Det infördes innan begreppet riksintresse fanns för att på ett enkelt sätt kunna skydda stora områden från större påverkan eller förändring. Det var framförallt de visuella upplevelsevärdena i landskapet man önskade skydda. Även om begreppet inte finns i miljöbalken gäller bestämmelserna fortfarande i de utpekade områdena. I Ängelholm är det framförallt ett

Områden med landskapsbildsskydd

område på Hallandsåsens sydsluttning väster om E6:an som har landskapsbildsskydd.

Övriga värdefulla naturmiljöer

Förutom de naturmiljöer som har ett lagstadgat skydd finns vissa andra kvalitetsbegrepp för natur. Skogsstyrelsens använder begreppen nyckelbiotop och objekt med naturvärden för att beskriva områden i skog med höga naturvärden.

Nyckelbiotoper

Skogsstyrelsens definition är: ”En nyckelbiotop är ett skogsområde som från en samlad bedömning av biotopens struktur, artinnehåll, historik och fysiska miljö idag har mycket stor betydelse för skogens flora och fauna. Där finns eller kan förväntas finnas rödlistade arter” (Skogsstyrelsen, nyckelbiotop). En nyckelbiotop är alltså ett naturområde som spelar en avgörande roll för skogens hotade och sällsynta djur och växter.

Nyckelbiotopsinventeringen genomfördes 1993-1998 av f.d. Skogsvårdsstyrelsen. Inventeringen var en biologisk basinventering som omfattar små skogsbruk i hela landet. Stor- och mellanskogsbruket ansvarar själva för nyckelbiotopsinventering på sin skogsmark. En utpekad nyckelbiotop har inget formellt skydd. Olika skyddsformer kan däremot bli aktuella beroende på vilken typ av biotop det är och biotopens storlek. I många fall krävs åtgärder för att naturvärdena ska bevaras (Nyckelbiotopsinventeringen). Det finns 3 nyckelbiotoper i kommunen och 4 objekt med höga naturvärden. Dessutom finns några nyckelbiotoper utpekade av skogsbolag. De flesta är norr om Västersjön och Rössjön (Skogsstyrelsen, skogens pärlor).

Plan och bygglagen

I plan och bygglagen (PBL 1987:10) regleras bygglov, detaljplaner, översiktsplaner och övriga

ärenden som behandlar planläggningen av mark och vatten. Precis som i miljöbalken bygger bestämmelserna på att en miljömässigt hållbar utveckling skall främjas och att byggnader och andra konstruktioner ska lokaliseras och planeras så att den negativa inverkan på miljön minimeras.

Plan och bygglagens första kapitel, 1 § (1987:10) lyder: ”Bestämmelserna syftar till att med beaktande av den enskilda människans frihet främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer”.

I plan och bygglagen finns flera hänvisningar till miljöbalken där kapitel och paragrafer nämns som ska tillämpas i ett planförfarande. Riksstressen (enligt kap 3 och 4), miljökvalitetsnormer (kap 5) och miljökonsekvensbeskrivningar (kap 6) är några av de kapitel som hänvisas till i Plan- och Bygglagen.

Övriga lagar och direktiv

Förutom miljöbalken och plan och bygglagen finns det flera andra lagar i vilka naturvård berörs. Av dessa är det främst i väglagen, jaktlagen, terrängkörningslagen, skogsvårdslagen och fiskelagen där naturvärden kan finna stöd. Kommunen är inte tillsynsmyndighet i ärenden kopplade till dessa lagar men är skyldig att ta hänsyn till dem.

Rössjön med omgivande lövskog. Foto: Karin Valtinat

Koppling till de nationella miljö-kvalitetsmålen och kommunens miljöarbete

Miljönämndens mål

Miljönämnden har som mål för 2010 att; genom ett målmedvetet miljö-satsande tillförsäkra kommande generationer Ängelholmare en god livsmiljö. Det ska ske genom att nämnden beaktar de nationella miljömålen vid samtliga remissvar. Miljönämnden ska också bevara och skydda värdefulla tätortsnära naturområden genom att öka antalet kommunala reservat med ett om året fram till 2012.

Kommunala miljömål

Kommunens Miljöprogram som antogs av kommunfullmäktige i januari 2009 innehåller åtgärder för 4 av de nationella mål dessa är:

- begränsad klimatpåverkan
- giftfri miljö
- ingen övergödning
- god bebyggd miljö.

Kommunen har därutöver även valt till ett eget miljömål:

- inköp och upphandling.

Det finns flera mål och åtgärder i miljöprogrammet, främst inom området ”God bebyggd miljö” som berör naturvårdsprogrammet (Ängelholms miljöprogram).

Nationella miljökvalitetsmål

För att nästa generation ska slippa hantera de miljöproblem som finns i dag har Sveriges riksdag beslutat om 16 nationella miljökvalitetsmål. Målet är att de ska vara uppnådda till år 2020, d.v.s inom en generation och de ska vara vägledande i allt miljöarbete. En närmare beskrivning av samtliga mål samt en avstämning av hur långt arbetet kommit finns att tillgå på miljömålsportalen (Miljömål). Dessutom har Länsstyrelsen i Skåne har brutit ner miljökvalitetsmålen till regional nivå och en uppföljning av målen görs årligen (Länsstyrelsen, miljömål).

De mål som finns är: begränsad klimatpåverkan, frisk luft, bara naturlig försurning, giftfri miljö, skyddande ozonskikt, säker strålmiljö,

ingen övergödning, levande sjöar och vattendrag, grundvatten av god kvalitet, hav i balans samt levande kust och skärgård, myllrande våtmarker, levande skogar, ett rikt odlingslandskap, storslagen fjällmiljö, god bebyggd miljö och ett rikt växt- och djurliv.

Samtliga mål utom ”Storslagen fjällmiljö” berör i större eller mindre omfattning Ängelholms kommun men de mål som främst berörs av naturvårdsprogrammet beskrivs lite närmare nedan (Miljömål).

Den kursiva texten är hämtad från Miljömålsportalen 2010

Levande sjöar och vattendrag

”Sjöar och vattendrag skall vara ekologiskt hållbara, och deras variationsrika livsmiljöer skall bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenbushållande funktion skall bevaras samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas”

Länsstyrelsen i Skåne bedömer att det är möjligt att nå målet Levande sjöar och vattendrag till år 2020 men mycket kraftfulla åtgärder krävs. Som grund för det fortsatta arbetet kommer kommunen att arbeta med de åtgärdsprogram för Rönneå och Vegeå som kommer från Västerhavets Vattenmyndighet. Ett stort problem är de ökade produktionskrav inom både jord- och skogsbruket leder bland annat till exploatering av vattenmiljöer, att ekologiskt viktiga kantzoner försvinner och ökat läckage av ämnen med negativ påverkan på vattenmiljön.

Hav i balans och levande kust och skärgård

”Västerhavet och Östersjön skall ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden skall bevaras. Kust och skärgård skall ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård skall bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden skall skyddas mot ingrepp och andra störningar”.

Detta mål har tyvärr visat sig vara mycket svårt att uppnå och det är inte troligt att det nås till 2020. Fortfarande är läget mycket allvarligt för flera fiskarter. Orsaken till överexploateringen av fiskresurserna är i grunden en alltför stor och/eller effektiv fiskeflotta. Ålen är rödlistad och akut hotad, och bifångster av fisk, fåglar och marina däggdjur är fortfarande ett stort problem.

Positivt är att arbetet går framåt med att skapa områden skyddade från fiske. Under 2008 kom till exempel den svenska och danska regeringen överens om att inrätta ett område med fiskeförbud i Kattegatt för torskens viktigaste lekområdet. Samarbete inom EU och internationellt är avgörande för miljö kvalitetsmålet. EU:s marina direktiv trädde i kraft under 2008 med målet att nå en god havsmiljöstatus i Europa till år 2020 vilket är positivt.

Myllrande våtmarker

”Våtmarkernas ekologiska och vattenbushållande funktion i landskapet skall bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden”.

Målet ”Myllrande våtmarker” är möjligt att nå till år 2020 om fler åtgärder sätts in. Trenden är positiv eftersom Länsstyrelsen i Skåne och kommunen arbetar med att återskapa våtmarker. Landskapet idag innehåller en försvinnande liten rest av alla de våtmarker som fanns förr. Det har medfört att många arter knutna till våtmarker är hårt trängda det gäller t.ex groddjur. Våtmarkerna används också som områden för födosök för ett stort antal fåglar. En våtmark ökar alltså den biologiska mångfalden i landskapet. En våtmark bidrar dessutom till att vattnet uppehåller sig längre tid innan det rinner ut i havet. Under den tiden hinner material sedimentera och kväve brytas ner av bakterier. Detta minskar mängden fosfor och kväve som transporteras till Skålder-viken.

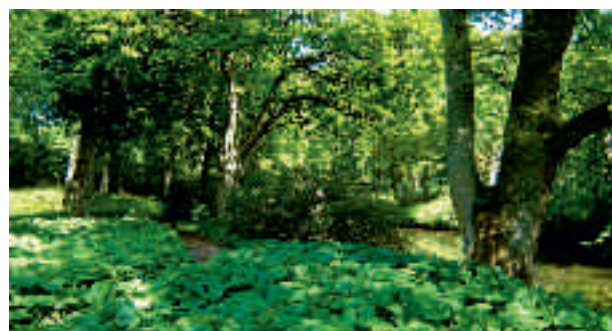
Att återskapa våtmarker, restaurera strandängar och lägga igen diken kan även motverka översvämningar och minska risken för skador på infrastruktur och produktionsmarker i framtiden. Genom att försöka få tillbaka naturliga flöden och funktioner i vattenlandskapet kan man göra samhället mer robust mot ett förändrat klimat. Kommunen har som mål att skapa 20-30 ha våtmark inom kommunen fram till 2013.

Levande skogar

”Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas”.

Målet ”Levande skogar” är enligt Länsstyrelsen i Skåne mycket svårt att nå till 2020 även om fler åtgärder sätts in. Det brådskar att vidta nödvändiga åtgärder om målet ska vara möjligt att nå även på längre sikt. Mängden död ved, gammal skog och äldre lövrik skog ökar, vilket kan ge bättre förutsättningar för biologisk mångfald. Samtidigt fortsätter liksom tidigare biologiskt och kulturellt värdefulla miljöer att utarmas och flera vanliga skogslevande arter minskar. Avverkningen i skogen var 2008 rekordhög och efterfrågan på biobränsle ökar, vilket leder till att skogar med mycket höga naturvärden fortsätter att avverkas. Kalavverkning av naturskogsliknande bestånd är den enskilda åtgärd som bedöms hota flest arter.

Hamlade träd, betade skogar och andra miljöer med biologiskt kulturarv minskar dessutom på grund av utebliven skötsel eller omläggning till annan markanvändning. Under år 2008 har Skogsstyrelsen fastställt en strategi för kulturmiljövärd (Kulturmiljövärd i skogen). Några viktiga åtgärder är fortsatt inventering samt bättre lagtillsyn, skydd och skötsel.

Kulturskog vid Vegeholms slott

Ett rikt odlingslandskap

”Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks”.

För detta mål finns fortfarande ett litet hopp att det ska kunna gå att uppnå de målsättningar som satts, men tyvärr ser det mörkt ut på många punkter. Med alltför många krav på effektivisering i jordbruket blir det i många fall att goda intentioner och forskning åsidosätts. Effektiviseringen leder även till att värdefulla naturområden och värden exploateras i stället för att värnas om.

Ett rikt växt- och djurliv

”Den biologiska mångfalden skall bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer skall värnas. Arter skall kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor skall ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd”.

Ett rikt växt- och djurliv är ett mål som är mycket svårt eller omöjligt att nå till 2020 även om fler åtgärder sätts in. Det senast sekulens allt mer storskaliga jord- och skogsbruk samt olika miljöbelastande verksamheter har gynnat vissa arter, men huvudsakligen har det lett till en omfattande förlust av biologisk mångfald. Många hotade arter som måste öka i antal individer för att bli livskraftiga blir istället mer hotade. Naturvårds- och miljöarbetet har dock givit resultat genom att förlusten av biologisk mångfald inte är lika kraftig som förut. För enskilda arter som till exempel är beroende av gamla, ihåliga träd kan det ta mycket lång tid för att återskapa deras livsmiljöer. Vi har också en utdöendeskuld som innebär att vissa arter kan finnas kvar i landskapet lång tid efter att deras livsmiljöer har tappat den kvantitet eller kvalitet som behövs för att arten ska kunna fortplanta sig, men så länge föräldragenerationen lever finns arten kvar.

Vissa begrepp inom naturvård

Nedan ges en kort introduktion till vissa termer och begrepp som är centrala i naturvårdssammanhang.

Biologisk mångfald

Begreppet används i FN:s konvention om biologisk mångfald som syftar till ett bevarande och uthålligt nyttjande av den biologiska mångfalden (Naturvårdsverket, biodiversitet). Begreppet definieras enligt konventionens artikel 2:

Biologisk mångfald är...

”variationsrikedomen bland levande organismer av alla ursprung, inklusive från bland annat landbaserade, marina och andra akvatiska ekosystem och de ekologiska komplex i vilka dessa organismer ingår”.

Kortfattat kan man säga att den viktigaste innebörden i begreppet biologisk mångfald är att det betonar betydelsen av variationsrikedom. Vi kan lite förenklat uttrycka det som att vi samtidigt ska se till att landskapet består av många olika typer av ekosystem, biotoper eller naturtyper, och att dessa ska bebos av många olika djur- och växtarter, som var och en hyser en stor genetisk variation d.v.s att de olika individerna inom arten bär på olika anlag.

En annan viktig innebörd är att vi måste bevara alla olika ekologiska processer, t.ex. fotosyntesen i de gröna växterna, nedbrytningen i jorden, pollineringen av våra grödor, och vattenregleringen i skogslandskapet, som vi är beroende av för att få mat, rent vatten och ren luft. Bevarandet av livsmiljöer är den absolut viktigaste förutsättningen för arternas möjligheter till överlevnad och spridning.

Hur mäter vi biologisk mångfald?

Antal arter

Antalet arter inom ett område kan användas som **ett** mått på biologisk mångfald. Tyvärr säger antal arter inte så mycket om hälsotillståndet i ett ekosystem. Fler arter är inte nödvändigtvis bättre än färre – kanske betyder det mer **vilka** arterna är.

Indikatorarter

Ett annat mått på den biologiska mångfalden är att mäta förekomsten av så kallade indikatorarter. Indikatorarterna kräver en ”speciell” miljö, till exempel att marken har hög kalkhalt, eller att luftföroreningarna är låga d.v.s. ren luft. En indikatorart indikerar egentligen inte mångfald i sig utan den indikerar att ekosystemet fungerar så bra att den kan finnas där. Om indikatorarten finns där, finns även många mindre krävande arter. Ett exempel, en indikatorart kräver att marken har hög kalkhalt och indikerar därmed förekomsten av en större grupp arter som gynnas av kalkhaltig mark.

Sedan några decennier har svensk naturvård använt olika arter som indikatorer på områdets kalkrikedom, beteshävd eller kvävepåverkan. För att fungera som en indikatorart måste arten vara lätt att observera, identifiera och vara någorlunda spridd och givetvis ha ett samband med de sökta naturvärdena. Dåvarande Skogsvårdsstyrelsen tog fram indikatorarter till nyckelbiotopsinventeringen som inleddes under början av 1990-talet. Indikatorarter kallades då signalarter.

Rödlistade arter

I många fall är indikatorarter även klassade som rödlistade arter, vilket innebär att de finns upptagna i rödlistan. Rödlistan värderar aktuella arter utifrån internationella kriterier och grupperar dessa efter hur stor risk arten har att dö ut. Är en art rödlistad innebär det att artens långsiktliga överlevnad är hotad.

I Sverige är det Artdatabanken som tar fram rödlistor vilka beskriver arternas status för landet som helhet. Rödlistorna fastställs sedan av Naturvårdsverket som är ansvarig myndighet (Artdatabanken, rödlistan).

Rödlistade arter är mer eller mindre sällsynta och har ofta mycket höga krav på sina livsmiljöer. De biotoper där de rödlistade arterna lever är vanligtvis mycket artrika och hyser en stor biologisk mångfald. Hittar man en eller flera rödlistade arter inom ett område ger det en tydlig signal om att området troligen har höga naturvärden. Påfallande många av de rödlistade arterna lever i biotoper som skapats av männi-

skan eller som påverkats av mänskliga aktiviteter. Flest rödlistade arter hittar vi i biotoper som är starkt påverkade av upphörd eller ändrad hävd, av högt kvävenedfall eller av exploatering. Många rödlistade arter är dessutom knutna till torra, solexponerade sandiga marker (Artdatabanken).

Hotade arter

Hotade arter kallas de arter som i rödlistan har klassats som sårbara, starkt eller akut hotade. Det bör poängteras att systemet med hotkategorier inte på något sätt utgör en prioriteringsordning för praktiska bevarandeinsatser utan syftet med kategorierna är att ge en översiktlig och objektiv bild av arters överlevandestatus.

I Skåne finns enligt rödlistan 2010 totalt 1075 hotade arter d.v.s inom hotkategori CR (akut hotad), EN (starkt hotad), och VU (sårbar). Av dessa är 289 mossor, lavar och kärlväxter, 133 arter är fjärilar och 28 arter är fåglar. I rödlistan för 2005 var motsvarande antal totalt 630 hotade arter, varav 385 mossor, lavar och kärlväxter, 72 arter är fjärilar och 16 arter fåglar (Artdatabanken).

Hot mot den biologiska mångfalden

De största hoten mot biologiska mångfalden är att arternas livsmiljöer försvinner, krymper, fragmenteras eller förändras genom direkt mänsklig påverkan. Människan kan även indirekt påverka livsmiljöer negativt för djur och växter genom försurning, övergödning, klimatförändringar och miljögifter. För att bevara den biologiska mångfalden måste vi se till att minska både den direkta och den indirekta negativa inverkan som människan har på alla typer av biotoper.

Kontinuitet

Många värdefulla biotoper har sina värden knutna till hög ålder och kontinuitet. Med kontinuitet menas biotopens förankring bakåt i tiden. En skog anses ha lång kontinuitet om det på samma plats vuxit skog med samma trädslag under mycket lång tid. För att en skogsbiotop ska leva kvar även i framtiden är det viktigt att föryngringen fungerar så att det finns träd i olika åldrar som kan ta vid när de äldsta dör av.

Det är vanligt att en lövskogskontinuitet t.ex bryts genom plantering av granskog.

Ängar med lång kontinuitet har hävdats på samma sätt under många generationer. Vid utebliven eller otillräcklig hävd växer de igen och förbuskas, vilket leder till att kontinuiteten bryts.

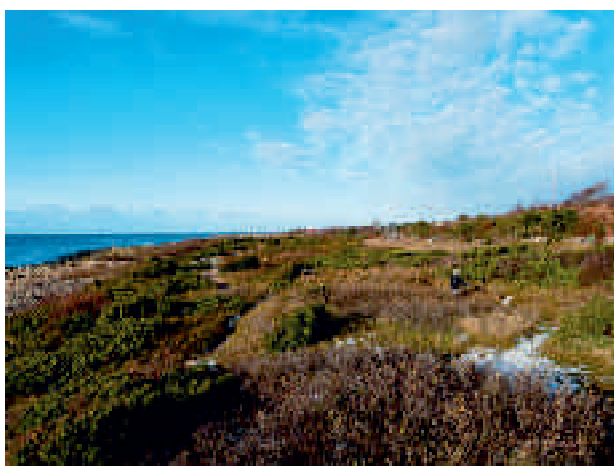
Fragmentering

I naturvårdssammanhang menar man med fragmentering den successiva minskningen och uppsplittringen av biotoper i landskapet. Några exempel kan vara, små lövskogsfragment i en barrskogsdominerad region, allt färre våtmarker i jordbrukslandskapet, naturliga betesmarker omgivna av gödslad vallodling, isolerade parker omgivna av bebyggelse.

Fragmentering är ofta en direkt följd av mänsklig påverkan och den sker kontinuerligt. Fragmenteringen medför ofta både att den totala ytan av en värdefull biotop minskar, samtidigt som naturvärdet i de fragment som är kvar minskar. Det krävs både kunskap och aktsamhet för att behålla naturvärdet i de kvarvarande fragmenten.

Förändring av hydrologin

Utdikningar och uträtning av vattendrag eller andra sätt att påverka vattnets rörelser genom landskapet har stor påverkan på vegetation och djurliv i ett område. Framförallt är det torrläggning som är det mest direkta hotet.

Magnarps hed. Foto: Karin Valtinat

Områdets storlek, form och placering

Generellt gäller att ett stort område kan hysa fler arter än flera mindre områden även om arealen är lika stor i båda fallen, områdets form har också viss betydelse. En rundare form där andelen ytterkant i förhållande till ytan är mindre ger bättre skydd åt de arter som föredrar stabila miljöer, medan miljön i ett område med smal, utdragen form är mer utsatt för påverkan utifrån och därför fluktuerar mer. Långsmala områden kan dock ha stor betydelse som spridningskorridorer och gröna stråk.

Forskningen på hur områden med skydd bör utformas utgår ofta ifrån de känsliga och rödlistade arterna. I den nordiska naturen ligger dessa arters arealkrav mellan 60 ha och 1000 ha. Även mindre områden (5-10 ha) kan bibehålla sina naturvärden för vissa av de känsliga arterna, åtminstone kortsiktigt. För att långsiktigt trygga överlevnaden av dessa känsliga arter behöver mindre områden ingå i ett nätverk av lämpliga biotoper, dessa bör vara minst 15-20 st. (Naturbiologisk forskning).

Buffertzonen

Ett värdefullt område eller en känslig biotop kan behöva ett omgivande område som buffert mot yttre påverkan. Buffertzonen är ett yttre ”skal” som skyddar den känsliga biotopen från exempelvis förändringar i ljusförhållanden, hydrogeologiska eller andra lokalklimatförändringar. Buffertzonen kan dessutom utgöra en potentiell framtida utvidgningsmöjlighet för biotopen, att buffertzonen består av samma biotoptyp om än med exempelvis lägre ålder, är då en förutsättning.

Kanteffekt

En kanteffekt skapas där två biotoper möts och arter från de båda biotoperna blandar sig, vilket leder till att zonen blir en biotop i sig. Det kan vara där skog möter betesmark, eller kant mellan åker och skog. De arter som trivs i kantmiljöer är ofta **generalister**, det vill säga de kan leva i många typer av habitat. På grund av fragmentering av områden ökar dessa arter på bekostnad av arter som har mer specifika krav på sina livsmiljöer så kallade **specialister**. Många rödlistade arter är specialister.

Spridning mellan biotoper

Möjligheterna för olika arter att sprida sig mellan biotoper påverkas av avståndet mellan biotoperna och eventuella kopplingar mellan dem. För att en art ska kunna sprida sig eller utbyta gener med andra populationer får inte avståndet mellan likartade biotoper blir för stort. Olika arter har givetvis olika spridningsvägar och spridningsbegränsningar vilket påverkar hur stort avståndet kan vara. Jämför till exempel fåglar med trädlevande lavar eller jordlevande insekter med träd.

Det är inte bara avståndet som spelar roll utan också hur "ogästvänlig" miljön mellan fragmenten är. Blir avståndet för stort sker en **isolering** av "invånarna" i biotopen. Det maximala avståndet mellan lämpliga biotoper varierar med de olika arternas behov men ligger någonstans mellan ett par hundra meter till några kilometer (Naturbiologisk forskning).

Isolering och stora avstånd är tydliga trender i dagens landskapsstruktur och behovet av **stråk** och **korridorer** som förbinder natur- eller grönområden med varandra är mycket viktiga för vissa arters spridningsförmåga. Ett träd- eller buskvegetationsstråk har stor betydelse som skydd och lä för djur i det öppna landskapet. Även människan har ett uttalat behov av att kunna röra sig längs sammanhängande stråk i sitt val av rekreationsområden. Stråk och korridorer har blivit allt viktigare i takt med att naturområdenas storlek krymper och avstånden mellan dem ökar. Gröna stråk och korridorer kan inte kompensera förlusten av livsmiljöer men kan i viss mån mildra effekterna.

Natur och kulturlandskap

Historia

För drygt 5 000 år sedan övergick människan från att ha varit kringströvande jägare och samlare till att bli bofasta bönder. Att de blev bofasta innebar en större påverkan på landskapet än innan.

Perioden mellan 1000- och 1800-talet karakteriseras av dåtidens bruk av inägor och utmark. På utmarkerna gick djuren på skogsbete eller betade småbiotoper, som t.ex våtmarker, vilket höll marken öppen. Inägorna däremot hölls öppna genom åkrar och äng med en mer aktiv hävd. Den varierade hävden möjliggjorde för en stor mångfald av arter. Landskapet kan beskrivas som ett "ålderdomligt kulturlandskap" som bestod av många olika biotoper i olika igenväxningsstadier.

I början av 1800-talet infördes enskifte i Skåne, vilket innebar att varje enskild gård skulle ha sin mark samlad i stället för som tidigare, uppdelade i många små utspridda tegar. Idén var att större sammanhängande marker skulle vara lättare och mer effektiva att bruka. Ett samlat skifte innebar en ökad avkastning vilket krävdes för att försörja den ökande befolkningen. För att slutföra denna reform om enskifte infördes till sist i mitten av 1800-talet laga skifte. Ett påtagligt resultat av dessa reformer var att byar splittades på grund av att fastigheter var tvungna att ligga i anslutning till de tillhörande markerna. Tidigare hade gårdarna legat samlade i byar, men efter uppdelningen låg gårdarna nu i stället utspridda på slätten.

I och med införandet av enskifte och laga skifte började det "moderna produktionslandskapet" ta form. Det kännetecknas av ett mer ensidigt och högutnyttjande skogs- och jordbruk med effektivare odlingsmetoder. Det mosaikartade landskapet kom därför i slutet av 1800-talet att övergå till i stort sett två funktionella enheter, nämligen skog och åker. Det skånska landskapets åkerareal mer än fyrdubblades från 1805 till 1914. De bördigaste åkrarna erhöles genom utdikning av våtmarker som tidigare använts som slättermarker. Även mycket av den torra ängs- och betesmarken blev åkermark. Magrare

och stenigare områden fortsatte man delvis att utnyttja till bete, medan en del fick växa igen till skog eller planterades med gran eller tall. Åkerbruket kom även att kräva mer näring, vilken tillfördes bl.a. genom naturgödsling, växelbruk, spridning av kalkrik lera (märgel) eller översilningsteknik.

Första hälften av 1900-talet började man i stor utsträckning använda konstgödsel på västra Skånes slättområden där man specialiserat sig på spannmålsodling. De naturbetesmarker som fanns kvar på magrare mark kvävegödslades också, vilket medförde en utarmad flora då de flesta blomväxter försvann p.g.a att dessa inte kunde hävda sig mot kväveälskande, mer konkurrenskraftiga arter som vitklöver, hundkex, hundäxing och i extrema fall tistel och nässlor. Effekterna i sjöar och vattendrag, där en stor del av näringsämnen hamnade genom näringsläckage från åkermarken, kunde till en början tyckas vara positiva. Sjöarnas produktion ökade och därmed fisk- och fågelrikedomen. Så småningom övervägde dock de negativa effekterna med exempelvis kraftig algbloomning av grönalger, syrebrist med fiskdöd och därmed ökad gyttejebildning på grund av stora mängder växtplankton.

I och med den ökade rationaliseringen på 60-talet slogs många åkrar samman. Då försvann många typer av småbiotoper såsom åkerrennar och åkerholmar som tidigare kantat de mindre åkrarna. Även öppna diken kulverterades, dammar och märgelgravar fylldes igen och kärr dikades ut.

Hävd av marker

Slättermarkernas huvudsakliga syfte var att ge foder till djuren och det var ofta ett slitsamt arbete att samla ihop tillräckligt mycket vinterfoder till djuren.

Hävden på de trädbärande markerna innebar att träd och buskar avverkades eller genom att man tog bort kvistar nertill. Man fick genom detta lagom mycket ljus till marken och en gödslings-effekt som behöll markens produktionsförmåga av foder till djuren. Rönningen gav upphov till en artrik flora då både ljus- och skuggkrävande arter gynnades. En annan form av hävd var hamling, som gjordes främst av ask, björk och lind. Vid hamling sågades de flesta grenar bort.

De hamlade träden sköt en stor mängd skott som blev till lövfoder men denna teknik gjorde träden även känsliga för röta och många blev lämpliga boträd för bin och hålhäckande fåglar. Eld och svedjning användes på utmarken för att förbättra betet eller för att göra marken användbar som åker under ett par år.

Ängar hävdades på traditionellt sätt med fagning på våren och genom slätter med lie eller slätterbalk under försommar och sommar. Förutom ängar slog man även småbiotoper så som åkerrennar, svedjeträdor och våtmarker. De höga naturvärden som är knutna till ängsmarker har utvecklats under många år av obruten hävd. Således är många värdefulla ängs- och betesmarker av hög ålder. Många av de ogödslade slättermarker har stora naturvärden både med avseende på flora och på fauna. Där växer arter som till skillnad från de kväveälskande växterna inte är så konkurrenskraftiga, t.ex gullviva och kattfot.

Det vi idag kallar naturbetesmarker är de marker som inte gödslas, kalkats, röjts från sten, dränerats eller såtts med vallväxter. Hävden, d.v.s betet innebär att vegetationen hålls nere av betande djur. Betestrycket kan variera beroende på mängden djur, vilka betesdjur som används samt när under sommaren djuren släpps på. Naturbetesmarken måste ha tillräckligt högt, men inte för högt, betestryck för att bibehålla sitt stora naturvärde. Naturbetesmarkerna hyser ofta även höga kulturhistoriska värden och upplevs av många ha höga skönhets- och rekreationsvärden. Naturbetesmarker delas in i hagmark, strandängar och övrig naturbetesmark. Till övrig naturbetesmark räknas bland annat ljunghedar och skogsbeten.

Den störning som hävden innebär, tillsammans med variationen och den långa kontinuiteten innebär att ängs- och betesmarker är inte bara en av de mest artrika biotoperna i vårt land utan också en av de mest arttäta. Många växt- och djurarter är beroende av hävden. Fågelarter som vit stork, brushane och örter såsom orkidéer har kraftigt minskat i Skåne till följd av ett modernt bruk av markerna. Flera insektsgrupper har missgynnats t.ex har fjärilar minskat radikalt i antal när deras värdväxter försvunnit (Emanuelsson m.fl. 2001).

Geologi och morfologi

Den Fennoskandiska urbergssköldens sydliga delar sträcker sig norrifrån in i Skåne, där den genom en bred störningszon bryts upp i ett antal horstar som sträcker sig i nordväst – sydostlig riktning. Horstar är urbergsribbor som uppkommit genom förkastningar. Berggrunden i dessa består till största delen av gnejs med inslag av amfibolit. I denna zon, som kallas Tornquistzonen, fanns tidvis öppna spricksystem där basaltmagma trängde fram under permokarbonisk tid (ca. 200-300 milj. år sedan), vilket gav upphov till nordvästliga diabasgångar som bl.a påträffas i urberget i nordöstra delen av kommunen.

Mellan horstarna, som vanligen kallas åsar, överlagras urberget av sedimentära bergarter. Horstar i anslutning till Ängelholmssänkan är Kullaberg, Söderåsen och Hallandsåsen. Från Skäldervikens vatten stiger Kullaberg i sin västra del mycket brant. Avgränsningen mellan Söderåsen och Ängelholmsslättens inre delar är skarp, men är otydlig i sin förlängning mot Ausås och Vegeholm. Tydliga förkastningsbranter finns däremot utmed Hallandsåsens sydsida vid Margretetorp till Förslöv samt vid Västersjön och Rössjön.

Två djupa sprickdalar i nordöstlig riktning har bildats i anslutning till Hallandsåsens uppkomst, nämligen Käglaåns dalgång (område 5), ovanför Margretetorp och ravinen vid Trollehallar (område 27). Ängelholmssänkan utgör till stor del kommunens lågt belägna partier mellan horstarna. Här dominerar sedimentära bergarter som består både av marina och ickemarina avlagringar som t.ex kolrika leror, mo- och sandstenar.

Högsta kustlinjen går vid ca. 55-60 meter över havet inom kommunen. Det är den högsta nivå, till vilken havet någon gång nått upp efter den senaste nedisningen. Till denna nivå har vågorna haft möjlighet att transportera och deponera sediment. Längs stora delar av moränområdet i kommunens nordöstra del och på Söderåsens nordspets samt vid de högsta moränhöjderna, Härninge backe, på slätten, kan man urskilja lämningar från havet. Det är framför allt terrängformer som strandvallar, strandhak, terrasser och deltaytor, som kan urskiljas.

Andra former i terrängen som kommit till under den senaste nedisningen är isälvsavlagringar, dessa innehåller sand och grus och förekommer i varierande former. De i landskapet mycket kan framträdande rullstensåsarna förekommer rikligt t.ex i det stora isälvsstråket mellan Tåstarp och Rössjön. Se till exempel Kollebacksåsen (område 41). Två större deltabildningar från landisens avsmältning finns vid Össjö och Hjärnarp samt ett mycket omfångsrikt i Tåstarp-Hillarp. De markanta grus- och sandavlagringarna vid Rebbelberga (vattentornet), förbi Barkåkra och ut mot St. Hult är också avsatta från landisens smältande vatten. Där är det fråga om en så kallad randbildning.

Lera har avsatts i havet när havsytan stod högt eller i stora issjöar. Ängelholmsslätten är en sådan bildning och består av styv glacial lera ibland ner till mer än 20 meters djup. I en del områden förekommer svallsand som avsatts ovanpå leran. Större sådana sandområden finns t.ex i Munka Ljungby och Strövelstorp.

I kustområdet förekommer flygsand. Mellan Rönne ås och Vege ås mynning finns mäktiga flygsanddyner med en höjd upp till 8 m vid Råbocka. Se område 47 Ängelholms strandskog. Flygsandbildning har förekommit flera km in från kusten. I dag finns huvudsakligen rörelse av sand i de yttre dynerna närmast havet. Jord och sandflykt av lättare odlingsjordar förekommer ibland på våren. Längs kusten vid Magnarp och Vejbystrand finns äldre strandvallar av klappersten, grus och sand, bildade under en tid då havsytan låg på samma nivå en längre tid, vid ca 11 m.ö.h.

Hydrogeologi

Den största delen av jordens vatten finns i havet, endast ca 3 % är sötvatten. Av detta sötvatten är ca 75 % bundet i is och glaciärer, framförallt kring polerna och därmed svåråtkomligt för oss människor. Resterande del av sötvattnet finns i grundvatten, sjöar, vattendrag, atmosfären eller i marken (Miller 2002).

Allt vatten på jorden ingår i ett kretslopp. Vatten avdunstar från hav, sjöar, vattendrag och från vegetation till atmosfären. I atmosfären kondenseras vattnet och bildar moln innan det slutligen faller till marken i form av nederbörd.

Av den nederbörd som faller ner avdunstar ungefär hälften och återförs direkt tillbaka till atmosfären. Av resterande del kommer den största mängden att infiltrera marken. Under den varma årstiden tas mycket av detta vatten upp av vegetationen varav en del kommer att avges till atmosfären genom växternas transpiration.

När de övre marklagren nått en viss vattenmättnad sjunker överskottet ner genom marken och bildar grundvatten. Vatten kan avges från grundvattnet genom att strömma ut till botten av sjöar och vattendrag. Om jordlagren har hög genomsläpplighet kan grundvatten flöda ut och bilda källor och våtmarker (SGU 2004). Om-sättningstiden för grundvattnet varierar mycket, från ett par veckor upp till flera tusen år (Miller 2002).

Grundvatten

I Ängelholms kommun finns det mesta tillgängliga grundvattnet i jordlagren. Isälvsavlagringar som t.ex rullstensåsar kan transportera och lagra stora mängder vatten och fungerar utmärkt som grundvattenmagasin. Om de täcks och omges av lera, som skyddar mot läckage, kan stora volymer magasineras. Ett exempel på detta är den lertäckta rullstensåsen mellan Tåstarp och Lilla Brandsvig som utnyttjas för Ängelholms dricksvattenförsörjning. Det är viktigt att tänka på att utsläpp av föroreningar på sand- och grusjordar lätt tränger ner till grundvattnet.

Inom områden som legat under havsytan efter den senaste nedisningen, kan saltvatten ha stannat kvar i de undre delarna av jordlagren och även i berggrunden. Saltvatten förekommer främst i djupt belägen sedimentberggrund, där det inneslutits vid dessa bergarters bildning. Salthalten i sådana vattensamlingar kan vara betydligt högre än i nuvarande havsvatten. Sådant grundvatten förekommer i södra delen av kommunen vid Strövelstorp, Starby och Vegeholm (SGU 2004).

Skälderviken

Efter vattnet färdats genom vattendrag och jordlager når det så småningom havet. Här ansamlas mycket näringsämnen och partiklar som fångats upp av vattnet längre upp i systemet. Höga halter av näringsämnen leder ofta till alg-

blomning vilket kan resultera i syrebrist när alger senare bryts ner. Åvattnet för även med sig bekämpningsmedel, miljögifter och en mängd andra kemikalier, vilka t.ex. kan påverka reproduktionsförmågan hos organismer i havet.

Salthalten i Skälderviken påverkas av Östersjöns bräckta vatten och det saltare vattnet från Kattegatt. Kattegatts salta vatten är tyngre och sjunker till botten medan det lättare Östersjövattnet lägger sig ovanpå och ett språngskikt bildas mellan dessa vattenmassor. Skillnaden i densitet mellan de två vattenmassorna gör att vattenutbytet är begränsat och vilket också ökar risken för syrebrist i bottenvattnet.

Salthalten påverkas även av närheten till åar och av vindriktningen. Salthalten varierar mellan en och två procent. Havsbotten i området består mestadels av mjukbotten men även av hårbotten. Mjukbotten karakteriseras av sand och lera medan hårbotten består av sten och klippor (MARBIPP). Inom kommunens del täcks botten huvudsakligen av sand och lera.

Naturresurser

De naturresurser som nyttjas idag inom kommunen är förutom jordbruksmark i huvudsak grus, berg, torv och vatten. Historiskt har även tång, lera och mörkel stått för en stor del. Under 1800-talet gjordes försök till att bryta kol, men dessa lager låg alltför djupt för att utvinnas på ett ekonomiskt och säkert sätt.

Tång

Tång var tidigt en mycket viktig råvara för bönderna i kommunen och användes för att gödsla åkrarna. Efter stormväder bärgades tången från stranden och råvaran var så viktig att det till och med fanns regler för när och hur den fick bärgas för att inte dispyter skulle uppstå (Carsrud 2004).

Mörkel

Från mitten av 1800-talet fram till andra världskriget bröts mörkel, en kalkrik lera, vilken precis som tång användes som jordförbättringsmedel. Mörkel har en hög halt av kalciumkarbonat vilket höjer pH-värdet i jorden, men mörkel innehåller även mineralämnen som kalium och magnesium vilket ger åkern en allsidig gödseffekt.

I början av 1900-talet ersattes den kalkrika lera av konstgödsel. Kvar som minne av denna tid finns i dag mellan 400 och 500 märgelgravar, vilka utgör en viktig biotop i det intensivt brukade slättlandskapet och ska enligt lag bevaras (småvatteninventering, Ängelholms kommun).

Lera

Parallellt med brytandet av märgel, var även kommersiellt brukbar lera en viktig råvara i Ängelholm. Mycket av denna lera användes vid tillverkningen av tegel. I slutet av 1800-talet fanns ett flertal tegelbruk i Ängelholm men det sista, som låg på Villan revs i slutet av 1950-talet. I dagsläget tas ingen lera upp för tegelproduktion men det finns fortfarande en lokal vid Ugglarp där lera grävs upp för att säljas vidare till konstnärliga ändamål (Ängelholmsbygdens lokalhistoriska förening 1992).

Vattenkraft

Vattenkraften i kommunen är i dag inte lika omfattande som förr, men fortfarande finns det ett antal möllor kvar. Längs Rössjöholmsån finns i dag fem aktiva: Kolebeckstorps-, Rössjöfors-, Röa- och Nya möllan samt Västra kvarn. Lite mindre utbyggd är Kägelån med sina tre möllor, Benmöllan, Stendalsmöllan och Önersmöllan. Längs Kägelån har det som mest funnits fem-sex stycken, medan längs Rössjöholmsån har det funnits upp mot ett tiotal. Det har även funnits ett fåtal andra möllor utspridda i kommunen som Pråmmöllan vid Rönneå, Stora Mölla vid Pinnån och Skillinge längs Hunserödsbäcken.

Berg och grus

En av de verksamheter som bildar stora sår i naturen är brytning av bergmaterial. I Ängelholm finns två bergtäkter, vid Hillarp och vid Össjö. Det bryts även grus och sand i t.ex rullstensåsar och ändmoräner. De grus- och sandtäkter som i dag har störst betydelse i kommunen är ett antal större täkter vid Tåstarp, Hillarp och Lärkeröd. I övrigt finns det ett femtal täkter där grus och sand tas till husbehov.

Torv

Torv är en organogen jordart och bildas vid nedbrytning av vitmossa. I kommunens nord-

östra delar finns en del mossar och kärr. Många har höga eller mycket höga naturvärden och bör därmed undvika att exploateras. Torv nyttjades på 1800- och 1900-talet i stor utsträckning som energikälla och brytningen var omfattande, vilket bidrog till att nästan alla moss- och kärrmarker dikades. Efter första världskriget försvann de flesta mindre täkterna. I dag har man återupptagit torvbrytningen i kommunen och det finns två stora täkter. Röglamossen, där det historiskt har gjorts störst torvuttag och Ramnasjömossen.

Klimatförändringar

Många kustnära naturområdena kommer att påverkas direkt av höjda havsnivåer vid framtida klimatförändringar. Med en höjd havsnivå kommer stranden på många håll i Skåne att flyttas uppåt och viktiga habitat för djur och växter kommer att försvinna eller ändra karaktär. Det kan innebära att flora och fauna i vissa fall bara flyttar med uppåt, men problem uppstår då bebyggelsen ligger alltför nära havet och omöjliggör denna förflyttning. Följderna av stigande havsnivåer blir förmodligen minskade möjligheter till rekreation utmed kusten, då stranden kommer alltför nära strandnära bebyggelse. Länsstyrelsen spår att de ekonomiska konsekvenserna av dessa processer bli stora eftersom strändernas kan komma att minska (Länsstyrelserna i Skåne och Blekinge län, Stigande havsnivå).

För Ängelholms del ligger Kronoskogen idealt vid en framtida höjning av havsytan eftersom bebyggelsen därmed är lokaliserad en bit in ifrån kusten. Genom att inte exploatera Kronoskogen kan en framtida rik närmiljö bibehållas.

Med ökande temperaturer kommer även art sammansättningen i våra naturmiljöer att ändras. Som exempel spås granen missgynnas till förmån för tall, bok och andra lövträd eftersom granen får svårigheter att etablera sig till följd av mer vindar och ökade medeltemperaturer. Med varmare årsmedeltemperaturer och i vissa delar även högre nederbörds mängd tros produktiviteten i skogsbruket öka. Skogsbruket kan komma ta över delar av jordbrukslandskapet. Som en följd av ovan nämnda faktorer kommer markvegetation och faunan att påverkas. Exakt hur

Dagens markanvändning

Odlingslandskapet i modern tid

Jordbruksmarken på slätten karaktäriseras av bördiga näringsrika lerjordar där det idag pågår ett intensivt jordbruk med stora homogena åkrar med monokulturer. Tidigare upptog våtmarker, ångar och kantzoner en stor del av marken men idag finns endast ett mindre inslag av detta kvar. Därför är det viktigt att småbiotoper som mägergravar, åkerholmar, stengärdsgårdar, skogsdungar, åker- och dikesrenar samt vägrenar bibehålls och restaureras samt att nya skapas. De kan utgöra refuger för den flora och fauna som inte klarat av att anpassa sig till de moderna bruksmetoderna.

Lövskogsbestånd och lövträdspartier utgör också viktiga landskapselement för både växter, djur i det öppna jordbrukslandskapet. Dessa stråk som ofta följer våra bäckar och åar är oerhört viktiga för att växter och djur skall kunna spridas och utbyta gener. De utgör också ett viktigt inslag för det visuella intrycket av landskapet.

Lövskogarnas lokalisering längs vattendrag och i övergångszonen mellan öppen och skoglig mark sammanfaller dock ofta med attraktiva och önskade lägen för bebyggelse, detta kan medföra att dessa lövskogsområden oftare än andra skogliga miljöer är föremål för exploatering.

Lövskogar

Ädellövskogen är den i särklass artrikaste skogstypen i Sverige och äldre ädellövskogar hyser stor biologisk mångfald. Till de ädla lövträden räknas alm, ask, avenbok, bok, ek, fågelbär, lind och lönn. Av ädellövskogarna har bokskogen en särställning då Skåne, Halland och Blekinge tillsammans hyser 90 % av landets hela bokskogsareal. Dessa län har tillsammans även ett särskilt ansvar att bevara skogar av ek, blandädelträd och klibbal, av vilka ungefär en tredjedel av arealen ligger i vår region (Länsstyrelserna i Blekinge, Skåne och Hallands län).

Ädellövskogarna var tidigare vitt utbredda i norra Europa och södra Sverige, men utvecklingen under framförallt de senaste 200 åren har

inneburit drastiska förändringar. Avskogningen accelererade under 1800-talet och nådde sitt maximum under slutet av århundradet. Vid denna tidpunkt introducerades nya metoder med monokulturer, kalhyggesbruk med stora hyggen, utdikning m.m. (Naturvårdsverket. Rapport 5081).

Genom att ersätta lövskogar och blandskogar med täta granplanteringar, ofta med plantmaterial hämtat från sydöstra grannländer och därigenom att inte längre låta skogen innehålla en naturlig balans av yngre, äldre och döda träd är det många arter som inte klarar av att hitta föda eller reproducera sig.

Granskogarna som finns i kommunen utgör med få undantag produktiv skogsmark i ett rationellt skogsbruk. Bestånden är ofta monokulturer som är fattiga på både djur och växtarter. Genom att granen ökar beskuggningen av marken kan den påverka växtligheten i sin omgivning. Granen kan även påverka markkemin genom att de sura barren sänker pH-värdet. Granen har dessutom lätt att sprida sig och bidrar till igenväxning.

En naturskog är mer lucker och mångformig eftersom döda träd faller och förblir liggande. Detta ger en större variation än i ett jämnårigt bestånd eftersom nya livsmiljöer och utrymmen hela tiden uppstår. Det är önskvärt att en kulturskog brukas på ett sådant sätt som gör att skogen i sin struktur blir så lik en naturskog som möjligt, därmed kan skogarnas naturvärden förbättras.

Med den nya skogsvårdslagen (Skogsvårdslag (1979:429)) har situationen förbättras mycket för naturvärden. Naturvärden ingår som en viktig komponent och synen på värdefulla delområden har motverkat den ökande storskaligheten som 1900-talet förde med sig. Nyckelbiotoper, odlingsrösen, hålvägar, gårdsgårdar och annat har fragmenterat monokulturer av gran eller tallskog. Den biologiska mångfalden har i vissa fall fått företräde jämfört med produktionsmålen i skogen.

Skogsområdet upp mot Hallandsåsen karaktäriseras av näringsfattig moränterräng med inslag av isälvsavlagringar. Området utmärks av bioto-

per som mossar, kärr, betesmarker, bok-, ek- och granskog. Bokskogen i kommunen varierar från hedbokskogar högre upp på Hallandsåsen till ängsbokskogar med en artrik markflora på de nedre och näringsrikare delarna av sydsluttningen.

I kommunen finns inga spår av urskog kvar, däremot finns enstaka områden med lång kontinuitet. Det äldsta skogsområdet i kommunen är delar av kronoskogen som är cirka 300 år gammal och tillkom för att hindra sandflykt i området.

Ängs- och betesmark

Jämfört med för hundra år sedan har arealen betesmark i kommunen minskat drastiskt och ersatts av åker och skog. Speciellt i det öppna slätlandskapet finns idag bara ett fåtal betesmarker kvar. I skogsområdena i norra delarna av kommunen finns flera betesmarker kvar men de är tyvärr gödslade. Det finns dock ett fåtal ogödslade betesmarker s.k. naturbetesmarker kvar, som genom möjligheten till EU-stöd för skötseln förhoppningsvis kan få förbli ogödslade.

Även andelen slättermark har minskat kraftigt och idag återstår endast några få, varav flertalet är ohävdade, d.v.s. de slås inte längre. Detta tillsammans med gödsling leder till att den biologiska mångfalden minskar. De slättermarker som finns i dag är närmast de permanenta gräsmarker i Starby i Rönne ås dalgång.

Länsstyrelsen i Skåne inventerade mellan åren 2002- 2004 ängs- och betesmarker i Skåne som en uppföljning av ängs- och hagmarksinventeringen från slutet av 1980-talet. (Jordbruksverket 1992, Jordbruksverket Rapport 2005:1). Av de inventerade områdena i länet ligger 43 stycken i Ängelholms kommun varav de allra flesta visade sig övergivna, förväxta eller övergödslade. Tyvärr har inget område klassats som ängsmark och endast 29 betesmarker bedömts ha höga naturvärden. 11 områden som inventerades på 1980-talet anser Länsstyrelsen ha minskat i värde på grund av otillräcklig hävd och igenväxning, men de bedöms vara restaurerbara. Som jämförelse kan nämnas att idag återstår endast en *promille* av den areal som i början av 1800-talet utgjordes av ängsmark (Jordbruksverket, Tuva 2006).

Våtmarker

Enligt Naturvårdsverkets definition är ”Våtmark en sådan mark där vatten under stor del av året, finns nära under, i eller strax över markytan. Våtmark inkluderar även vegetationstäckta vattenområden” (Naturvårdsverket Rapport 5667). En riksomfattande inventering av sumpskogar genomfördes av Skogsvårdsstyrelsen under åren 1990-1998 (Skogsstyrelsen, gröna skog).

Sumpskogar och våtmarker är naturtyper som är känsliga för förändringar. Störningar, exempelvis markavvattning eller torvtäkt, som påverkar områdets hydrogeologi eller flödet av ytvatten ger negativa konsekvenser och förändrade livsvillkor för arter knutna till våtmarker. Av Sveriges hotade kärleväxter är 20 % knutna till våtmarker. Regler kring markavvattning regleras i miljöbalken (MB kap.11).

Sumpskogar är ett samlingsnamn på all skogsbevuxen våtmark. Till sumpskogar räknas myrskog, strandskog och fuktskog som alla har gemensamt att de växer på blöt mark och har hög grad av beskuggning. Fukthedar finns mest i fuktiga områden i västra Sverige samt i fjällen och förekommer på mager d.v.s. näringsfattig mark. Fukthedar hävdades i stor utsträckning förr. Sumpskogarnas arter är beroende av stabila förhållanden i form av fuktighet, temperatur, ljus och vind. Sumpskogar är ofta mycket artrika miljöer som kan hysa flera hotade arter.

Våtmarker kan vara; myr, strandmiljöer och övrig fuktig mark. Myr delas in i flera undergrupper och våtmarker kan vara komplex med inslag av mossar och fastmark

Myr är våtmarker som är uppbyggda av torv, som är ofullständigt nedbrutet växtmaterial. De har uppstått genom försumpning av fastmark eller igenväxning av vattenområden. Myrarna delas in i mossar, kärr och blandmyr.

Det som skiljer en mosse från ett kärr är att mossar får sin näring endast från nederbörden och luften till skillnad från kärr som dessutom får ett näringstillskott från yt- och markvatten. Mossar är alltså generellt mer näringsfattiga än kärr. Namnet mosse kommer från att de till största del består av mossa, ofta vitmossa. Det

finns olika typer av kärr med olika näringsstatus, som sträcker sig ifrån extremrikkärr till fattigkärr. Mossar är ofta omgivna av fattigkärr.

I dag finns endast några få våtmarker kvar i jordbrukslandskapet eftersom det på 1800-talet utfördes omfattande utdikningar, vilket att våtmarker i form av kärr och sumpskogar försvann. Sumpskogarna innehöll trädslag som al, ask och björk. På torrare partier dominerade ek och bokskogar. Inga mossar eller myrmarker inom kommunen är idag helt opåverkade av dikning. Det har dock under de senaste 50 åren blivit en återförsumpning på grund av att flera diken växt igen.

De flesta våtmarker finns i de nordöstra delarna av kommunen. Många av dessa våtmarker är mossar och kärr, d.v.s. myrkomplex, av vilka de flesta är igenväxta fornsjöar. De största sammanhängande områdena är Djurholmamossen, Matkroksmossen och Fåratångsmossen. I dag är de tre största hoten mot mossarna kvävenedfall, vilket ändrar näringsbalansen och därmed även artsammansättningen i området, grundvattensänkningar och utvinningen av torv.

De våtmarker som finns kvar i jordbrukslandskapet utgör viktiga biotoper för ett stort antal organismer. Märgelgravar står för en stor del av dessa småbiotoper tillsammans med vattendrag och dammar. En mängd djur- och växtarter är för sin existens beroende av märgelgravarna i jordbrukslandskapet. Vattenlevande insektslarver utgör föda för djur högre upp i näringskedjan som är direkt eller indirekt knutna till livet i märgelgravnen. Olika sländ-, mygg-, flug- och skalbaggs- larver blir i sin tur mat till den insektsätande faunan, även i ett stort område utanför själva vattensamlingen. Andra arter knutna till dammarna är sothöna och rörhöna, åkergroda, vanlig groda och padda samt vattensalamander.

Nyttan av att ha våtmarker och småvatten i naturen är stor för den biologiska mångfalden. En våtmark bidrar dessutom till att vattnet uppehåller sig längre tid innan det rinner ut i åar och Skälderviken. Under den tiden hinner material sedimentera och kväve brytas ner av bakterier. Detta minskar mängden fosfor och kväve som transporteras till Skälderviken.

Därför är det positivt att det i Skåne under de senaste 15 åren anlagts flera mindre dammar och

våtmarker. För att anlägga våtmarker finns statliga bidrag för markägaren att söka via Länsstyrelsen (Länsstyrelsen i Skåne. Våtmarker).

Kusten

Strandpartiet i den norra delen av kommunen består till stor del av grunda vikar och steniga uddar. Här finns både säl och ett rikt fågelliv. Inom det norra kustområdet finns även betesmarker med bl.a. betad fuktäng och strandhed.

Utmed kusten mellan Vejby och Magnarps hamn finns kommunens enda heden. Det öppna hedområdet är cirka 650 m och uppdelat i två partier, en bit där gräs och trift dominerar och en med övervägande kråkris, en och ljung. Stora delar av heden hotas dock av igenväxning då täta bestånd av vresros och buskar breder ut sig. En framtida skötsel kräver därför tydliga mål för varje del av heden, vilket borde inkludera någon typ av bete och/ eller röjning.

Kuststräckan inom den södra delen av kommunen

Magnarps hed. Foto: Karin Valtinat

utmärks av sandiga stränder. Närmast stranden finns sanddyner beväxna med karaktäristisk dynvegetation och i skyddsskogen innanför dessa fossila sanddyner. Skyddsskogen planterades främst under 1800-talet för att binda flygsanden som skapade stora problem in i landet. Dessa skyddsskogar har idag ofta hög ålder men tillhör inte de mest artrika miljöerna. Strandskogarna är skyddade i stor utsträckning i form av riksintresse för naturvård och friluftsliv.

Skyddsskogen består av tall, björk och andra lövträd samt gran, vilka i dag även börjar ta över allt större yta strandnära sanddyner samtidigt som dynerna växer igen utifrån av bl.a. vresros och björk. Två faktorer som bidragit till igenväxningen av sanddynerna är ökad näringstillförsel och minskat slitage. Genom att inte dumpa tång och annat organiskt material

högre upp på stranden och genom att hindra buskar och andra växter från att etablera sig, kan området hållas öppet. Detta bidrar även till att bibehålla områdets rekreativvärde. Igenväxningen är ett hot mot de arter som är beroende av de öppna sanddynerna. Fältpiplärka och havsmurarbi har troligtvis helt försvunnit till följd av igenväxningen.

På senare tid har problematiken med bristen på öppna solexponerade sandytor och igenväxningen diskuterats allt flitigare. Den förr så högt värderade skyddsskogen har idag omvärderats ur naturvårdshänsyn och det ”absoluta bevarandekravet” har luckrats upp.

Hav

De flesta som tänker på Ängelholm tänker även på bad och sol då det utmed Skäldervikens kust finns vackra sandstränder och rekreativområden, men på och under havsytan finns även en hel del intressanta djur- och växtarter.

Skälderviken är ett viktigt reproduktionsområde för många fiskarter som torsk, sill och olika arter av plattfiskar, vilka är beroende av syrerika sandbottnar. Grundområdet vid Vegeåns mynning är dessutom en känd fågelokal för födosökning och övervintringsplats för and och vadarfågel under milda vintrar. De större djur som kan ses i viken är knobbsäl och tumlare.

Bottenfaunan domineras av musslor och maskar där flertalet lever på mjukbottnar. I Skälderviken finns även rikligt med alger, både med avseende på antal arter och antal individer. Man har även funnit mindre förekomster av ålgräs i Skälderviken (Samuelsson m.fl. 2005). Ålgräs är en marin fanerogam och anses ha ett stort skyddsvärde eftersom det ofta finns en hög artrikedom i ålgräsängarna. Dessa är även viktiga som födosöksområde och uppväxtplats för många fiskarter och kräftdjur.

Det finns i dag flera hot mot djurlivet i viken. Periodvis uppstår syrebrist i Skäldervikens botten. Främst till följd av att näringsämnen, från bl.a. jordbruksmark, läcker ut i vattendragen som sedan mynnar ut i viken. Syrebristen uppstår då nedbrytning av växtmaterial förbrukar syre från bottenvattnet. Bottnar kring och under salthaltssprängskiktet (djupare än 10 m) är särskilt utsatta (Göransson muntligen 2/10-07).

Vattendrag och sjöar

Kommunens större vattendrag är Rönne å, Vege å, Pinnån, Käglean och Rössjöholmsån. Det finns även ett flertal mindre åar och bäckar som biflöden till de större. Av dessa vattendrag är Rönne å det största och sträcker från Ringsjön till Skälderviken.

Naturen i Rönneås avrinningsområde varierar mycket och här finns både näringsfattiga skogsbäckar och mer eller mindre övergödda diken från jordbruksområden. Ungefär hälften av Rönne ås avrinningsområde utgörs av skogsmark och ca ¼ av åkermark. Resterande yta utgörs av betesmark, tätorter och sjöar (Rönneåkommittén 2008). Rönneå är i sin helhet upptaget som riksintresse för naturvård och det rörliga friluftslivet. Dessutom är Rönneå upptaget i Naturvårdsverkets förteckning över fiskevatten som ska skyddas mot föroreningar m.m (Naturvårdsverket Rapport 5330).

Rönne å. Foto: Karin Valtinat

Rönneå har varierande hydrologiska förhållanden vilka möjliggör för en mängd olika biotoper, bl.a. vandrar havsöring och lax upp i ån för sin lek i biflödena. Variationen beror på att den övre delen av Rönneå är snabbflytande och ligger på ett näringsfattigt urberg, medan den nedre delen är en långsamflytande slätt på näringsrikare mark. Rönneås dalgång är viktig både som rastplats för flyttande fåglar och som häckningslokal. Fåglar som vistas där är bl.a. vadare, änder, forsärla, strömstare och kungsfiskare. Rönneå är även ett vackert inslag i Ängelholms stad där den ringlar sig fram genom staden omgiven av grönska.

I de södra delarna av kommunen finns Vegeå. Till skillnad från Rönneå mynnar Vegeå ut i ett slags deltalandskap med grunda vattenområden. Här vistas stora mängder fåglar, t ex skärfläcka, skärpiplärka och småtärna. Området omkring åns nedre delar består till stor del av slättlandskap med stora arealer åkermark, vilket skiljer sig stort från Vegeås övre delar som avvattnar bl.a Söderåsen.

Kommunens två största sjöar är Rössjön och Västersjön (område 70 och 71). Dessa ligger i den skogrika nordöstra delen av kommunen. De är näringsfattiga, oligotrofa, skogssjöar med gott siktdjup. Den största skillnaden mellan sjöarna är dess djup: Rössjön är 24 m djup och Västersjön är 12,5 m djup. I Västersjön och Rössjön förekommer bl.a gädda, abborre, gös och mört, men de är även värdefulla för fågellivet då bl.a. fiskgjuse, storlom och storskrak häckar där.

Hallandsåsens sydsluttning har flera djupt nedskurna raviner i vilka bl.a. Käglean rinner. Dessa vattendrag innehåller ett klart och syrerikt vatten. Rössjöholmsån, som även den avvattnar delar av Hallandsåsens sydsluttningar samt Västersjön och Rössjön, rinner först genom skogsmark och sedan odlingslandskap, vilken i sin tur påverkar näringsförhållandena i ån. Från kommunens norra delar ansluter sig Rössjöholmsån och Käglean till Rönneå. Två fågelarter som kan ses utmed Rössjöholmsån är strömstare och forsärla. Strömstaren övervintrar bara i området till skillnad från forsärlan som häckar där. Även mindre hackspett häckar i aleskogarna utmed ån och för den som är uppmärksam finns safsan, en ormbunke, som kan ses mitt i forsens på små öar där luftfuktigheten är hög.

Safsa. Foto: Joachim Falck

Tätortsnära natur och rekreation

Närheten till gröna områden i människors vardagsmiljö ger möjlighet till rekreation och upplevelser som har betydelse för livskvalitet, stressnivå och hälsa. Forskare vid Sveriges lantbruksuniversitet i Alnarp har funnit tydliga samband mellan möjlighet till rekreation i natur- och grönområden och människors förmåga att återhämta sig från stress. Studierna visade att ju närmre grönområdet låg, desto oftare besöktes det och människor som ofta besökte grönområden kände sig mindre stressade (Grahn och Stigsdotter).

Barn, äldre och funktionshindrade med nedsatt rörlighet är mer beroende än andra av att det finns lättillgängliga gröna- och naturområden för lek, spontan fysisk aktivitet och rekreation nära hemmet. Det tycks vara tre återkommande särdrag i närmiljön som är positivt associerade med fysisk aktivitet. Dessa är tillgänglighet, området ska vara estetiskt tilltalande och det ska bjuda på möjligheter till fysisk aktivitet (Bergman P. m.fl.).

Skridskoåkning på Danskesjön. Foto: Karin Valtinat

Tätortsnära grönområden och tillgång till parker och andra gröna områden inne i staden utgör en väsentlig del för att uppnå miljö kvalitetsmålet "God bebyggd miljö". Dessutom bidrar tillgången till tätortsnära natur för förskolor och skolor till en ökad förståelse för och kunskap om de naturvärden som finns i Ängelholms kommun. Till och med de allra minsta grönområden eller bara enstaka träd har visat sig ha stor betydelse för hälsan och förebyggande stress.

Vi har olika intressen och behov vad gäller rekreation. Våra behov en vardagskväll ser antagligen annorlunda ut än under helgen. Barnfamiljer har andra behov än gamla och ytterligare andra behov kan man ha om t.ex rörligheten är begränsad. Dessutom spelar årstiden roll för vad vi vill använda naturens resurser till. Men människor har även olika preferenser. För vissa kan ett område som ger en känsla av ursprunglighet eller ”skogskänsla” där man kan plocka ur skogens skafferier eller njuta av djuren, naturen och skogens ljud vara det optimala. Där är möjligheten att vandra ostört och uppleva lugn och ro viktiga aspekter. I stadens gröna områden är förväntningen på ostördhet och känslan av ursprunglighet mindre.

De tätortsnära naturområdena kanske uppfyller andra krav, som närheten vilket gör området snabbt att ta sig till, ett strövområde nära bostaden för hundpromenader eller motion. Ofta ställs högre krav på skötsel och underhåll av stadens grönytor.

Paddla kanot på Rönne å är en populär friluftssysselsättning. Foto: Karin Valtinat

Tillgängligheten är viktig för ett rekreationsområde. Det bör vara lätt att ta sig till oavsett om man kommer gående, cyklande eller tar bilen, det bör även finnas möjlighet att åka kollektivt. En bra skyltning med informationstavlor, sittplatser, vindskydd eller en badplats höjer ett områdes värde för rekreation. Markerade slingor, stigar eller leder ger en känslan av ökad trygghet och kan vara en viktig aspekt för att få människor att våga röra sig i skog och mark.

Vissa områden borde göras tillgängliga för personer med rörelsehinder eller andra begräns-

ningar. Sevårdheter och speciella värden som fiske, utsiktsplatser, möjlighet till kanotpaddling etc är andra viktiga faktorer som ökar ett rekreationsområdes attraktivitet.

För tätorten Ängelholm är följande större områden viktiga för rekreation och välbefinnande.

- Ängelholms strandskog (omr.47), Kronoskogen (omr.48) och Vegeholms strandskog (område 46).
- Nybroskogen (område 35)
- Valhallskogen (område 79)
- Rönne ås stränder genom staden och mynningsområdet i Skälderviken (område 34)
- Skåneledens och andra markerade leder

Det finns dessutom ett antal mindre grönområden t.ex Hembygdsparken, Thorslundsskogen, Gåсахalsen, Magnarps hed (område 32) , och Södra Utmarken (område 49) som även de är viktiga för boende i tätorten Ängelholm.

Hot från främmande arter

Efter den senaste istiden har invandringen av nya växt- och djurarter pågått kontinuerligt i Sverige. Den stora förändringen kom i och med inträdandet av jordbrukssamhället, som ledde till att olika grödor och nyttoväxter infördes (Tyler m.fl. 2007).

Floran

De växter som först introducerades i Skåne var jordbruksgrödor, men allt eftersom stod nytto- och prydnadsväxter för en allt större del. Under 1900-talet har ett stort antal arter införts i Skåne och siffran ökar i stadig takt (Tyler m.fl. 2007). Örterna har i flera fall spritt sig ut ifrån trädgårdarna och etablerar sig i den omkringliggande naturen. Exempel på prydnadsväxter som etablerat sig i Ängelholms kommun är jättelokan, vresrosen och jättebalsamin, vilka är arter som förvildats och som nu orsakar stora problem i kommunen då de breder ut sig och konkurrerar ut andra arter. Vilka andra växter som i framtiden kan komma att hota mångfalden i Skåne är svårt att veta.

Vresrosen ses ofta i stora mängder utmed kusterna där den breder ut sig allt mer. Detta leder till att sanddynerna växer igen och att den

mindre konkurrenskraftiga floran trängs undan och ersätts av buskage. I Ängelholms kommun utgör vresrosen ett problem eftersom den på vissa platser hotar att helt täcka delar av sanddynerna. För att motverka detta finns ett stort behov av röjning eller ökat slitage på vegetationen.

Jättelokan påverkar den biologiska mångfalden negativt, då den sprids längs vattendragen. Den har även visat sig vara mycket svårt att utrota växten, då det både tar lång tid och kräver att alla utmed spridningsområdet samverkar för att den inte ska återetableras. Jättelokan är skadlig för människan eftersom växtsaften ger svåra brännskador i kombination med solljus eftersom den är fototoxisk.

Jätteloka vid väggkant. Foto: Joachim Falck

Jättebalsamin odlades framförallt för att ge nektar till bin. Den sprider sig genom att ha frön som slungas ur frökapslarna vid beröring. De bildar manshöga mycket täta bestånd. Det finns även en mindre släkting, blekbalsamin som även den sprids starkt och som hotar att slå ut den naturliga vegetationen.

Jättebalsamin. Foto: Joachim Falck

Ett annat eventuellt framtida hot mot mångfalden är GMO, d.v.s. genmodifierade organismer, som kan komma att odlas kommersiellt i framtiden. Exakt vilken påverkan på naturen dessa grödor kan komma att ha är i dagsläget oklart, men undersökningar pågår i olika kommuner runt om i Sverige.

Faunan

Under de två senaste århundradena har ett flertal främmande arter introducerats till Skåne. En av de arter som först infördes var fältharen och den har sedan dess påverkat sin omgivning märkbart. Den har på slättbygden helt konkurrerat ut den inhemska skogsharen. Andra tidigt införda arter i Skåne är fasan, dovhjort och kamin.

Förutom tidiga invandrare som fasanen, har även ett flertal nya fågelarter etablerat sig i kommunen. Arter som är nya för Ängelholms kommun de senaste 50 åren är mandarinand, kanadagås, turkduva, forsärsla, trana och sångsvan (Wallin skriftligen 2007). Kanadagåsen och mandarinanden är exempel på arter som inplanterats, medan turkduvan och forsärlan är arter som på egen hand tagit sig till Sverige. Trana och sångsvan har däremot återetablerats i kommunen efter att tidigare ha varit utrotade till följd av jakt och habitatsförlust (Artdatabanken, Svalan).

En däggdjursart som har inneburit stora problem för den lokala faunan är den nordamerikanska minken. Efter att individer rymt från pälsfarmar på 30-talet har den spridit sig och innebär nu ett stort potentiellt hot mot fåglar, speciellt mot populationer på isolerade småöar.

En av de arter som genom sin spridning har irriterat människan mest är den spanska skogssnigeln, allmänt känd som mördarsnigeln. Under de senaste två årtiondena har den snabbt etablerat sig på många platser i Skåne. Till storleken påminner den om den svarta skogssnigeln, men har en mer rödbrun färg. Den spanska skogssnigeln har inga naturliga fiender i den svenska faunan och kan därför orsaka stora skador på vegetationen och den inhemska snigelpopulationen missgynnas genom konkurrens.

Villaägare och lantbrukare påverkas av snigeln då deras trädgårdar och åkrar kan drabbas hårt. Vildsvinet har, efter att ett antal djur på 1970-talet lyckades rymma från hägn, ökat kraftigt i antal, men även om de hos enskilda markägare kan orsaka stor skada på t.ex. grödor har de medfört en del positiva effekter. Genom sitt bökande har vildsvinet en positiv inverkan på den biologiska mångfalden, t.ex. genom att de sprider frön och sporer via sin framfart. Men med en ökande stam har antalet trafikolyckor med vildsvin inblandade ökat kraftigt.

Hav

Vilka främmande arter som genom mänsklig, eller naturliga påverkan, spridits till Skälderviken är svårt att veta eftersom de undersökningarna som finns är få. Men de faktorer som möjliggör spridningen av dessa arter är bl.a. båttrafiken och klimatförändringar.

De fåtal undersökningar som finns visar att amerikansk knivmussla, ishavstång, amerikansk kammanet och amerikansk havsborstmask har etablerat sig i Skälderviken (Lindholm, Marie. 2007. Samuelsson m.fl. 2005). Andra arter som invaderat svenska vatten och mycket väl kan finnas i Skälderviken är sargassosnärjan. (Informationscentralerna för Bottniska viken, Egentliga Östersjön och Västerhavet 2007). I en studie utförd av Samuelsson m.fl. visar att ishavstång ännu inte verkar ha tagit över i ekosystemet i Skälderviken (Samuelsson m.fl. 2005).

Amerikansk havsborstmask är en av de arter som tydligast gjort sitt intåg i Skälderviken och då bara på bara ett par år. På en lokal har den till och med mer än dubblats mellan 2005 och 2006. Arten har i Östersjön visat tendenser till att kunna konkurrera ut andra havsborstmaskar då den är mer konkurrenskraftig och lättare förökas sig (Lindholm, Marie 2007). På grund av detta kan det finnas skäl att även i Skälderviken oroa sig för eventuella negativa konsekvenser.

Helsingborgs kommun har ett flertal inventeringar utförda i södra delarna av Skälderviken, men i övrigt finns mycket få inventeringar i området att utgå ifrån. De som finns är dessutom i stort behov av att upprepas och utökas. För att säkerställa hur viken mår är det därför nödvändigt att utföra inventeringar där både fauna och flora inventeras.

Referenser

Arnström, Thomas. Strandskogen vid Ängelholm mellan Råbocka och Vegeholm - en inventering. Länsstyrelsen i Kristianstads län. 1985

Artdatabanken. Sveriges lantbruksuniversitet. www.artdata.slu.se. 2010-02-15

Artdatabanken. Sveriges lantbruksuniversitet. Rödlistade arter i Sverige 2005 och 2010. www.artdata.slu.se/rodlista/sokarter.asp 2010-02-09 och 2010-05-16

Atlasinventeringen se Skånes ornitologiska förening

Bentzer, Bengt. Skånes Flora (särtryck). 1966

Bergman P, Hagströmer M, och Sjöström M., Närmiljö och fysisk aktivitet. Svensk Idrottsmedicin 2006. **25**(2): p. 36-37

Biotopkartering av fem vattendrag som mynnar i Västersjön/Rössjön i Rönne ås vattensystem 2007. Naturvärden och behov av restaureringsåtgärder i Trollabäcken, Rinn, Långhultsbäcken, Århultsbäcken samt Faxerödsbäcken med biflöde. Almlöf, Karin. Calluna AB. Länsstyrelsen i Skåne län. 2008

Biotopkartering av Hunserödsbäcken 2005. Naturvärden och behov av restaureringsåtgärder i ett biflöde till Rönne å. Kalén, Viktor och Eriksson, Marie. Länsstyrelsen i Skåne län. 2005

Blomberg, Per. Skyddsvärda trädmiljöer i Skåne för bevarande av den biologiska mångfalden. Naturskyddsföreningen i Skåne. Copy quick, Malmö. 2000

Bottenfaunaundersökning i Skåne län 2006. Uppföljning av försurnings- och kalkningseffekter vid 10 lokaler i rinnande vatten och 10 lokaler i sjöars litoral. Meissner, Ylva. Medins Biologi AB. Länsstyrelsen i Skåne län. 2007

Broman, Arne. Hällorna. Naturen i Ängelholm. Ängelholmsboken 2002. Skåneförlaget. Ängelholm. 2003

Broman, Arne. Inventeringar till Skånes flora.

Carserud Leif. Naturen i Ängelholmsbygden. Geodeon. Laholm. 2004

Dagfjärilinventering för Ängelholms kommun. Joachim Falck. Miljökontoret. 2006

Eklöv, Anders. Fiskevårdsplan för Rössjöholmsån 2005. Ängelholms Sport- och Fiskevårdsförening. Eklövs Fiske och Fiskevård. 2005

Eklöv, Anders. Fiskevårdsplan för Pinnån 2005. Hjälmjön & Pinnåns Fiskevårdsområdesförening. Eklövs Fiske och Fiskevård. 2005

Ekologgruppen. Bottenfaunaundersökning i Rössjöholmsån. april 1996

Emanuelsson, Urban, Bergendorff, Claes, Billqvist, Magnus, Carlsson Bengt och Lewan Nils. Det skånska kulturlandskapet. Årsbok för naturskyddsföreningen i Skåne 2001

Från Bjäre till Österlen – Skånska natur- och kulturmiljöer. Länsstyrelsen i Kristianstads län. Malmberg, Stefan (proj.ledare) Fälth's tryckeri, Värnamo. 1996

Georgson, Kjell. Floran i Tåssjö socken (uppsats). våren 1963

- Grahn, Patrik och Stigsdotter, Ulrika. Landscape planning and stress. 2003. Urban forestry & Urban greening. Volym 2, issue 1, 2003, Pages 1-18. Urban & Fischer Verlag Published by Elsevier GmbH. 2003
- Gustafsson, Mats. Kulturlandskap och Flora på Bjärehalvön. Lunds Botaniska förening. BTJ tryck AB. Lund. 1996
- Hansson, Fredrik, Skillinge säteri - En historisk beskrivning av de i dag okända trädgårdarna. Examensarbete, landskapsarkitekturprogrammet. Sveriges Lantbruksuniversitet, institutionen för landskapsplanering, Alnarp. 2002
- Heister, Helena. Ängelholms strandskog med dynamråde. Miljö- och Hälsoskydds nämnden i Ängelholm. 1989
- Informationscentralerna för Bottniska viken, Egentliga Östersjön och Västerhavet. Främmande arter i Svenska hav. www.frammandearter.se. 2007
- Inventering av naturgrus och alternativa material i Kristianstads län. Länsstyrelsen Kristianstads län. [http://kartor.m.lst.se/plus/plus.cfm?mode=list&id=Plus Värdefulla ämnen och material&sortering=plus & menu=plus](http://kartor.m.lst.se/plus/plus.cfm?mode=list&id=Plus_Vardefulla_ämnen_och_materi-al&sortering=plus & menu=plus). 1994
- Jordbruksverket, Ängs- och betesmarker i databasen Tuva 2002-2004. 2006
- Jordbruksverket. Ängs- och betesmarksinventeringen 2002–2004. Rapport 2005:1. Kill Persson. Miljöenheten 2005-01-27
- Kalkningsplan med plan för biologisk återställning i kalkade vatten. Länsstyrelsen i Kristianstads län. Länsstyrelsen i Skåne län. 1989 - pågående
- Kulturmiljövård i skogen - Att känna och bevara våra kulturminnen. Olsson, Anders (red.) Skogsstyrelsen. Jönköping, 2003
- Lindholm, Marie. Den amerikanska havsborstmasken *Marenzelleria viridis* längs Helsingborgskusten 2006. Miljönämnden i Helsingborg. 2007
- Länsstyrelsen i Skåne län. Fisken i Skånes åar och bäckar. Mikael Svensson, Olof Berglund, Christer Brönmark, Anders Eklöv, Larry Greenberg, Per Larsson och Anders Nilsson. Skåne i utveckling 97:12. 1997
- Länsstyrelsen i Skåne län. Musselinventering i några skånska vattendrag 2005 - med särskild fokus på tjockskalig målarmussla (*Unio crassus*). Svensson, Mikael och Ekström, Linus. MS Naturfakta, Osby. 2005
- Länsstyrelsen i Skåne län. Övervakning av fladdermöss i Skåne. Fladdermusfaunan på 20 platser i Skåne 2003. Gerell Rune och Gerell Lundberg Karin. Miljöenheten. Skåne i utveckling 2003:49. 2003
- Länsstyrelsen i Skåne län. Kulturmiljöprogram. [http://www.lansstyrelsen.se/skane / Kartor_och_planeringsunderlag/Kulturmiljoprogram/Sarskilt_vardefulla_kulturmiljoer_i_Skane/Kulturmiljostrak/Ronne_a.htm](http://www.lansstyrelsen.se/skane/Kartor_och_planeringsunderlag/Kulturmiljoprogram/Sarskilt_vardefulla_kulturmiljoer_i_Skane/Kulturmiljostrak/Ronne_a.htm). 2010-02-21
- Länsstyrelsen i Skåne. Miljömål. www.lansstyrelsen.se/skane/amnen/miljomal. 2010-02-09
- Länsstyrelsen i Skåne. Våtmarker. [www.lst.se/skane/naturen_i_skane/Natur_och_vattenvard/ Verksamheter/Vatmarker/2010-02-16](http://www.lst.se/skane/naturen_i_skane/Natur_och_vattenvard/Verksamheter/Vatmarker/2010-02-16)

Länsstyrelserna i Blekinge, Skåne och Hallands län och Skogsvårdsstyrelsen Södra Götaland. Artpools- och traktanalys av lövträdbärande marker i Blekinge, Skåne och Hallands län. Brunet, Jörg & Berlin, Gudrun & Ederlöf, Erik & Fritz, Örjan och Widgren, Åke. Holmbergs i Malmö AB. 2002

Länsstyrelserna i Skåne och Blekinge län. Stigande havsnivå – konsekvenser för fysisk planering. Åkeson, Mats. Kristensson, Anna. Mårtensson, Anne-Lie. Burelius, Carina och Persson, Christer. Rapport: 2008:5. 2008

MARBIPP. Marine biodiversity, patterns and processes. www.marbipp.se. Naturvårdsverket 2001-2006. 2010-02-16

Miljöbalk 1998:808

Miljömål. www.miljomal.se. 2010-02-08

Miljönämnden i Ängelholms kommun. Naturvårdsplan för Ängelholms kommun. Del 1, allmän del. Del 2, områdesbeskrivningar. Miljö & Hälsoskyddskontoret. 1991

Miller G. T. (ed.) Living in the environment, 12th ed. 2002

Myrar i Kristianstads län. En översiktlig naturvårdsinventering av länets torvmarker. Länsstyrelsen i Kristianstads län. Planeringsavdelningen. 1983

Naturbiologisk forskning. Underlag för områdesskydd i skogslandskapet. Naturvårdsverket. 2005

Natur- och kulturmiljövårdsprogram för Kristianstads län. Länsstyrelsen i Kristianstads län. Remissupplaga. 1994

Naturvårdsplan Skåne, Del Kristianstads län. Länsstyrelsen i Kristianstads län. 1975

Naturvårdsverket. www.biodiv.se. 2010-02-09

Naturvårdsverket. Natura 2000-områden. www.naturvardsverket.se/Arbete-med-naturvard/Detta-ar-naturvard/Natura-2000-natverk-for-vardefull-natur/2010-02-09

Naturvårdsverket. Ramsar. www.naturvardsverket.se/en/In-English/Menu/Nature-conservation_and_wildlife_management/Nature-conservation-and-species-protection/Wetlands-in-Sweden/Swedish-Ramsar-sites/2010-02-09

Naturvårdsverket. Rapport 5081. Sydsvenska lövskogar och andra lövbärande marker : kriterier för naturvärdering, skydd och skötsel. Andersson, Leif och Löfgren, Rolf. Stockholm. 2000

Naturvårdsverket Rapport 5330. Bevarande av värdefulla naturmiljöer i och i anslutning till sjöar och vattendrag - Vägledning. Oktober 2003

Naturvårdsverket Rapport 5667. .Myrskyddsplan för Sverige. Huvudrapport över revideringen 2006. 2007

Naturvårdsverkets Rapport 5670. Myrskyddsplan för Sverige. Delrapport – objekt i Götaland. 2007

Nordvästra Skånes Kommunalförbund (NSK). Rapport 1987:3. Skälderviken och dess tillrinningsområden - en kunskapsammanställning. 1987

Nordvästra Skånes Kustvattenförbund. Kontrollprogram pågående

Nyckelbiotopsinventeringen 1993-1998. Halland, Skåne och Blekinge. Skogsvårdsstyrelsen Södra Götaland
Plan- och bygglag. (PBL1987:10). 1987

Regnéll, Gösta. Naturreseptatet Prästängen i Kristianstads Län. Inventering och skötselplan. Meddelande 36 från växtekologiska institutionen. Lunds universitet. Lund. 1979

Rosén Leif. Västersjöns och Rössjöns bottenpografi. Bergsten, Karl Erik (red.), Svensk geografisk årsbok. 46(1970), Sydsvenska geografiska sällskapet, Lund, 1970

Rönneåkommittén. Rönne å. Ekologgruppen. Pågående kontrollprogram. Från 1979 –

Rönne å vattenråd. www.ronnea.com/index.htm. 2010-02-21

Samuelsson Arne och Johansson Kristin. Studie av bottnar i den inre delen av Skälderviken- Ett rotaryprojekt. Ängelholm. Juli 2005

SGU. Sveriges Geologiska undersökningar. Beskrivning till berggrundskartan Helsingborg NO - Af 148. 1992

SGU. Sveriges Geologiska undersökningar. Beskrivning till jordartskartan Halmstad SV - Ae 121. 2000

SGU. Sveriges Geologiska undersökningar. Beskrivning till jordartskartan Helsingborg NO - Ae 42. 1980

SGU. Sveriges Geologiska undersökningar. Beskrivning till jordartskartan Höganäs NO/Helsingborg NV - Ae 25. 1978

SGU. Sveriges geologiska undersökning. Grundvattentillgångar i Ängelholms kommun. 2004

Skogsvårdslag (1979:429) Omtryck: SFS 1993:553. 1979

Skogstyrelsen. Grönare skog. <http://gronareskog.nu/epi-server4/templates/SNormalPage.aspx?id=13528>. 2010-02-16

Skogsstyrelsen. Nyckelbiotop. www.skogsstyrelsen.se. Pressmeddelande 2003-09-15.

Skogsstyrelsen. Skogens pärlor. www.skogsstyrelsen.se/epi-server4/templates/skogensparlor.aspx. 2010-02-09

Skånes flora se Tyler.

Skånes natur. Skånes naturvårdsförbunds årsskrift. 39(1952). Lund. 1952

Skånes ornitologiska förening. Skånsk fågelatlas II. http://www.skof.se/atlas/atlas_21.php?sida=06. 2010-02-15

Skånes ornitologiska förening. Skånsk Skådarguide II. Arinder, Mikael, Billqvist, Magnus, Cherrug, Stefan, Elleström, Ola och Rellmar, Mats (Red.). 2005

Småvatteninventering i Ängelholms kommun. 1997 – 1999. Joachim Falck. Miljökontoret. Ärende 1997:811. 1999

Snogerup, Sven och Jörgensen, Matz. I Linnés hjulspår runt Skåne. Atlantis förlag. Stockholm. 1997

Spannarps gård. Skötselplan

Strövområdet Djurholmen. Broschyr.

Svenska slott och herresäten. Band 3, Östergötland, Skåne, Västmanland. - 1934. Roosval, Albin (red.). Stockholm: Natur och kultur. 1934

Svalan. Rapportsystemet för fåglar. ArtDatabanken. Sveriges lantbruksuniversitet.
www.artportalen.se/birds/. 2010-02-15

Tyler Torbjörn, Olsson Kjell-Arne, Johansson Henrik, Sonesson Mats. red. Floran i Skåne. Arterna och deras utbredning. Lunds botaniska förening. 2007

Tyler Torbjörn, Olsson Kjell-Arne, Johansson Henrik, Sonesson Mats. red. Floran i Skåne. Vegetation och utflyktsmål. Lunds botaniska förening. 2003

VattenInformationsSystem Sverige. <http://www.viss.lst.se/2010-02-21>

Vegeåns vattendragsförbund. Pågående kontrollprogram. 1976-

Våtmarker i Kristianstads län. Del 1. Johansson, Anders. Länsstyrelsen i Kristianstads län. 1989

Ängelholmsbygdens lokalhistoriska förening. Ängelholm en hembygdsbok 1992:104. Skåneförlaget. 1992

Ängelholmsbygdens lokalhistoriska förening. Ängelholm en hembygdsbok. Stig Edenfur om Rössjöholms historia 1998:118. Skåneförlaget. 1998

Ängelholms miljöprogram – Lokala miljömål för Ängelholms kommun. <http://www.engelholm.se/Bygga-bo-miljo/Angelholms-miljoprogram>. Antaget av kommunfullmäktige 2009-01-26

Översiktsplan för Ängelholms kommun, ÖP 2004, planbeskrivning. Antagen av KF 2005-06-20 KF§83. 2005

Muntligen:

Arne Broman

Ingeborg Ekdahl, Skånes flora

Joachim Falck

Stefan von Geijer, Vegeholms slott

Mats Gustavsson, Skånes flora

Peter Göransson, Miljökontoret Helsingborg,

Tomas Wallin, Kullabygdens ornitologiska förening

Ordförklaringar

Amfibolit-	En svart/ grönsvart basisk metamorf bergart som är järnrik och består huvudsakligen av mineralerna hornblände och plagioklas .
Antropogen:	Skapad av människan
Beträdor:	Område där allmänheten har tillträde genom kontrakt med markägaren. Tex åker längs en bäck.
Bonitet:	Ett indirekt mått på hur bördig en mark är, genom att man skattar tillväxthastigheten hos träd. Används inom skogsbruket.
Biotop:	Ett enhetligt naturområde som karakteriseras av ett antal miljöfaktorer så som klimat och växt- och djurliv. En biotop kan både vara stor t.ex.en öken, eller liten. D.v.s. det är inte storleken som avgör utan de biologiska och icke biologiska förhållandena.
Buffringsförmåga:	Markens förmåga att stå emot försurning.
Bygglov:	Ett skriftligt medgivande i enlighet med plan- och bygglagen där den sökande får tillstånd att bygga, eller att ändra användningen, av en byggnad eller anläggning.
Deltaplan:	Plana terrasslika formationer i landskapet som bildats i havet vid utloppet av en isälv för cirka 10 000 år sedan.
Deltalandskap:	Ett grunt område utanför en åmynning där små sandbankar kan bildas till följd av att ån fört med sig sediment.
Detaljplan:	Ett juridiskt bindande dokument där det står beskrivet hur marken i ett visst område får användas, d.v.s. där regleras saker så som: höjd på huset, nybyggen, avstånd till grannen o.s.v.
Diabas:	En magmatisk svart basisk bergart som bildats när magma stelnat i sprickor i berggrunden. Innehåller till största del: plagioklas och pyroxen, men även järntitan vilket ger den dess svarta färg.
Fennoskandia	Geologisk och geografiskt område som innefattar Norge, Sverige, Kola-halvön och den ryska Karelen.
Fagning:	Vårstädning av slätteräng, fjolårsgräs, kvistar och grenar räfsas bort och bränns eller förs bort från ängen.
Fluktuera:	Variera upp och ner, används t.ex om vattenytor.
Fornsjöar:	Sjöar som uppstått för flera tusen år sedan varav de flesta sedan vuxit igen och bildat kärr och mossar.
Fossila sanddyner:	Gamla sanddyner som blivit överväxta av vegetation och som inte längre byggs på eller förflyttar sig.

Fuktängar:	Ängsmarker med god vattenförsörjning.
Fågeldirektivet:	Ett direktiv beslutat av EU och ratificerat av Sverige, där vi har åtagit oss att bibehålla svenska fågelarter i livskraftiga populationer.
Genetiskt modifierade organismer:	En organism där det genetiska arvs materialet har blivit förändrat av människan (GMO).
Gnejs:	En metamorf bergart uppbyggd av fältspat , kvarts och lite glimmer . Bergartens färg beror på de mineral som ingår.
Gungfly:	Består av en matta av död och levande vegetation som flyter ovanpå en vattensamling.
Habitat:	Delvis samma betydelse som för ordet biotop , men habitat är områdets lämplighet som livs miljö sedd ur artens perspektiv och inte områdets naturtyp mer allmänt.
Habitatdirektivet:	Ett direktiv beslutat av EU och ratificerat av Sverige där vi har åtagit oss att bevara naturtyper och arter så att den biologiska mångfalden säkerställs.
Hydrostatiskt tryck:	Det tryck som vatten, eller annan vätska, åstadkommer. Trycket mäts i bar.
Hållbar utveckling (ekologisk):	Hållbar utveckling innebär att vi brukar jorden på ett sådant sätt att alla nästkommande och nuvarande generationer kan nyttja världens råvaror utan att de tar slut.
Intermediära kärr:	Kärr som ligger mitt emellan fattiga och rika kärr näringsmässigt.
Isälvsvlagringar:	Avlagringar av bl.a. sand, grus och sten som har avsatts under istiden av det snabba vattenflödet från isavsmältningen.
Klappersten:	Gamla strandvallar från tiden efter isavsmältningen som bildats när vågor slagit mot stranden och silade bort alla mindre partiklar och bara lämnat kvar de större.
Kulturlandskap:	Natur som är starkt präglad av mänsklig påverkan.
Kulturväxter:	Växter vars utseende har förändrats på grund av mänsklig påverkan.
Kvävefälla:	En damm, våtmark eller liknande som fångar upp kvävet ifrån t.ex. jordbruket så att det stoppas upp och inte kan komma ut i vattendrag och hav.
Lera:	En jordart vars partiklar inte överstiger en diameter på 0,002 mm.
Mineraler:	Ett fast oorganiskt ämne, t.ex. kvarts, fältspat och glimmer.

Meanderslinga:	En S-formad linje hos ett vattendras, d.v.s ett naturligs slingrande förlopp.
Mo:	En jordart vars partiklar har en diameter på mellan 0,02-0,2 mm.
Monokultur:	Ett ekosystem där bara en eller ibland ett par arter finns.
Morän:	En osorterad jordart (många olika partikelstorlekar) som har avsatts direkt från inlandsisen.
Mulm:	En blandning av nedbrutet trä, insektsbajs och döda insekter. Bildas inuti gamla ihåliga träd.
Mångfald (biologisk):	En stor variation av individer och arter visar på en stor biologisk mångfald.
Natura 2000-områden:	Ett nätverk av områden som har särskilt skydd i syfte att bevara djur och växter och deras livsmiljö inom EU.
Naturbetesmark:	Har ej i modern tid utsatts för produktionshöjande åtgärder. Ingen sentida plöjning, gödlig eller insådd av växter har förekommit
Nyckelbiotop:	"En nyckelbiotop är ett skogsområde som från en samlad bedömning av biotopens struktur, artinnehåll, historik och fysiska miljö idag har mycket stor betydelse för skogens flora och fauna. Där finns eller kan förväntas finnas rödlistade arter (Skogsstyrelsen 2003)."
Näringskedja:	Hur näringsämnen färdas igenom en komplicerade kedjan av organismer när de äter och blir uppätta av varandra.
Rullstensås:	En lång ås av grus och sten som har avsatts vid en isälvsmyrning allt eftersom den flyttat bakåt vid avsmältningen. Inners i åsen finns oftast grövre stenar och ytterst mer finkorniga partiklar.
Sedimentära bergarter:	Olika typer av utfällningar, sediment och biologisk verksamhet som ger upphov till avlagringar som med hjälp av tryck bildat en bergart. Exempel på sedimentära bergarter är: kalksten och sandsten.
Sand:	En jordart vars partiklar har en diameter på mellan 0,06-2 mm.
Skötselplan:	En plan över hur t.ex. ett naturreservat ska skötas, där metoder och ramar regleras mm.
Strandhak:	Inskärning i branta kustpartier som bildas genom vågerosion vid kraftiga pålandsvindar.
Strandvallar:	Landform som bildats genom att stenar och grus transporterats upp mot land av vågor eller vinteris.

Talusbildning:	En rasbrant av stenar ofta i och nedanför en brant sluttning som eroderat genom frostsprängning.
Täkt (grus):	Ursprung i ordet taga, ”att taga grus”.
Vallodling:	När man på åkermark odlar gräs och vallväxter, mestadels klöverarter som foder till djur.
Växelbruk:	För att undvika en utarmning av näringsämnen i marken och för att undvika att ogräs och skadedjur får fäste växlas regelbundet den typ av gröda som odlas.
Åkerholmar:	Små öar av vegetation mitt i åkern.
Åkerrenar:	Kanterna kring åkern där buskar, träd m.m tillåts växa.
Åtgärdsplan:	En plan där olika strategier för hur ett visst mål ska uppnås står beskrivna.
Äng:	Gräsmark som idag användes främst för slätter och har använts så under lång tid tillbaka. Det finns få eller inga sentida spår av plöjning, gödsling eller insådd av växter. I naturvårdsprogrammet för Ängelholms kommun har beteckningen äng använts i bemärkelsen naturbetesmark. Någon ängsslätter förekommer ej i Ängelholm.
Översiktsplan:	En plan för hur byggandet och övrig mark- och vattenanvändning i kommunen är reglerad. Varje kommun är enligt lag skyldig att ha en aktuell översiktsplan.
Översilningsteknik:	Genom att låta ängar och åkrar översilas av vatten gödslas markerna naturligt då flödet för med sig näringsämnen.

Områdesbeskrivningar

Områdesnamn	sid	Områdesnamn	sid
Aggarp.....	1	Ramnekulle.....	57
Ausås	2	Rönne ås dalgång.....	58
Bassholma.....	3	Rönne ås mynning.....	60
Bergagården.....	4	Rössjöholmsån.....	61
Boarp Björnkärr.....	6	Rössjöholm Tåssjö	63
Brandsvig.....	7	Rössjön	65
Breabäcks mosse	8	Sjöängen.....	67
Djurholmamossen.....	9	Skepparkroken.....	68
Djurholmen.....	10	Skillinge säteri	69
Ebbarp	11	Skillingeskogen	71
Faxerödsbäcken	12	Skälderviken	73
Fåratångsmossen	14	Snäckebotorp	75
Grönalid.....	15	Spannarp.....	76
Gånarp	16	Stavershult	78
Hallagården	18	Storamölla.....	79
Hallarna.....	19	Storesjö	81
Hjärnarp Boarp.....	20	Svartesjö.....	83
Hjärnarp Lerbäcken	22	Sylten.....	84
Hongaglöden.....	24	Södra utmarken	85
Hunserödsbäcken.....	25	Tollsjö	86
Härninge backe.....	26	Trollebäcken	88
Hästhagen.....	28	Ugglehult Tullstorp	90
Kollebäcksåsen	29	Ugglemossen.....	91
Kronoskogen	30	Valhallskogen.....	92
Kråkelund.....	31	Vegeholm	93
Kägleån	33	Vegeholms strandskog.....	95
Lafogdaskogen.....	35	Vege å.....	97
Lannamärket	37	Vege ås mynning	99
Lugnet	38	Vejbystrand	100
Långhult.....	40	Västersjön.....	101
Lärkholm	41	Åkersholm	103
Magnarps hed.....	43	Åkersjön Boarp.....	104
Matkroksmossen	45	Åsbacka ene	106
Mutarehultet.....	46	Ängelholms strandskog	107
Nedre Århult.....	48	Ängeltofta Övragård	109
Nordala Rössjön.....	49	Äspenäs.....	111
Nybroskogen.....	51	Örjabäcken	113
Penarp	52	Össjö	115
Pinnån	53	Össjö skog.....	117
Prästängen	55	Övremölla.....	119

Områdesnummer

Nummer	Områdesnamn	Nummer	Områdesnamn
1	Mutarehultet	41	Kollebäcksåsen
2	Penarp	42	Ramnekulle
3	Ausås	43	Hästhagen
4	Lannamärket	44	Aggarp
5	Kägleån	45	Vege ås mynning
6	Matkroksmossen	46	Vegeholms strandskog
7	Djurholmamossen	47	Ängelholms strandskog
8	Lugnet	48	Kronoskogen
9	Hongablöden	49	Södra utmarken
10	Åsbacka ene	50	Vegeholm
11	Hjärnarp Boarp	51	Lafogdaskogen
12	Ugglehult Tullstorp	52	Skillingeskogen
13	Breabäcks mosse	53	Skillinge säteri
14	Faxerödsbäcken	54	Össjö
15	Nedre Århult	55	Ebbarp
16	Grönalid	56	Össjö skog
17	Långhult	57	Åkersjön Boarp
18	Stavershult	58	Kråkelund
19	Sylten	59	Boarp Björnekärr
20	Ängeltofta Övragård	60	Övre mölla
21	Svartesjö	61	Bergagården
22	Äspenäs	62	Stora mölla
23	Hallagården	63	Spannarp
24	Fåratångsmossen	64	Härninge backe
25	Tollsjö	65	Örjabäcken
26	Nordala Rössjön	66	Pinnån
27	Trollebäcken	67	Hunserödsbäcken
28	Ugglemossen	68	Rössjöholmsån
29	Rössjöholm Tåssjö	69	Vejbystrand
30	Lärkholm	70	Västersistjön
31	Snäckebotorp	71	Rössjön
32	Magnarps hed	72	Skälderviken
33	Skepparkroken	73	Rönne ås dalgång
34	Rönne ås mynning	74	Vege å
35	Nybroskogen	75	Bassholma
36	Åkersholm	76	Djurholmen
37	Brandsvig	77	Hallarna
38	Gånarp	78	Sjöängen
39	Prästängen	79	Valhallskogen
40	Storesjö	80	Hjärnarp Lerbäcken

Översiktskarta över områden

Områdesbeskrivningar

Nummer 1 - 80

Följande finns på respektive område:

Objektsnamn:

Objektsnummer:

Naturtyp:

biotop eller landskap tex äng = naturbetesmark, våtmark, kulturlandskap, skog.

Trakt:

församlingsnamnen enl. fastighetsregistret

Storlek:

anges i hektar (ha)

Markägare:

exempel; ex kommun, privat, kyrkan.

Skyddsstatus:

exempel; strandskydd, reservat, allmänt biotopskydd, riksintressen.

Intresseaspekter:

Flora - sällsynta eller hotade arter

Fauna - sällsynta eller hotade arter

Geologi - intressanta berg eller jordarter, grus eller moränformer t ex rullstensåsar.

Biotop - (levnadsrum) - särskilt artrik eller ovanlig naturmiljö

Natur - variationsrik natur med många olika biotoper

Friluftsliv - värdefullt för rekreation och friluftsliv.

Kultur - intressanta kulturinslag som berikar naturmiljön

Landskapsbild - vackert eller mångformigt landskap

Koordinater:

Den röda punkten anger läge för koordinaterna. De är angivna i RT 90 och i LAT, LONG med

Kartbilden:

Underlättar för att hitta till området.

Beskrivning:

Innehåller en beskrivning över området, med tyngdpunkt på naturvärdet.

Skötsel – användning: Insatser som behövs för att bibehålla värdet.

Motstående intressen: Möjliga hot mot befintliga naturvärden.

Källor:

Se referenslistan i den allmänna delen för komplett information.

Foton:

är alla från det speciella området. Foton är tagna av Joachim Falck där inte annat anges.

AGGARP

44

Naturtyp: Äng

Trakt: Munka Ljungby

Storlek: 0,7 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Ingen

Intresseaspekter: Biotop

LAT 56 16 20,4 LONG 13 5 33,4

Aggarpsvägen

Beskrivning:

Området är beläget i skogsbygd mellan Munka Ljungby och Bassholma. En naturbetesmark med kvardröjande ängsflora helt opåverkad av gödsling. Det lilla jordbruket har upphört för 15 år sedan och är i ett igenväxningsskede. Sälg, björk och al invaderar de öppna ytorna. Ängen är belägen i sluttning mot en större mosse och omges på tre sidor av skog.

Av den rika örtfloran kan nämnas gökärt, käringtand, jungfrulin, blåsuga, prästkrage, ängsskallra, bockrot, ärenpris, nattviol, slåttergubbe, slåtterfibbla och stagg.

Vid dagfjärilsinventeringen 2006 påträffades 16 olika arter, varav sotnätfjäril är sällsynt och rödlistad. Insektsfaunan var mycket rik med blomflugor, bin, humlor, sländor mm.

Skötsel – användning: Ängen måste snarast hävdas genom slåtter eller bete så att de unika floran och faunan kan behållas.

Motstående intressen: Igenväxning.

Källor: Skånes flora, dagfjärilinventering och egen inventering.

Kamgräsfjäril på åkervädd

AUSÅS

3

Naturtyp: Park

Trakt: Ausås

Storlek: Ca 2 ha

Markägare: Kyrkan

Skyddsstatus: Ingen

Intresseaspekter: Kultur och natur

LAT 56 10 0,3 LONG 12 53 14,0

Ausåsvägen, Ausås kyrka

Beskrivning:

Gamla prästgårdsparken i Ausås sydväst om kyrkan utgör en intressant träd- och parkmiljö. Byggnaderna, två långa längor i korsvirke som är täckta av halm är från 1770 och även själva boningshuset som är renoverat och ombyggt flera gånger är intressant. Kring husen finns en gammaldags trädgård med buxbomshäckar som omges av stora gamla träd. Den vackra gamla kastanjeallén och den jättelika platanen är i dag de intressantaste naturinslagen. Trädgården är från prosten Diehls tid i början av 1900-talet.

Värden: Högsta kulturvärde med korsvirkeslängorna och den gamla trädgården. Höga

biologiska värden tillkommer med gamla ihålliga träd och byggnader som ger utrymme för fåglar och insekter.

Skötsel – användning: Trädgården och husen bör även fortsättningsvis vårdas och aktas för framtida generationer. Gamla döda träd bevaras i den mån det går. Återskapande av den äldre trädgården skulle höja parkens och byggnadernas värde ytterligare.

Motstående intressen: Trädfällning och anläggning av mera gräsmattor.

Källor: Egen inventering, kyrkan.

Kastanjeallén med korsvirkeshusen och den jättestora platanen i bakgrunden

BASSHOLMA

75

Naturtyp: Betesmarker

Trakt: Tåssjö

Storlek: 9 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Ingen

Intresseaspekter: Natur

LAT 56 17 8,0 LONG 13 7 21,8

Bassholmavägen, skjutbana

Beskrivning:

Området är beläget norr om Bassholma by och omges av skog. Det omfattar ett större område med gammal naturbetesmark, skogsbeten och glesa enebäckar. De torra backarna håller en fin gammal ängsflora mellan enstaka enar och björkar. Det finns också ett parti med skogsbete för nöt. Nära den lilla gården finns åker som användes för vallodling. Här finns även rester av äldre ängsmarker som på många ställen fått växa igen.

Intressant betesmark-ängsflora:

Stagg, knägräs, liten blåklocka, ärenpris, käringtand, Jungfru Marie nycklar, slåttergubbe, revfibbla, harstarr, rödven och gulmåra.

Den större ängen med ett fuktstråk med kärtistel är också en bra fjärilslokal. Vid kommunens inventering 2006 noterades 6 olika arter av dagfjärilar.

Skötsel – användning: Fortsatt bete med nötkreatur för bibehållande av den värdefulla floran och faunan.

Motstående intressen: Uppodling eller igenväxning.

Källor: Egen inventering, Skånes Flora, Jordbruksverket, ängs- och betesmarksinventeringen.

Mindre guldvinge som söker sig till vitklövern

BERGAGÅRDEN

61

Naturtyp: Betesmark, äng

Trakt: Össjö

Storlek: 51 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd delvis

Intresseaspekter: Natur, landskap, friluftsliv

LAT 56 12 46,9 LONG 13 1 17,5

Storamöllavägen, fyrvägs korsning

Beskrivning:

Området är beläget norr och väster om Bergagården i Össjö och omfattas av höga kullar, sluttningar och flack mark intill Pinnån. Översvämningsområdet som gränsar till Klippans kommun ingår.

Lera och sand bildar underlag på de branta sluttningarna utom på högsta delen där det finns ett grusstråk i nordostlig riktning. Genom svämsedimentens breda, flacka parti av dalgången bildar Pinnån ett fint meanderlopp. Här är dalgången mycket bred, ca 400 m bred. Svämområdet används på båda sidor av ån som permanenta betesmarker.

Flera källsprång bryter igenom branterna i Pinnåns dalgång. På det torra högt belägna grusområdet finns en örtrik betesmark med arter som t.ex gulmåra, blålocka, rölleka, jungfrulin, käringtand och skogsklöver. Vid ett hårt betat kärr i brant sluttning nordväst om gården sågs vid besök bland annat humleblomster, sumpförgätmigej, ludd-dunört och spjutmossa, vilket indikerar kalk i det framsippande vattnet. Trots det kraftiga betetrycket finns en rik och omväxlande flora i de vackert belägna permanenta betesmarkerna. Där bete ej kommit igång på försommaren kan man träffa på mandelblom, humleblomster och orkidén nattviol.

Kullarna hävdas genom hästbete

De fuktiga partierna längs Pinnån är uppehållsplatser för många vadare varav storspov och rödbena är regelbundet häckande. Brun kärnhök och glada har häckningsplatser i dalgången. Många sångare, gulärta, buskskvätta och sävsparv har noterats vid inventeringen för Skånsk fågelatlas.

Värden: Ett mycket vackert öppet landskap med kraftigt kulliga betesmarker med 25 m nivåskillnad ner till Pinnåns svämområde. Den vackert ringlande ån, många olika biotoper ger upphov till en rik och varierad flora och fauna.

Skötsel – användning: Fortsatt hävd genom betande djur. Omväxling av betestryck genom t.ex uppehåll i betet en längre period under året.

Motstående intressen: Skogsplantering och uppodling av de gamla betesmarkerna.

Källor: Skånes flora, SGU Ae 42, egen inventering, Jordbruksverket, ängs och betesmarkinventeringen. Atlasinventeringen.

Här ans Pinnåns meandrande lopp sett från Bergagården

BOARP BJÖRNKÄRR

59

Naturtyp: Bokskog

Trakt: Össjö

Storlek: 60 ha + 60 ha i Klippans kommun

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Ingen

Intresseaspekter: Natur och friluftsliv

LAT 56 12 57,9 LONG 13 4 56,4

Boarps backar

Beskrivning:

Området är kommunöverskridande och beläget nordost om Fastarp i Klippans kommun. Mellan 70 och 110 möh är terrängen mycket kuperad och blockrik. Många odlingsrösen finns i de nordligare delarna. Skogen består huvudsakligen av bokskog av hedkaraktär med inslag av ek och ask. Alsumpskog finns i svackor och bäckdråg.

Tre bäckraviner genomkorsar från nordost mot sydväst. Den kraftigaste bäckravinen utgör gräns mellan de båda kommunerna. I anslutning till bäckravinerna finns en rikare flora med t.ex skärmstarr, gullpudra, dvärghäxört och bergslok. Vissa bokskogspartier har lång kontinuitet och är rika på äldre träd. I den otillgängliga blockmarken och brantare

raviner finns en hel del död ved och hålträd.

Värden: Skog med lång kontinuitet, ovanliga blockmarker, frodiga bäckdalar, ett rikt fågelliv och stillhet. Nyckelbiotoper.

Skötsel – användning: Stor hänsyn bör tas i brukandet, gamla grova träd bör sparas, död ved och döda träd sparas, vissa lövskogspartier lämnas för fri utveckling, återväxt genom självföryngring, avveckling av granskog.

Motstående intressen: Kommersiellt skogsbruk med större slutavverkningar.

Källor: SGU Ae 42, Skånes flora, egen inventering. Från Bjäre till Österlen.

Ung bokskog med mycket block

BRANDSVIG

37

Naturtyp: Våtmark

Trakt: Tåstarp

Storlek: 47 ha

Markägare: Kommunen

Skyddsstatus: Strandskydd och skyddszon för vattentäkt

Intresseaspekter: Biotop

LAT 56 15 56,7 LONG 12 53 58,4

Stora Brandsvig

Beskrivning:

Området är beläget väster om Stora Brandsvig intill Rössjöholmsåns nedre lopp. Maden som det kallas översvämmas under långa perioder varje år. En del år kan området tidvis stå under vatten även under sommaren.

I början av 1900-talet sänktes ån och området dikades ut och odlades upp. Från att ha varit slättevallar övergick bruket till odling av spannmål och potatis. På senare tid har maden blivit allt blötare och odlingen upphörde helt 1992. Nu har området återgått till våtmark. Området besöks året om av andfågel och vadare. Gulärla, buskskvätta och brun

kärrhök häckar regelbundet. Kornknarr har hörts spela de senaste somrarna.

Värden: Mycket värdefull fågelokal.

Skötsel – användning: Området bör skötas genom slätter och bete. En damm som håller vatten året om skulle öka den biologiska mångfalden.

Motstående intressen: Dikning, uppodling eller trädplantering.

Källor: Egen inventering, Atlasinventeringen, Skånes flora.

Bild från sommaren 2007

BREABÄCKS MOSSE

13

Naturtyp: Våtmark

Trakt: Hjärnarp

Storlek: 25 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd delvis

Intresseaspekter: Natur

LAT 56 19 50,1 LONG 12 59 58,6

Ugglehult, badplats

Beskrivning:

Området är beläget söder om Ugglehult och ansluter direkt till västra delen av Västersjön. Det är en mångformig våtmark med södra delen utformad som en rismosse och norra delen som ett fuktigt kärr. Ett brett och artrikt alkärr löper längs bäcken, som passerar de centrala delarna. Här finns lite ovanligare växter som kärrsälting, igelknopp, stor igelknopp, dvärgigelknopp och missne. I kanten av laggkärren som vetter mot betesmarker kan man finna Jungfru Marie nycklar och grönvit nattviol. Här och var längs kärrkanterna finns rikligt med pors.

Jungfru Marie nycklar förekommer rikligt vissa år och ibland bara något enstaka exemplar

Värden: Våtmarken är mångformig och relativt opåverkad och omges av betesmark och skog. Rik flora och fauna.

Skötsel – användning: Avverkning och röjning av mosseplanet, betesgång i kärrkanterna.

Motstående intressen: Torvtäkt, dikning.

Källor: Myrar i Kristianstads län, Våtmarker i Kristianstads län, Skånes flora, Atlasinventeringen, egen inventering.

DJURHOLMAMOSSEN

7

Naturtyp: Mosse

Trakt: Hjärnarp

Storlek: 154 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Del av Natura 2000, riksintresse naturvård, riksintresse friluftsliv

Intresseaspekter: Biotop och friluftsliv

Beskrivning:

Området är beläget på Hallandsåsen ca 5 km nordost om Lerbäckshult och är ett myrkomplex, som består av välvda och sluttande mosse-tytor, laggkärr och bäckdråg. En del myrmark är skogsbevuxen och mossarna kan ofta vara beklädda med tall och björk.

Genom myrmarken flyter ett välutvecklat bäckdråg med en invallning, troligtvis för myrslätter, i norra delen. Växter i dråget är bl.a hundstarr, blåtåtel, mannagräs, stor igelknopp och i större klarvattenytor gul näckros. Svagt utbildad tuva/höljastruktur finns på mosseplanet. Klockljung, tuvull och kråkris dominerar. Laggen är bitvis ersatt av blåtåtel-dominerad fukthed. Kantskog med stort björkinslag.

På väg upp till högmosseplanet som nästan saknar träd

Värden: Myrkomplexet är relativt opåverkat med starkt sluttande ytor. Mångsidig myrmark med gammal myrslätter. I den omväxlande myr- och skogsmarken finns mycket ostörd natur med rik flora och fauna.

Skötsel – användning: Bibehållande av vattennivåer, försiktig träd- och skogsavverkning och att lämna mindre skogsholmar för fri utveckling

Motstående intressen: Torvbrytning, dikesrensning.

Källor: Naturvårdsverkets Rapport 5670, Myrar i Kristianstad län, egen inventering.

DJURHOLMEN

76

Naturtyp: Skog, bäckravin

Trakt: Hjärnarp

Storlek: 140 ha

Markägare: Stiftelse

Skyddsstatus: Natura 2000,
riksintresse friluftsliv, riksintresse
naturvård

Intresseaspekter: Friluftsliv, kultur
och natur

Beskrivning:

Området är beläget på Hallandsåsens sydsluttning norr om Västersjön. Det är i dag ett strövområde som drivs av Stiftelsen för friluftsområden i Skåne. Djurholmen var på 1800-talet ett lantbruk med många mindre åkrar. Odlingsterrasser och äldre fornåkrar vittnar om att här funnits boende i långa tider. Här fanns också en skvaltkvarn för att mala säd eller möjlighet att driva en såg. Odlingsrösen och stengårdsgårdar vittnar om odlarmöda. Inpå 1930-talet bröts torv och myrkanterna utnyttjades för slätter som sedan upphörde. Idag bedrivs skogsbruk.

Här finns höga naturvärden och många nyckelbiotoper har inventerats i området. Särskilt Århultsbäcken med forsar i branterna och

Århultsbäckens forsar nedan fället

kärr på det flackare partierna har hög biologisk mångfald. Det är mestadels bokskog som finns i anslutning till ravinerna och alsumpskog i kärren.

Värden: Mycket höga kulturvärden, värdefullt för det rörliga friluftslivet och därtill tillkommer rik och ostörd natur.

Skötsel – användning: Området är ett antaget Natura 2000-område och en skötselplan kommer att färdigställas.

Motstående intressen: Inga för närvarande.

Källor: Skånes flora, egen inventering och broschyr ”Strövområdet Djurholmen”.

Kraftfull för yngning av bok

EBBARP

55

Naturtyp: Kulturlandskap

Trakt: Össjö

Storlek: 71 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Ingen

Intresseaspekter: Kultur, flora och fauna

LAT 56 14 12,1 LONG 13 2 3,3

Tyrebyttevägen, trevägskorsning

Beskrivning:

Området är beläget ca 1 km öster om Össjö kyrka. Här finns ett mycket fint kulturlandskap med höga biologiska värden. Småskaligt bruk av marken, små gårdar med mycket naturlig betesmark och vall på f.d. åkrar. En rikedom av värdefulla natur och kulturelement som stengårdsgårdar, odlingsrösen och bergknallar. I det småkulliga landskapet finns svackor med kärr eller dammar mellan moränkullar och små bergknallar. Särskilt våtmarkerna innehåller ett rikt växt- och djurliv. Här häckar t.ex sångsvan, grågås, kanadagås, sothöna, rörhöna, änder, brun kärrhök och enkelbeckasin.

Området är mycket rikt på dammar som anlagts de senaste 20 åren för ökad biologisk mångfald.

Tyrebytte-eken med 4,55 m omkrets utgör ett ståtligt inslag tillsammans med det stora blocket intill, den så kallade Tyrebyttestenen. Flera större ekar och askar finns inom området.

Skötsel – användning: Bibehållen småskalighet och rikligt med betesdjur kommer att gynna den biologiska mångfalden.

Motstående intressen: Skogsplantering

Källor: Skånes flora, egen inventering.

Stora eken vid Tyrebyttestenen

FAXERÖDSBÄCKEN

14

Naturtyp: Bäckravin

Trakt: Hjärnarp

Storlek: 16 ha 1,8 km lång

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd,
riksintresse naturvård, riksintresse
friluftsliv

Intresseaspekter: Natur och friluftsliv

LAT 56 20 40,4 LONG 13 0 32,9

Beskrivning:

Området är beläget just öster om Faxeröd på Hallandsåsens branta sluttning mot Västersjön. Här finns två större bäckraviner där Århultsbäcken och Faxerödsbäcken har spolat fram gnejsberggrunden och gjort sprickor i urbergshorsten synliga.

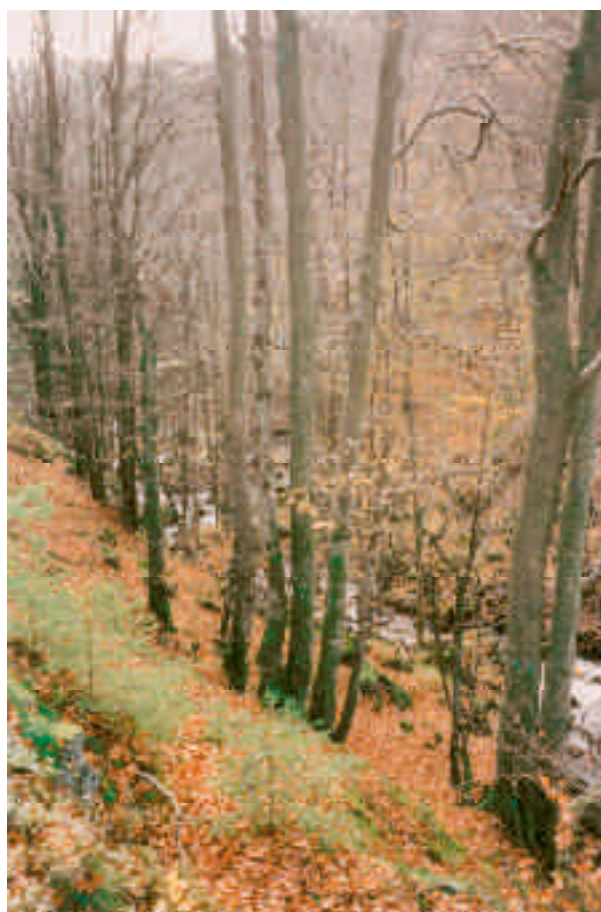
Faxerödsbäcken flyter sakta i en bredare dalgång vid Djurholmavägen. Dalgången går ihop och en ravin tar vid. På brantaste stället skär bäcken ner i en längre spricka i urberget ca 300 m lång. Små vattenfall och kraftiga forsar passerar på en fallhöjd av ca 40 m. Nedströms rinner bäcken i ett lugnare tempo till mynningen i Västersjön. Rester av äldre vattenkraftnyttjande finns på några få ställen.

Revlummer växer frodigt i bäckravinen

Bäcken har kalkats med doserare sedan början av 1990-talet. Detta har med åren haft en gynnsam effekt. Så har man också vid senaste bottenfaunaundersökningen sett ett rikt och mera varierat djurliv. En rödlistad nattslända har observerats.

Skottskog av bok finns på flera ställen

Skogen består till största delen av hedbokskog med en gles undervegetation utom i de fuktigare stråken mellan kullar och åsar. Bäckravinen är en s.k nyckelbiotop och innehåller en rik flora av bl.a ormbunkar, lummer och mossor. Dess översvåmningsområden kan innehålla en frodig vegetation.

Skötsel – användning: Området lämnas för fri utveckling. Kalkningen bör fortsätta tills vidare.

Motstående intressen: Alla ingrepp.

Källor: Skånes flora, egen inventering, Biotopkartering av fem vattendrag, Bottenfaunaundersökning i Skåne län 2006, Kalkningsplan.

Kambråken i björnmossa i den fuktiga bäckravinen

Sträta, *Angelica sylvestris*, står högre och vacker i det mörka kärret

FÅRATÅNGSMOSSEN

24

Naturtyp: Mosse

Trakt: Tåssjö

Storlek: 52 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd delvis,
riksintresse friluftsliv

Intresseaspekter: Biotop och friluftsliv

LAT 56 18 40,2 LONG 13 2 28,9

Nedre Västersjövägen, Spirhult

Beskrivning:

Området täcks av svagt välvda, öppna eller skogklädda myrmarker just söder om Västersjön. På två ställen bildar mossen s.k. myrstrand mot sjön, till exempel vid båtplatsen. Flera mer eller mindre öppna mosseytor domineras av ris - tuvvegetation med bl.a odon, ljung och klockljung. I de fuktigare delarna finner man vitag och tuvsäv.

Ett välutbildat gungfly med ängsull, flaskstarr, dystarr, tranbär, rundsileshår, uddvitmossa och flera andra vitmossor omger en liten naturlig tjärn nära vägen. Det finns också gamla torvgravar med missne, flaskstarr och vitmossor.

Spirhultssjön

Värden: Intressant myrstrand mot Västersjön och en tjärn med gungfly gör området värdefullt. Det har fått skyddsklass II i myrmarksinventeringen för Kristianstads län.

Skötsel – användning: Träd och buskröjning behövs för att hålla högmossepartierna öppna.

Motstående intressen: Dikning och torvtäkt.

Källor: Myrar i Kristianstads län, Våtmarker i Kristianstads län. Skånes flora.

GRÖNALID

16

Naturtyp: Skog

Trakt: Tåssjö

Storlek: 12 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Riksintresse naturvård,
riksintresse friluftsliv

Intresseaspekter: Kultur, natur och
friluftsliv

LAT 56 20 4,4 LONG 13 2 21,9

Grönalid

Beskrivning:

Gården Grönalid är belägen norr om Västersjön en bit upp på Hallandsåsen. Husen är från 1700-talet, och här finns gamla åkrar, stengårdsgårdar, odlingsrösen, jordkällare och den gamla uppfartsvägen inne i granskogen. Lärk och rödek har planterats på åkern på 1960-talet. Omgivningen hyser många arter ormbunkar bl.a den sällsynta kambräken.

Den östra delen av området består i huvudsak av en välvd mosse med ett torrt risdominerat plan. Ett större kärrparti med blåtåtel, brun-

ven, myrlilja, kärresilja och hundstarr finns närmast gården. Ett mindre parti med obrukad blandskog med död ved och gamla träd står på en otillgänglig kulle vid myrmarken.

Skötsel – användning: Fortsatt vård av kultur- och naturvården.

Motstående intressen: Dikning, torvtäkt och igenväxning av den öppna marken.

Källor: Myrar i Kristianstads län. Skånes flora, egen inventering.

Två fina jordkällare uppe på Hallandsåsen

GÅNARP

38

Naturtyp: Kulturlandskap

Trakt: Tåstarp

Storlek: 50 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Ingen

Intrasseaspekter: Natur och kultur

LAT 56 17 13,6 LONG 12 55 52,6

Gånarpsvägen, Gånarps backaväg

Beskrivning:

Gånarp är kommunens bäst bevarade bymiljö. Betesmarkerna, som har många stora gamla ekar, ligger i anslutning till byn som är belägen mellan skogsbygd och slätt längs landsvägen mellan Hjärnarp och Munka Ljungby.

Gårdar och hus ligger tätt tillsammans på samma plats som före laga skifte i början av 1800-talet. Trakten är rik på fornlämningar från bronsåldern och yngre järnåldern. Särskilt vid högsta punkten Ekebjär (76 m.ö.h) finner man fornlämningar som t.ex stensättningar och odlingsterrasser.

De gamla gårdarna, stengårdsgårdarna och bykillan är av stort kulturvärde och här finns också en rik fauna och flora. Kring gårdar och betesmarker finns stora solitära ekar. En del av dem är ihåliga med förmultnad ved s.k mulm inuti till nytta för många insekter. Många gamla ekar, askar, kastanjer och andra lövträd finns i och kring den ålderdomliga byn. Den mäktigaste eken är 4,52 m i omkrets. Den är en av några stycken gamla ekar som står på Gånarp 6:1. På tomten ”Floe mosse” Gånarp 6:20 finns också en jätteek som mäter 4,43 m i brösthöjd. I byn finns även kommunens största kastanj 4,13 m i omkrets.

Stora kastanjen och en vacker ask vid västra infarten till byn

Mellan byn och Cementgjuteriet finns en terrasslik bildning. Här har vid landisens avsmältning utbildats ett väl markerat hak som tyder på att havets gick hit upp för ca 13 000 år sedan. Denna nivå, högsta kustlinjen, har vid framdragningen av gasledningen beräknats till 58.5 meter över nuvarande havsytta.

Floran

Vid bykillan finns följande kärlväxter.

Humle, brännässla, bitterpilört, majsmörblomma, svalört, glansdaggekåpa, humleblomster, hallon, stinknäva, benved, bergdunört, kirskaal, hundkäx, klolånke, jordreva, desmeknopp, brunskära, ormbär, liljekonvalj, storrams, vårlök, skogslök, långsvingel och mannagräs.

Vid Brännemosse finns förutom fuktkrävande växter och träd dvärgbläddra, dybläddra, klockljung, kråkbär, kärrviol, odon, rosling, storsileshår, rundsileshår, tranbär, videarter, vit näckros, dvärgigelknopp och bäcknate.

Gräs och halvgräs: Brunag, bunkestarr, flaskstarr, gråstarr, grönstarr, hundstarr, knappsäv, slokstarr, trådstarr, vasstarr, vitag och ängsull.

Sällsynta eller hotade arter: Klolånke, ormbär, storsileshår, brunag och dvärgbläddra.

Kärret innehåller ett ovanligt stort antal växtarter och är unikt för kommunen.

Vägen vid bykillan

Vid Ekebjär finns ek, ask, sälg, lönn, tysk-lönn, vårtbjörk, gran, tall, asp, bok, alm, hassel, rundhagtorn, sötkörbär, oxel, hägg, rönn, en, fläder, brakved, benved, häckberberis, blåbär, lingon, skogsbjörnbär, hallon, gökärt, storrams, kruståtel, fårsvingel, träjon, stensöta, svalört, skelört, skogsviol, stenmåra, flenört, ärenpris, olvon, hagfibbla, skogssallat, liljekonvalj, ekorrbar, vårstarr, vårfryle, vitsippa m.fl I början av 1930-talet var här betesmark utan träd.

Vid cykelvägen finns stor fetknopp, kaukasiskt fetblad, mjukdån, bergmynta, knölklocka, snårstarr, piggstarr och skogsnarv.

Skötsel – användning: Fortsatt skötsel av trädmiljöer, stengårdsgårdar och betesmarker. Vård av fornminnen, historiska byggnader, bykillan och stora gamla träd. Visa stor hänsyn till natur och kulturmiljön vid all nybyggnation.

Motstående intressen: Skogsplantering på öppna marker, igenväxning och ny bebyggelse.

Källor: Skånes Flora, egen inventering, Från Bjäre till Österlen, Natur- och kulturmiljövårdsprogram för Kristianstads län.

HALLAGÅRDEN

23

Naturtyp: Bokskog, ravin

Trakt: Tåssjö Rössjöholm

Storlek: 60 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Riksintresse naturvård,
riksintresse friluftsliv

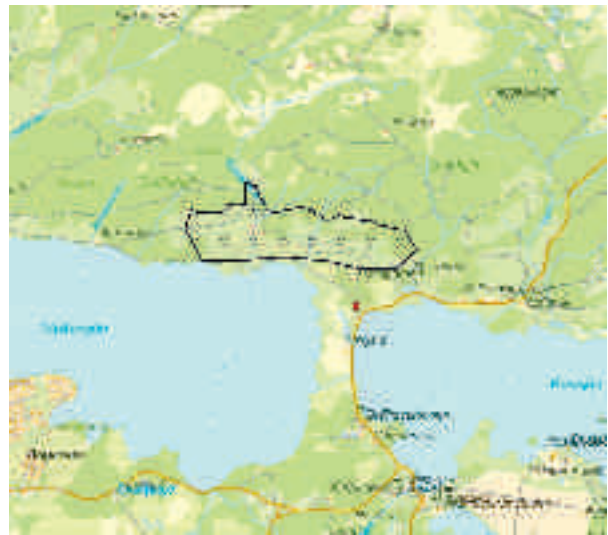
Intresseaspekter: Natur, friluftsliv och
kultur

LAT 56 19 25,3 LONG 13 4 14,6

Övre Västersjövägen

Beskrivning:

Området är beläget på sydslutningen av Hallandsåsen vid Västersjöns nordöstra hörn. I mycket brant läge växer bok av olika åldrar för virkesproduktion. Utmed hela sydsidan av åsen finns mycket bokskog och här är ett bra exempel där området genomkorsas av bäckar och källflöden som klassas som nyckelbiotoper. Den största bäcken Svartabäcken skär sig ner i underlaget och forsar förbi en amfibolithäll rikligt påväxt med mossor. En del gamla träd och död ved ger området högt naturvärde. Det finns ett nätverk med gamla väl

bevarade terrassvägar som använts förr. En del nära kilometerlånga.

Skötsel – användning: Försiktigt skogsbruk med områden där naturhänsyn prioriteras. Bevara och vårda de gamla terrassvägarna.

Motstående intressen: Inga för närvarande.

Källor: Från Bjäre till Österlen, Blomberg Per Skyddsvärda trädmiljöer, Nyckelbiotopinventeringen

Svartabäcken passerar en amfibolithäll, vackert rutmönstrad

HALLARNA

77

Naturtyp: Skog, betesmark

Trakt: Össjö

Storlek: 15 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Ingen

Intresseaspekter: Natur och geologi

LAT 56 13 0,9 LONG 13 1 26,7

Storamöllavägen, trevägskors

Beskrivning:

Området är beläget ca 1 km sydväst om Össjö kyrka ca 40 m över havet i jordbruksbygd. Berggrunden består av amfibolit som går i dagen på många ställen. Häll- och moränbacken omges av sedimentär lera.

Betesmark, ca 5 ha, som innehåller en del buskar och träd. Den omges huvudsakligen av lövskog av ung ålder. En del åkrar i anslutning till denna skogsdunge har planteras med björk och ek. Ett större sammanhängande skogsparti kommer att bildas. Rester av ängsflora finns kvar i de norra ej hävdade delarna. Inom området finns mandelblomma, gullviva, gökärt och skogsklöver. I skogspartiet finns skogstry, skogsknipprot och stenbär

av det som är lite ovanligt. Här är ett rikt fågelliv med många sångare och hackspettar. Fältvilt som fasan och rådjur har här en skyddande refug i odlingslandskapet.

Värden: Amfibolitberggrund är lättvittrad och gynnsam för växtlighet och bidrar till högt pH-värde. Högt flora- och faunavärde.

Skötsel – användning: Fortsatt bete på den öppna delen. Utökning av hagmarken.

Motstående intressen: Granplantering.

Källor: SGU Ae 42; Af 148, Skånes flora.

Mellan amfibolitberg och björkar växer det frodigt

HJÄRNARP BOARP

11

Naturtyp: Landskap

Trakt: Hjärnarp

Storlek: ca 100 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Riksintresse friluftsliv,
delvis riksintresse naturvård

Intresseaspekter: Natur och kultur

LAT 56 20 7,3 LONG 12 57 6,4

Boarpsvägen

Beskrivning:

Området är beläget vid Hallandsåsens fot i odlingslandskapet mellan skog och slätt. Det omfattar det öppna kulturlandskapet med skogsdungar längs vägen mellan Hjärnarp och Ugglehult. Längs den vackert ringlande vägen finns öppen terräng i form av åker och mycket betesmark. Den öppna terrängens småkulliga natur avbryts av skogsdungar, enstaka hus och utspridda små gårdar. Mellan de större moränbackarna och de mindre gruskullarna utbreder sig plataer med grus och flacka plan med torvmark.

Mellan Boarp och Nybygget finns utbredda

torvmarker, som nu användes för bete. Kortare åsryggar, rullstensåsar, drar som ett pärlband genom området från Bjäragården och upp till Ugglehult.

Det mosaikartade kulturlandskapet ger en mångfald av biotoper till frömma för den biologiska mångfalden.

Betesmarkerna är mestadels välgödslade så den genuina ängsfloran saknas utom på några få ställen där man kan finna jungfrulin, svinrot, käringtand, nattviol och ängsviol mm. Skogsknipprot och häxört är några sällsyntheter som finns i området. Stora träd som

Ringlande väg vid Boarp

solitärer av bok och ek finns här och var. Den största är en ek på Tiarpsliden som mäter 4,5 meter i omkrets.

Värden: Detta kulturlandskap är ett fint exempel på små brukningsenheter inom lantbruket i mellanbygden.

Mångfalden av geologiska formelement gör landskapet omväxlande. Den ringlande landsvägen, som följer naturens former, förhöjer områdets estetiska värde. En mycket rik och omväxlande fauna och flora.

Skötsel – användning: Förhindra att vägen uträtas och att den fina landskapsbilden störs t.ex genom nya byggnader, igenväxning eller granplantering.

Motstående intressen: Grustäkt, byggnation, plantering, igenväxning och väganläggning.

Tiarpseken

Källor: Skånes flora, egen inventering, SGU Ae 42.

Fuktstråk från åsen ger ibland upphov till frodig vegetation, här mellanhäxört vid Boarpsvägen

HJÄRNARP LERBÄCKEN

80

Naturtyp: Vattendrag, betesmark

Trakt: Hjärnarp

Storlek: 20 ha

Markägare: Privat, kommunen

Skyddsstatus: Strandskydd delvis,
friluftsliv

Intresseaspekter: Natur och friluftsliv

LAT 56 19 10,9 LONG 12 55 22,9

Harnackavägen

Beskrivning:

Området är beläget strax norr om Hjärnarps tätort. Det består av alkärr eller fuktmark i anslutning till bäcken och dammarna. Skog och betesmarker som båda används till bete för hästar är omväxlande torra och fuktiga. Det har mycket stort värde som "tätortsnära natur".

Området har en öppen del i söder med kraftverksdammar och öppna betesmarker och en del vallodling. Skogsmarken som betas upp-tar stora delar av östra och norra delen av

området tillsammans med naturbetesmark. Det ägs till stor del av kommunen. Den fuktiga bäckstråket har en rik vegetation med lite ovanligare flora; gullpudra, springkorn, stinksyska, mellanhäxört tillsammans med kabb-leka, svalört och massor av vitsippor. Under sommaren tar älgörten och ormbunkar över. I betesmarkerna kan man finna grönvit nattviol, desmeknopp, blåsuga som lite ovanligare örter. Lite genuin ängsflora kan man hitta på betesmarkernas torra delar t.ex käringtand, ängsviol, gökärt, gulmåra och blåklocka.

Gullpudra blommar tidigt på våren vid bäckens blötare parti

Här finns ett rikt djurliv och mycket fåglar som noterades vid ett snabbt besök; björktrast, blåmes, bofink, gransångare, gärdsmyg, koltrast, taltrast, kärmes (entita), lövsångare, nötväcka, ringduva, rödhake, större hackspett, svarthätta, talgoxe och grönfink

Skötsel – användning: Fortsatt bete i hagar och ängar. Bygga ut den befintliga stigen

längs bäcken i söder så att en vandringsled kan gå runt i området. Bevara gamla döda träd. Undvika gödsling av området med ängsflora.

Motstående intressen: Igenväxning eller skogsplantering. Exploatering eller bebyggelse.

Källor: Skånes flora, egen inventering.

Den ganska sällsynta mellanhäxörten sprids vegetativt och finns uppströms Lerbäcken.

En död björk full av tickor.

På våren är vitsipporna nästan marktäckande.

HONGABLÖDEN

9

Naturtyp: Lövskog

Trakt: Hjärnarp, Margretetorp

Storlek: 1 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Riksintresse naturvård,
riksintresse friluftsliv

Intresseaspekter: Biotop

LAT 56 20 19,9 LONG 12 52 43,2

Förslövsvägen

Beskrivning:

Området ligger vid Hallandsåsens fot just söder om Tockarp på ca 50 m.ö.h. Den leriga moränen ger ett gott underlag för en yppig vegetation. Ask och al är de helt dominerande trädslagen men enstaka bok, alm, lönn, björk och rönn finns. Alla större almar är döda. Buskskiktet består huvudsakligen av almplantor, hassel, hagtorn, hägg, benved och vildkaprifol. Fältskiktet är ganska svagt utvecklat i den välskuggade marknivån. Skogsbingel är vanlig och kabbeleka finns i fuktstråken och även enstaka exemplar av nattviol, ormbär och den ovanliga skogsstarraren finns i den västra delen. I det fuktiga diket finns ett kraftigt bestånd med fackel-

blomster och älgört. Väl etablerade bestånd av vattenmynta och åkermynta står sida vid sida.

Värden:

Den frodigt växande lövträdsdungen och dess föryngring av speciellt alm gör den intressant att studera i framtiden. Även dess funktion som refug för fauna och flora i odlingslandskapet gör den värdefull.

Skötsel : Lämnas för fri utveckling.

Motstående intressen: Avverkning.

Källor: Skånes Flora, egen inventering.

Al och ask dominerar i skogsdungen. Skogsstarr finns i spridda tuvor.

HUNSERÖDSBÄCKEN

67

Naturtyp: Bäckdalgång

Trakt: Munka Ljungby

Storlek: Ca 10 km lång

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd

Intresseaspekter: Flora, fauna och friluftsliv

LAT 56 15 14,4 LONG 12 59 19,5

Klippanvägen, Axtropsbron

Beskrivning:

Vattendraget har ett stort avrinningsområde som sträcker sig in till Eket i Örskelljunga kommun. Brekille och Össjö skog avvattas genom Hunserödsbäcken. Bäckens mynnar i Rönne å vid Pråmmöllan. Ån har till stora delar kvar sitt ursprungliga lopp från Axtorp och nedströms. Upp till Hunserödsdammen är vattendraget utträtat i alla lägre terrängområden. En gång i tiden kallades den Pärlebäcken och ända in på 1900-talet innehöll bäcken rikligt med flodpärlmussla. Anteckningar om detta finns från Linnés resa i Skåne 1749.

Längs sträckan passeras många värdefulla

biotoper och kulturmiljöer. Se Skillinge nr 53 och Lafogdaskogen nr 51. Nedströms Ellenbergavägen får bäcken ett meandrande lopp.

Skötsel – användning: Att hålla bäcken beskuggad för jämnare temperatur och hindra igenväxning. Bringa ner näringsläckage från jordbruksmarken till bäcken. Anlägga skydds zoner, träda eller betesmark istället för de odlade partierna.

Motstående intressen: Dikning, rensning eller andra ingrepp i bäckmiljön.

Källor: Egen inventering, Biotopkartering av Hunserödsbäcken.

Bron vid Axtorp, en av flera fina stenvälvbroar som bäcken passerar under.

HÄRNINGE BACKE

64

Naturtyp: Skogklädd kulle

Trakt: Ausås

Storlek: ca 100 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Ingen

Intresseaspekter: Geologi, natur och friluftsliv

LAT 56 10 47,7 LONG 12 54 47,3

Salamisvägen, idrottsplats

Beskrivning:

En större moränkulle belägen sydväst om Spannarps station. Toppen av kullen ligger 64 m.ö.h, och den var vid tiden för landisens avsmältning från Nordvästskåne den enda ön på Ängelholmsslätten. Den högsta nivån till vilken en gång havet har nått kallas högsta kustlinjen. Den har beräknats till ca 60 m ö.h. för Ängelholmstrakten.

Härninge backe framträder vackert på den flacka lerslätten. Den är till stor del beklädd med skog men med stort inslag av betesmark och åkrar, som mest är belägna i den nedre slutningen. Skogen domineras av bok med

god självföryngring. Granplantering i flera mindre skiften finns från ca 60 års ålder och yngre. Skogen är av hög bonitet och man bedriver ett modernt småskaligt skogsbruk. Den nedre nordliga delen av kullen består av moränlera, vilken ger en kraftig och örtrik vegetation. Skogen består av ask och al med inslag av enstaka gamla träd av ek och bok. Fältskiktet är väl utvecklat och utgöres av i huvudsak skogsbingel och gulplister med inslag av kirskaål och stinksyska. I den fuktiga marken växer också två stora gräs, hässlebrodd och långsvingel. En väl etablerad rådjursstam finns i området och älg förekommer sporadiskt. Vid fågelinventering har

Där trädskiktet är gles finns en frodig undervegetation

noterats häckande korp, glada, ormvråk, större hackspett, gröngöling och en artrik småfågelstam med många sångare.

Av den öppna marken är betesmarkerna i öster de mest intressanta. Här mynnar flera källor och det ger upphov till en lite ovanligare kärlväxt- och mossflora. Kabbeleka, pestskräp, bäckveronika, bäckbräsma, blekbalsamin, gullpudra, desmeknopp och buskstjärnblomma hör till karaktärsväxterna i de fuktmättade sluttningarna.

Värden: Härninge backe är geologiskt intressant för bestämning av högsta kustlinjen (HK) och studier av gamla strandbildningar. Det omväxlande skogspartiet ger ett bra

skydd och en refug för slättens fauna. Backen utgör ett vackert landskapselement i slättbygden och tjänar som strövområde för de närboende. Vid inventeringar har det visat sig vara ett högt antal kärlväxter och fåglar inom områdets olika biotoper.

Skötsel – användning: Lövskogen i nordost bör lämnas för fri utveckling. Vid avverkning av gran bör lövskogsförnygring prioriteras.

Motstående intressen: Bebyggelse.

Källor: SGU Ae 25, Skånes flora, Från Bjäre till Österlen, egen inventering.

I det frodiga fältskiktet finner man stinksyska och häxört

HÄSTHAGEN

43

Naturtyp: Betesmarker

Trakt: Munka Ljungby

Storlek: 18 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Ingen

Intresseaspekter: Natur

LAT 56 17 1,8 LONG 13 4 16,7

Aggarpsvägen

Beskrivning:

Området är beläget söder om Rössjöholm i mellanbygd i ett område som domineras av myrmarker och skog. En mindre gård som tidigare hade mjölkproduktion men som nu övergått till kött djursproduktion.

Betesmarkerna varierar i näringsstatus men flera små skiften har en ängflora som tyder på lång hävd och ingen extra gödsling förutom från betesdjuren. Ängsflora finns framförallt på höjderna som är lite torra medan de fuktigare delarna håller högrötsäng med trivial flora.

Slättergubbe, stagg, svinrot, jungfrulin och nattviol har noterats och några andra karaktärsväxter som gulmåra, vitmåra, ärenpris, käringtand, gråfibbla och backanis. Nattskärre och trana har noterats under sommaren 2007.

Skötsel – användning: Fortsatt hävd genom bete eller slåtter.

Motstående intressen: Inga för närvarande.

Källor: Skånes flora, egen inventering. Jordbruksverket, ängs- och betesmarksinventeringen.

Markägare Rikard Åkesson och inventerare Mats Gustafsson söker efter nattviol

KOLLEBÄCKSÅSEN

41

Naturtyp: Landskap

Trakt: Tåstarp, Tåssjö

Storlek: Ca 45 ha, 7,0 km långt

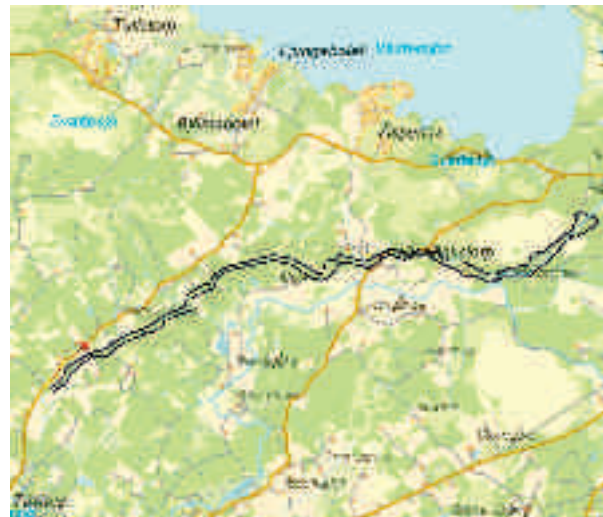
Markägare: Privat

Skyddsstatus: Ingen

Intresseaspekter: Geologi

LAT 56 17 35,3 LONG 12 58 47,1

Tåstarps backaväg, sågverket

Beskrivning:

Objektet är en 7 km lång rullstensås med sidoåsar mellan Tåstarp och Kollebäckstorp. Åsen ingår i en större isälvsvallning mellan Rössjön och Tåstarp. Huvudåsen är ca 10 m hög och synnerligen väl utformad och omgiven av våtmark eller gruskullar. Runt Kollebäckstorp norr om Rössjöholmsån uppträder en mängd kortare sidoåsar och längre parallella åsryggar. Här har ett mycket fint åsnät utbildats med 5 till 8 m höga ryggar tillsammans med den kraftigare huvudåsen som kan följas hela sträckan mellan Tåstarp och Ugglemossen. Huvudsakligen passerar den genom skogsmark men även i anslutning till öppnare betesmarker. Många ägo gränser passeras längs åsen varför den är ganska svår

att följa på grund av stängsel, gårdsgårdar och ung, tät skog.

Värden: En synnerligen lång och väl utbildad rullstensås med ett vackert mångformigt åsnät vid Kollebäckstorp.

Skötsel – användning: Att ge huvudåsen och dess närmaste omgivning ett skydd från all grustäktsverksamhet.

Motstående intressen: All schaktning eller grävning i grusåsarna.

Källor: SGU Ae 42, Skånes flora. Inventering av naturgrus i Kristianstads län 1990.

Här är åsryggen öppen och lättframkomlig

KRONOSKOGEN

48

Naturtyp: Skog

Trakt: Ängelholm

Storlek: 227 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Riksintresse kustzon,
riksintresse friluftsliv och delvis
riksintresse naturvård

Intresseaspekter: Friluftsliv och natur

LAT 56 14 8,545 **LONG** 12 49 3,763

Sibirienvägen, parkering

Beskrivning:

Skogen är belägen väster om järnvägen alldeles intill tätorten Ängelholm. Ett större område med produktionsskog av gran, tall, ek och björk. En mindre del av äldre tall förekommer i den östra delen. Området täcks av flygsand och dynerna kan nå flera meters höjd. Kärr och diken ger möjlighet till en omväxlande och rik flora och fauna. Området genomkorsas av stigar och motionsspår. Tillammans med Ängelholms strandskog (nr 47) och Vegeholmsskogen bildar dessa ett större friluftsområde som användes flitigt av Ängelholmarna för motion, promenad, hundrastning, svampplockning mm.

Värden: Områdets tätortsnära läge och lätta tillgänglighet ger ett högt värde både för lokalbefolkningen och besökare.

Skötsel – användning: Att vårda området så att allmänheten fortsättningsvis kan utnyttja området och njuta av naturen.

Motstående intressen: Stadens expansion eller annan exploatering

Källor: Arnström, Thomas. Strandskogen vid Ängelholm 1985, Heister, Helena. Ängelholms strandskog med dynområden 1989. Skånes flora.

Skogsstjärna kan man finna i den äldre skogen

KRÅKELUND

58

Naturtyp: Ravin

Trakt: Össjö

Storlek: 8 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Biotopskydd

Intresseaspekter: Natur och friluftsliv

LAT 56 14 15,9 LONG 13 5 4,7

Ebbarpsvägen

Beskrivning:

Området består av en 1,5 km lång och ca 15 m djup dalgång, som har en nordostlig-sydvästlig riktning i ett höjdområde öster om Össjö. Ca 3 km nordost om Össjö kyrka börjar dalgången ca 70 m.ö.h och leder upp mot Prästdammarna där den upphör vid ca 110 m.ö.h. Denna ravinlika dalgång har utnyttjats som vattenledare i samband med landisens avsmältning. I sprickdalen har stora vattenmängder passerat vilket de frispolade bergställarna vittnar om.

Vattnet förde med sig stora mängder löst ma-

terial, som smälte fram ur ismassorna. Materialet avsattes och bildade den stora sand- och grusavlagringen vid Boarp och Åkersjön. Vatten har eroderat fram berget på många ställen och gett den trånga dalgången ett ravinlikt utseende.

Ravinen är ganska otillgänglig och svårforcerad och dess botten består omväxlande av blockig moränmark och kärr. Detta gör att flora och fauna kan utvecklas ganska ostört. Den omgivande skogen som mestadels består av bok med inslag av gran finns i nära anslutning. På grund av otillgängligheten har

Den framspolade bergväggen står ibland nästan lodrätt

Kärfloran är tämligen fattig då det råder mycket skugga i ravinen. Ormbunkar och mossor trivs dock bra här i den fuktiga miljön. Spår efter vildsvin har setts här de senaste decennierna.

Värden: Området har högt geovetenskapligt värde, då ravinen ger ett fint orsakssamband med isälvsavlagringen nedanför höjdområdet. Dess ostörda natur i övrigt är av stort värde för en varierad och artrik flora och fauna.

Skötsel – användning: Skogen i ravinen lämnas för fri utveckling. Vid slutavverkning i anslutning till ravinen bör förnyring med träd gynnas.

Motstående intressen: Inga för närvarande.

Källor: SGU Ae 42, Skånes flora, egen inventering.

Mossor och ormbunkar trivs bra i den fuktiga och skuggiga ravinen

KÄGLEÅN

5

Naturtyp: Bäckravin

Trakt: Hjärnarp

Storlek: Ca 60 ha

Markägare: Privat

**Skyddsstatus: Strandskydd,
riksintresse naturvård och friluftsliv**

**Intresseaspekter: Geologi, natur och
friluftsliv**

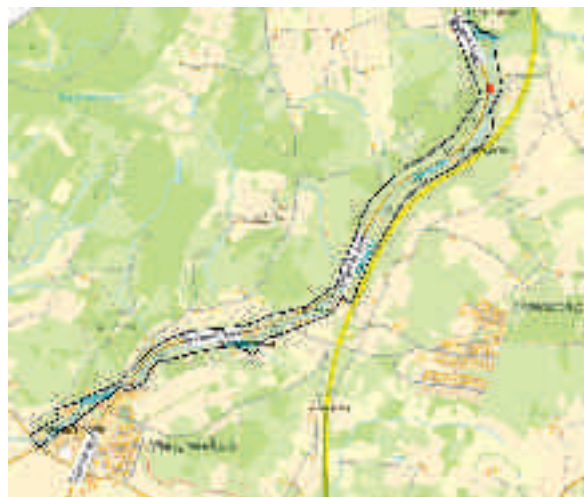
LAT 56 21 19,6 LONG 12 55 52,4

Diligensvägen, rastplats

Beskrivning:

Området, ca 4 km långt, utgöres av Kägleåns bäckravin från Önersmölla vid Margretetorp upp mot Lannamärket vid Hallandsgränsen.

Ravinen är en sprickdalgång i berggrunden i sydvästlig-nordostlig riktning, som kan ha vidgats något i glacial tid genom att smältvattnen eroderat bort material. Höga branta klippor omväxlande med höga moränsluttningar omger bäcken där gamla E6 går fram. Nedrasade block och sten förekommer sparsamt i branterna. Fallhöjden för bäcken är ca 90 meter.

Dalgångens botten är ca 100 m bred utom längs en sträcka söder om Benmöllan, där den är mycket trång. Berggrunden består, som huvuddelen av Hallandsåsen, av en finkornig gnejs. Den genomkorsas av diabasgångar, varav en bredare finns ca 300 meter söder om Benmöllan. Framför allt vid Benmöllan och 1 km söder ut finns mycket berg i dagen. Den nedre delen av bäckdalgången saknar urbergsblottning. Det tunna jordlagret i bäckdalgången består av en sandig moig morän, som vid Margretetorp avlöses av en mäktig grusavlagring.

Berget, vägen och den forsande bäcken

Bäcken, som avvattnar ett större parti med morän- och mossmark på Hallandsåsen, forsar fram på stenbotten. Tre uppdämningar finns kvar vid Benmöllan, vid Stendalsmölla och vid Önnersmölla där kraft utvinnes från vattendraget.

Längs bäcken växer al och ask och en kraftig högrörtvegetation som domineras av älgört. Denna vegetation finns som kärrvegetation i de översvänningsbenägna partierna av dalgången. I de fuktiga delarna kan man finna lite ovanliga växter som kransmynta, mellanhäxört och bergslok. De omgivande dalsidorna är till största delen bevuxna med bokskog med svagt utbildat fältskikt. Inga jätteträd finns men en del död ved i de branta ravinsidorna. Ängsflora finns på de betade sluttningarna vid Stendalsmölla och Lannamärket. Ett stort bestånd av ryssgubbe växer norr om vägen vid Stendalsmölla

Hela ravinen har ett mycket rikt fågelliv. Några av de ovanligare är strömstare och försärla varav den senare häckar årligen i

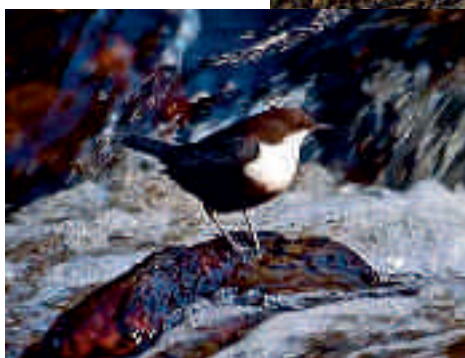
området med flera par. Strömstare har år 2007 genomfört en lyckosam häckning efter många års frånvaro. Bottenfaunaundersökning av bäcken har visat ett stort antal av bäcksländor och dagsländor, vilket tyder på ett tämligen "rent" vatten. Här finns också goda biotoper för öring.

Värden: Sprickdalgångens naturvärde är stort trots att ån är dämnd på många ställen och en stor landsväg upptar en stor del av dalgången. Vägen ökar tillgängligheten till den störda naturen, som här istället har ersatts med en "vacker väg" och ökad tillgänglighet.

Skötsel – användning: Åtgärder för att förhindra utsläpp av avloppsvatten i Kågleån. Inga störningar i ravinbranterna.

Motstående intressen: Exploatering.

Källor: SGU Ae 25, Skånes Flora, Vandringshinder för fisk i Kristianstads län 1982. Eklöv, Anders.

Kågleån, häckningsplats för strömstare 2007

Strömstare. Foto: Eric Elgebrant

LAFOGDASKOGEN

51

Naturtyp: Sumpskog

Trakt: Munka Ljungby

Storlek: 2,5 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd

Intresseaspekter: Flora och fauna

LAT 56 14 47,3 LONG 12 58 46,9

Skeldingevägen

Beskrivning:

Området är beläget 700 m väster om Skillinge säteri, och söder om Hunserödsbäcken. Det följer bäcken och begränsas i stort av kraftledningen och vägen, som går söderut från Munka Ljungby.

Slutningen ned mot bäcken är mycket vattenrik och marken är gleyartad utan torvbildning. Vattnet dräneras från omgivande ler- och mojordar genom en grusavlagring på dalgångens södra sida. Grundvattnet pressas upp i dagen av ett underliggande tätare jordlager.

Det utbildade källkärret avvattnas på bred front till bäcken, vars fåra är 3-5 m bred. En rik örtvegetation under ett mer eller mindre tätt trädbestånd av ask och al.

Vid en tidigare inventering 1964 av floran har många kalkgynnade eller kalkkrävande örter, starrarter och gräs påträffats här t ex vippstarr, brunstarr, knagglestarr, långsvingel, rosendunört, blekbalsamin, tvåblad, ormbär, nattviol, aklejruta och smörboll. På grund av det i dag mera slutna trädskiktet har några arter försvunnit t ex smörboll.

Uppröjd del av askogen

På 1990-talet har en ny inventering gjorts i Skånes floras regi. Då återfanns nattviol, tvåblad, ormbär och aklejruta men inte knagglestarr eller smörboll.

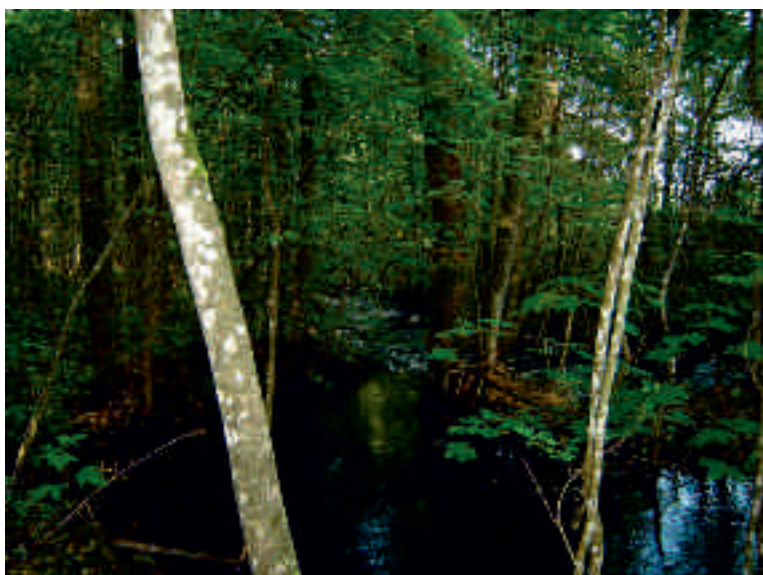
Med ägarens tillstånd har naturskyddsföreningen i Ängelholm skapat en lucka i albeståndet och börjat röja och slå en yta med lie för att om möjligt återskapa de förhållanden som rådde före 1960 då ytan betades av nötkreatur. Arbetet har pågått sedan år 2000 och viss framgång har nåtts. Nattviol och humleblomster har ökat mycket och av gräsen har långsvingel ökat markant. Gökblomster och knagglestarr har ökat något.

Värden: Källområdet har mycket stort värde som exempel på ett kärr av rikare karaktär.

Skötsel – användning: Skötselplan så att de försvunna arterna kan återkomma finns genom naturskyddsföreningen. De har röjt och huggit upp ett område i sumpskogen där det tidigare fanns smörbollar.

Motstående intressen: Dikning, kväveläckage från åkrar och en gammal deponi.

Källor: Bentzer, Bengt; Skånes Flora 1966, Skånes flora 2007.

Klibbal och andra lövträd skuggar Hunserödsbäcken helt.

Ännu mera ljusinsläpp då planterad gran har avverkats

LANNAMÄRKET

4

Naturtyp: Ängs- och betesmark

Trakt: Hjärnarp

Storlek: 4,5 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd,
riksintresse naturvård, riksintresse
friluftsliv

Intresseaspekter: Biotop

LAT 56 21 46,5 LONG 12 55 35,4

Diligensvägen/kommungräns

Beskrivning:

Området är beläget längs med Kägleåns nordligaste del i kommunen uppe på Hallandsåsen ca 150 m.ö.h. Alsumpskog och öppet kärr och en torrare betesmark längs landsvägen är de intressanta biotoperna. Här är sedan början av 1990-talet ej hävdad och igenväxningen är omfattande. Vid inventering i början av 90-talet, gjordes följande noteringar: smörboll, kärrfibbla, jungfru Marie nycklar, grönvit nattviol, brunstarr, knagglestarr, ängsstarr, loppstarr och darrgräs. Av dessa rariteter återstår bara fyra: smörbollar, grönvit nattviol, knagglestarr, brunstarr.

Högörtängen visade sig vara en bra dagfjärilslokal vid inventeringen sommaren 2006.

Skötsel – användning: Hävden av ängsmarken måste återupptas som bete eller slåtter om ängsfloran skall kunna räddas.

Motstående intressen: Igenväxning.

Källor: Gustafsson Mats, Skånes flora, egen inventering. Dagfjärilsinventering för Ängelholms kommun.

Igenväxning av betesmarken har gått långt. Intill gamla landsvägen

LUGNET

8

Naturtyp: Hagmarker

Trakt: Barkåkra

Storlek: 8 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Ingen

Intresseaspekter: Natur och geologi

LAT 56 19 51,3 LONG 12 50 29,7

Lungnetvägen

Beskrivning:

Området är beläget norr om gården Lugnet på sydostslutningen av Karstorpshöjden. Detta höjddparti, som i sina centrala delar når 80 m.ö.h, är en moränkulle med inslag av sand.

Området är uppdelat i tre biotoper varav den övre bildar en plåtå på ca 65 m.ö.h. Plåtån, som ligger klart över högsta kustlinjen har kraftig gräsvegetation med gles björkskog. Den branta slutningen består av grövre bokskog med svagt utvecklat fältskikt. Den syd-

östra delen består av ett kärr förorsakat av ett grundvattenläckage nedanför den brantare delen av kullen. Källsprång på bred front ca 150 m bildar ett fint hängkärr, där skärmstarr täcker stora delar av marken. Träden här består huvudsakligen av klibbal.

Hela skogspartiet är inhägnat och användes till bete. Det finns rikligt med döda träd och död ved i både bokskogen och hagmarken. Av lite ovanligare kärlväxter kan nämnas springkorn, ormbär och humleblomster och rödblåra just norr om gården.

Alkärret vid kullens fot utgör en värdefull biotop inte minst som skogsbryn

Värden: Biologiskt och geologiskt intressant hängkärr. Bokskogen och den övre björkhagen ger området ett högt naturvärde. Dessutom utgör det tillsammans med värdefulla skogs- och betesmarker norr ut i Båstads kommun ett fint större sammanhängande naturområde.

Skötsel – användning: Hagmarken bör röjas på sly och björnbär. Den grövre bokskogen lämnas för fri utveckling.

Motstående intressen: Plantering och dikning.

Källor: Egen inventering. SGU Ae 25, Skånes flora.

Gammal bokstam
Foto: L Antonsson

Karaktärsväxter i alkärret: älggräs, ältranunkel, äkta förgätmigej, kärrgröe, skärmstarr, småvänderot, kärrviol, besksöta, kärrfibbla, stjärnstarr, gullpudra, humleblomster, källarv, skogsviol och kabbleka.
Foto: L Antonsson

I hagmarken: fårsvingel, stenmåra, klobjörnbär, sötbjörnbär, svalört, skogsstjärna, ärenpris och blåbär. Foto: L Antonsson

LÅNGHULT

17

Naturtyp: Betesmarker

Trakt: Tåssjö

Storlek: 11 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Riksintresse friluftsliv

Intresseaspekter: Natur och kultur

LAT 56 20 37,9 LONG 13 4 27,8

Långhultsvägen, trevägskorsning

Beskrivning:

Området är beläget ovan Rössjön uppe på Hallandsåsen ca 180 m.ö.h. Här finns småskaligt lantbruk med köttjursproduktion (rödkullor). En del mark brukas som vall men även naturbete finns som ängar eller hagar med strödda träd. I områdets nordöstra del finns ett mycket fuktigt kärr som ingår i betesmarken. Betesmarker och gårdar är vackert inramade av stengårdsgårdar. Ingen extra gödsel tillföres markerna.

Torrmarksfloran: Klotpyrola, slåttergubbe, svinrot, stagg, knägräs, ärenpris, ängsfryle, stenmåra, pillerstarr, ängsviol, harstarr, gökört, gulmåra, blåklocka och hönsbär.

Våtmarksfloran: Kärrfibbla, småvänderot, gråstarr, hirsstarr, flaskstarr, myrlilja, dystarr, kärrsilja, klockljud, hjortron, kärrviol, tuv-dun och tranbär.

Skötsel – användning: Att fortsättningsvis vårda stengårdsgårdar och hålla ängs- och hagmarker i hävd.

Motstående intressen: Igenväxning och plantering.

Källor: Skånes Flora, egen inventering, Jordbruksverket. Ängs- och betesmarksinventering.

Hagmark med öppna ytor

LÄRKHOLM

30

Naturtyp: Äng, skog

Trakt: Tåssjö

Storlek: 10 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Riksintresse friluftsliv

Intresseaspekter: Natur

LAT 56 18 39,3 LONG 13 10 2,3

Öster om Lärkeröd

Beskrivning:

I dalgången öster om Rössjön finns på flera ställen intressant natur. Här kan noteras särskilt Lärholmssjön och gamla ängsmarker.

Ett idegranbestånd finns ca 1,5 km öster om Lärkeröd, intill Lärkholmsån sydost om den utdikade Lärkholmssjön.

På sydsidan om bäcken i ganska fuktigt läge växer vild eller förvildad idegran, ett 50-tal exemplar, i en gles al- och björkskog. De välbeskuggade buskarna, som är ca 2 till 3 m höga, omges av blandskog, och marken betas av nötboskap. Utanför det relativt täta idegransbeståndet består buskskiktet av hassel,

hagtorn och avenbok i anslutning till bäcken. Fältskiktet är artrikt och bottenskiktet innehåller en mängd olika mossarter.

Vid översvämningen 1999 ges en antydning om Lärkholmssjöns utbredning. Den sänktes på 1890-talet och ytterligare lite på 1930-talet men har därefter fått växa igen.

Stora delar av området i öster är betesmark eller f.d slättermark. Här finns några mindre rester av ängsflora; darrgräs, stagg, knägräs, ängsvädd, svinrot, granspira, grönvit nattviol och Jungfru Marie nycklar mm.

Naturbetesmark med enstaka träd och buskar

Före detta Lärkholmssjön 1999

Värden: Idegransförekomsten har omnämnts i botanisk litteratur flera gånger och redan i Botaniska Notiser från år 1842. Beståndet är därför mycket intressant att följa framåt i tiden.

Där finns två orkidéer och granspira m.fl ängsväxter som blir allt sällsyntare i kommunen.

Betesmark med för lågt betestryck

Skötsel – användning: Fortsatt hävd av de gamla betesmarkerna. Försiktig utglesning av albeståndet för att gynna idegranen.

Motstående intressen: Igenväxning och plantering av de öppna ytorna, modernt skogsbruk.

Källor: Georgson, Kjell. Floran i Tåssjö socken ur Skånes Flora 1963, Skånes natur 1952, Skånes flora, egen inventering.

Skogsödla gillar de solbelysta varma stengärdsgårdarna

MAGNARPS HED

32

Naturtyp: Kusthed

Trakt: Barkåkra

Storlek: 21 ha

Markägare: Kommun, samfällighet

Skyddsstatus: Strandskydd, kustzon, riksintresse friluftsliv

Intresseaspekter: Natur och friluftsliv

LAT 56 18 28,3 LONG 12 45 39,7

Skogsvägen, västra slut

Beskrivning:

Kustzonen mellan Vejbystrand och Magnarps hamn, söder och väster om vägen är ca 1800 m lång och 50 till 100 m bred. Den vindpinade vegetationen är ett vackert inslag i landskapet. Vegetationen består huvudsakligen av trift, kråkbär och ljung i stora imponerande bestånd. Lågväxande enar och vresros utgör ett markant inslag och bildar på vissa sträckor ogenomträngliga snår, i vilka många småfåglar och änder häckar.

Marken är sandig närmast Vejbystrand medan den blir mer brant, stenig och blockrik

mot Magnarp. Här kan man finna kommunens största klapperstensfält. På ca 11 m.ö.h finns en äldre strandnivå representerad av klapperstensvallar från Litorinatiden för 7000 år sedan. Dessa göms väl i de täta slånbestånden men kan anas efter Haragårdsvägen.

I det öppna hedområdet, på ca 650 m, kan urskiljas två partier:

- Gräs-trifthen; där gräs och lågväxande örter är dominerande med fårsvingel, stagg, borsttåtel, vårtåtel, sandstarr, backtimjan och gulmåra och där strandtriften utgör ett dominerande inslag.

Heden kan komma att invaderas av vresrosen

- Kråkrisheden; som har en kraftig dominans av kråkbär, *Empetrum nigrum*, med inslag av ljung och enstaka småträd av tall, ek, björk, en och nypon.

Här och var växer kraftiga bestånd av vresros som tenderar att inta en allt större plats av heden.

Intill Magnarps hamn finns en betad fuktäng med ängsnycklar som bara kan gå i blom då betestrycket är lågt eller uteblir på försommaren.

Värden: Själva heden är en vacker och för kommunen ovanlig naturtyp och utgör ett omtyckt promenadstråk för de närboende.

Skötsel – användning: Försiktig busk- och trädröjning för att bevara områdets karaktär och skönhet. Utökning av betesmark. Hålla efter vresrosorna.

Klappervall med Kullaberg vid horisonten
Foto: L Antonsson

Motstående intressen: Utvidgning av väg, parkering eller bebyggelse. Igenväxning.

Källor: Skånes flora, Gustafsson Mats, egen inventering, Från Bjäre till Österlen.

Sensommarblom, gulmåra och backtimjan

MATKROKSMOSSEN

6

Naturtyp: Myrmarker

Trakt: Hjärnarp, Hallandsåsen

Storlek: 147 ha i Ängelholm

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Riksintresse naturvård,
riksintresse friluftsliv

Intresseaspekter: Biotop och
friluftsliv

LAT 56 20 40,4 LONG 13 0 32,9

Djurholmavägen/Faxerödsbäcken

Beskrivning:

Området omfattar ett myrkomplex längs Faxerödsbäcken och upp förbi Hallandsgränsen ca 1 km nordost om Lerbäckshult. Det består av stora svagt sluttande kärrområden med spridda mest skogsbevuxna mosseplan och skogsdungar omgivna av myrar. Vidare förekommer svagt sluttande och svagt välvda mosseytor samt skogsmosseytor. I det centrala kärret växer bl.a svalting, topplösa och stor igelknopp. I kärren för övrigt finns kråklöver, flaskstarr, kärrsilja och brunven. Fuktedarna hyser ljung, tuvull, klockljung, blåtåtel och myrlilja. På mosseytorna dominerar ljung, tuvull, vitag, klockljung, tuvsäv, silesår, hedsäv och olika arter av vitmossa.

Värden: Det är ett tämligen opåverkat myrkomplex, ovanligt för Skåne. Mångformig torvmark med karaktäristisk flora. I insprängda bokbestånd har flera rödlistade lavar och mossor noterats vid inventering. T.ex bokvårtlav, rosa lundlav, bokfjädermossa. Ytterligare ca 100 ha myrmark finns i Laholms kommun.

Skötsel – användning: Fri utveckling.

Motstående intressen: Dikning och torvbrytning.

Källor: Naturvårdsverkets Rapport 5670, Myrskyddsplan för Sverige. Artdatabanken.

Vitag växer framför allt i myrens fuktigare partier

MUTAREHULTET

1

Naturtyp: Betesmarker

Trakt: Hallandsåsen

Storlek: 60 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Riksintresse

naturvård, riksintresse friluftsliv

Intresseaspekter: Biotop, flora och fauna

LAT 56 22 14,8 LONG 12 53 26,7

Mutarehultet

Beskrivning:

Mutarehultet är Ängelholms sista utpost i nordväst mot Båstads kommun. Området är beläget högt uppe på Hallandsåsens urbergsplatå ca 175 m.ö.h. Terrängen är ganska flack och moränkullar omväxlar med fuktiga kärr och mossar. Både fuktiga och torra flacka partier och låga kullar är klädda med ängsvegetation och ibland enefälad. Inom området finns också ett stort parti med ung granskog. Området är mycket komplext och mindre och större biotoper avlöser varandra.

Torräng

På de torra och friska partierna finner man en väl utvecklad grässvål. Artsammansättningen

bland gräsen och örterna i denna visar att marken under lång tid utnyttjats som betesmark utan tillskott av handelsgödsel. Gräsen domineras i de torra partierna av rödven och knägräs. I de något fuktigare partierna dominerar stagg. Bland örterna finner man bestånd av slättergubbe, svinrot, käringtand, jungfrulin och borsttåg. Här finns också små fragment av ljunghedar och buskmark.

I kärr- och mossepartierna

Rundsilesår, tranbär och klockljung, ängsull, tuvdun, hjortron och korallrot finns på de fuktigaste ställen. Granbräken, darrgräs, nattviol, kärrsälting och tätört hör till de intressantare örterna som finns här.

Betat kärr där det växer rikligt med kärtistel och grå ögontröst

Fjärilar

Med den rika ängsfloran följer ett stort antal olika insekter. Vid inventering 2007 noterades 10 dagfjärilsarter vid ett öppet kärr rikt på kärtistel. Av de mera ovanliga kan nämnas mindre tåtelsmygare, älggräspärlemorfjäril, ängspärlemorfjäril.

Värden: Stora områden är kvarlevor av en äldre ängsmark, som betas av boskap och ej tillföres extra gödning. Här finns en mycket artrik och omväxlande flora och fauna.

Skötsel – användning: Att bibehålla väl hävdade naturbetesmarker så att den rika och varierade floran och faunan kan bestå och förstärkas. Det finns ett akut behov av buskröjning och utglesning av träd.

Motstående intressen: Igenväxning och skogsplantering.

Källor: Gustafsson Mats, Skånes Flora, Jordbruksverket; Ängs- och betesmarksinventeringen, Falck, Joachim; Dagfjärilinventering för Ängelholms kommun.

Betad äng som är i behov av buskröjning

NEDRE ÅRHULT

15

Naturtyp: Skog

Trakt: Hjärnarp

Storlek: 27 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd delvis,
riksintresse naturvård och friluftsliv

Intresseaspekter: Geologi, friluftsliv
och natur

LAT 56 19 46,0 LONG 13 1 33,0

Övre Västersjövägen, trevägskors.

Beskrivning:

Området är beläget just norr och nordost om Nedre Århult på Hallandsåsens branta sluttning mot Västersjön. I förkastningsbrantens nedre del har avsatts en isälvsavlagring under landisens avsmältningssperiod. Grusavlagringen består av kullar, terrasser och kortare åsryggar, varav någon är upp till 200 m lång. De ursprungliga formerna har i viss mån påverkats av den genomströmmande Århultsbäcken som eroderat ner en kraftig bäckfåra. Skogen består till största delen av hedbokskog med en gles undervegetation utom i de fuktigare stråken mellan kullar och åsar. Bäckravinen innehåller en rik flora av bl.a ormbunkar, lumner och mossor.

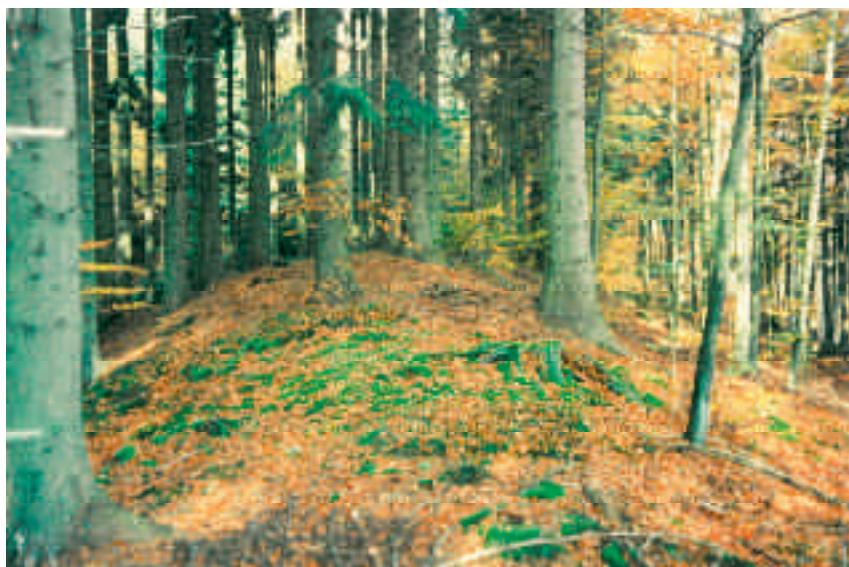

Värden: "Genom sitt läge på Hallandsåsens sluttning har åsarna stort geovetenskapligt intresse för den fortsatta forskningen om is-avsmältningen inom området". Bäckravinen är en nyckelbiotop och har högt biologiskt värde.

Skötsel – användning: Fri utveckling för bäckdalgången.

Motstående intressen: Grustäkt eller annan schaktning.

Källor: SGU Ae 42, Skånes flora. Inventering av naturgrus och alternativa material i Kristianstads län.

Åsrygg i sydostlig-nordostlig riktning

NORDALA RÖSSJÖN

26

Naturtyp: Landskap

Trakt: Tåssjö, Rössjöholm

Storlek: 96 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd delvis,
riksintresse naturvård och friluftsliv

Intresseaspekter: Geologi, natur och
friluftsliv

LAT 56 19 25,1 LONG 13 5 32,6

Trollehällavägen, Sofiedal

Beskrivning:

Området, ca 3,5 km långt, är beläget norr om Rössjön och omfattar terrängen mellan stranden och vägen Sofiedal - Nordala - Hanasjö. Nedanför Hallandsåsens branta sluttning har, vid landisens avsmältning, avsatts en grusavlagring i terrassform med mycket kullig yta. Korta och långa rullstensåsar utgår solfjäderformigt från Trollebäckens dalmynning. Ryggarnas utseende är mycket varierande men de är till stor del anmärkningsvärt mäktiga. Små åsar och kullar kan ses från vägen där skogen inte är för tät.

En del ryggar och kullar kan vara upp till 20 - 25 m höga, medan andra ryggar, som går parallellt med stranden, just når upp över vattenytan.

Det bildade åsnätet kan följas ut i Rössjön, vars bottenpografi i denna del liknar topografien på land. Utåt sidorna övergår ryggarna i ett dödislandskap med kullar och plataer. Dödisgröpar förekommer i hela bildningen men är i östra delen vid Hanasjö mera markanta och de är ibland torvfyllda.

En mindre rullstensås som går parallellt med vägen

Området är beväxt med bokskog och äldre granplanteringar i den västra delen och huvudsakligen med barrskog i den östra delen. Det gör ett allmänt vackert och omväxlande intryck. Bok och granskogens fattiga fältskikt övergår i artrikare flora i de många fuktstråk och kärr som finns i de lägre partierna. Det förekommer flera öppna källflöden på sträckan.

Det utgör en mycket viktig förbindelselänk mellan den nordvästskånska och den halländska och småländska kvartärgeologin". Inget större ingrepp av äldre täktverksamhet finns i området och ej heller någon störande bebyggelse.

Skötsel – användning: Skogen bör skötas så att naturvärden jämföras med produktio-

Det finns rikligt med vackra bokskogar norr om Rössjön

I området Sofiedal finns tidigt inplanterade barrträd från Nordamerika i mindre bestånd eller enstaka träd. Exempel på detta är weymouthtall, jättetuja, jättehemplock, kustgran och douglasgran. Jättetujorna finns i ett litet bestånd på ca 25 träd, varav de kraftigaste mäter 2,5 m i omkrets och är mer än 140 år gamla. Många gamla solitärträd finns inom hela skogsområdet.

Värden: Området har sammantaget mycket högt naturvärde och ger en mycket tilltalande landskapsbild. Det geovetenskapliga värdet är högt. "Genom sin väl utformade morfologi och stora dimensioner torde bildningen vara unik i sitt slag av isälvsavlagringar.

Vid avverkning av gran och sitkagran bör återväxt av lövträd prioriteras. Solitära jätteträd av alla slag bör bevaras. Jättehemplock och jättetujan bör få självföryngra sig inom de små arealer de växer för att studera dess framtida utveckling.

Motstående intressen: Grustäkt och ny bebyggelse.

Källor: SGU Ae 42, Inventering av naturgrus och alternativa material i Kristianstads län, Från Bjäre till Österlen, Översiktsplan för Ängelholms kommun; Riksintresse Naturvård.

NYBROSKOGEN

35

Naturtyp: Skog

Trakt: Ängelholm

Storlek: 89 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd,
riksintresse friluftsliv, kustzon

Intresseaspekter: Friluftsliv

LAT 56 15 46,5 LONG 12 51 15,9

Reningsverksvägen, reningsverket

Beskrivning:

Nybroskogen är belägen just norr om Ängelholms tätort. Området utnyttjas flitigt för allihanda friluftaktiviteter; motion, promenad, hundrastning, svamplockning mm. Stora delar av området består av produktionsskog med tall, gran och björk.

Här finns vissa rester från den ursprungliga skyddsplanteringen, tallplanteringarna, som utfördes under 1800-talet för att hindra sandflykt. Mindre flygsanddyner förekommer i hela skogen. Där den grövre tallskogen lämnats kvar har utbildats en tall-lingon-hedskog med inslag av kråkbär och ljung. Kalare partier med renlav och mossor utan fält- eller buskskikt finns i den lite äldre skogen. Mot Rönne å tar alskogen och dess kärr vid och

dess plus ön Rönneholm är bedömda som nyckelbiotoper av skogsstyrelsen.

Värden: Ett f.d Domänreservat, 1,5 ha stort, har fallit i glömska och borde tas fram och få en speciell skötsel. Alsumpskogarnas biologiska mångfald och den tätortsnära naturen i övrigt.

Skötsel – användning: Skydda det gamla domänreservatet och ge fri utveckling för kärrområdet längs Rönne å.

Motstående intressen: Stadens expansion.

Källor: Arnström Thomas. Skånes flora. Heister Helena, Skogsstyrelsen; Skogens pärlor.

Tallhedskog med ris av lingon, kråkbär och ljung

PENARP

2

Naturtyp: Ravin

Trakt: Hjärnarp, Förslöv

Storlek: 400 m

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd,
riksintresse naturvård och friluftsliv

Intresseaspekter: Geologi och biotop

LAT 56 20 45,2 LONG 12 51 45,1

Förslövsvägen

Beskrivning:

En bäckravin är belägen på Hallandsåsens sydsluttning mellan Penarps gård och Venedike vid kommungränsen till Båstad.

Ravinen börjar vid Penarp ca 125 m.ö.h, där det finns en fördämning, och den upphör på ca 75 m.ö.h. Den är ca 400 m lång och djupt nedskuren i moränen men utan att därmed ha blottat det underliggande urberget. De 15 m ytterst branta sidorna saknar nästan fält- och bottenskikt. Bok och andra lövträd dominerar ravinen och dess omgivning. I bäckfårens brantare delar täckes botten helt av sten och block.

Nedanför Venedike gård finns ett grundvat-

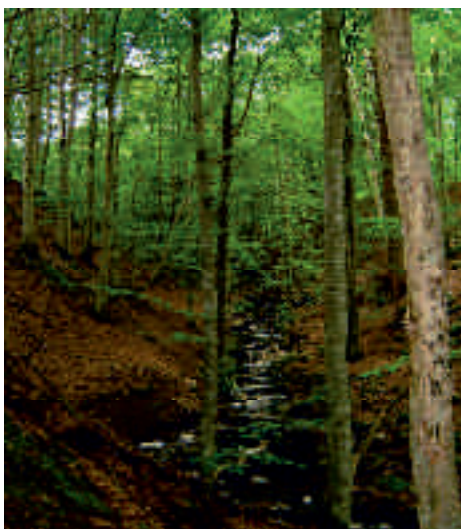
tenläckage på bred front. Källsprungen här har tagit överhand över den f.d odlade marken. En rik kärrvegetation har börjat att utvecklas på båda sidor om landsvägen.

Värden: Bäckravinen är unik för kommunen, då den är nedskuren i jordlager och troligen bildad i sen-glacial tid, dvs. efter landisens avsmältning från Hallandsåsen.

Skötsel – användning: Avstå från avverkning och låta död ved ligga kvar för att utveckla biologiska värden.

Motstående intressen: Skogsavverkning.

Källor: SGU Ae 121, egen inventering.

Bäcken har skurit sig ner i jordlagren utan att berggrunden blottats.

PINNÅN

66

Naturtyp: Ådalgång

Trakt: Össjö

Storlek: 4,5 km lång

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd

Intresseaspekter: Natur

LAT 56 12 26,6 LONG 12 59 14,6

Drakabergavägen/kommungräns

Beskrivning:

Pinnån är ett av Rönne ås största tillflöden och avvattnar delar av Klippans kommun och större delen av Örkelljunga. Pinnån utgör gränsen mellan Klippans och Ängelholms kommun från Gångvad till dess utlopp i Rönneå. Sträckan i Ängelholms kommun går genom jordbruksbygd och är ca 4,5 km lång.

Efter Stora Mölla (se område 62) vidgar sig dalgången och utbredda flacka svämsediment utgör jordarten här. Ån har ett meandrande lopp och området översvämmas vid kraftiga regn året runt. 14 arter av fisk förekommer i ån. Sandkryparen är den mest sällsynta arten.

Lax och havsöring vandrar upp till Stora Mölla där vattenfallet på 7 meter utgör ett hinder för vidare vandring uppströms.

Bottenfaunaundersökningar som gjorts i Pinnån vid Stora Mölla visar på ett högt antal arter och förekomst av olika djurgrupper som kräver rent vatten. Lokalen har bedömts vara obetydligt påverkad av föroreningar, vilket stärker hypotesen om Kopparmölledammens funktion som reningsbassäng för utsläppen vid Stidsvig i Klippans kommun. En ovanlig art av nattslända har hittats på lokalen, nämligen *Psychomyia pusilla*.

På en del ställen går åkern ända ner till åkanten

skapet. Dess branta sidor tjänstgör som betesmarker för nöt och hästar. Strandängarna som är fina fågelmarker betas av nöt eller slås. Riklig förekomst av källflöden högt upp i branterna resulterar i att många översilningsmarker finns i sluttningarna. Även dräneringsdiken tillför en hel del vatten och dessa kan vara svåra att skilja från källflöden. Näringsstatusen är hög i betesmarkerna utom i backarna vid Bergagården där det finns mandelblomma och brudbröd.

Sällsynta kärlväxter i nära anknytning till ån:

Stora Mölla – jättegröe, stenbräken, mandelblomma, brudbröd, desmeknopp och ramslök.

Gångvad – vildris

Nedre Mölla – lundkardborre, nässelklocka, lungört, lundviol och vätteros.

Sällsynta fåglar:

Iforsar – strömstare och forsärla.

På strandängarna i anslutning till Rönneå häckar storspov, rödbena, enkelbeckasin, gulärla och brun kärnhök.

Värden: Pinnån har mycket höga biologiska värden. En rik flora och fauna som växlar med åns omgivning. I åns södra del är den markerade dalgången ett förnämligt landskapselement.

Skötsel – användning: Man bör hålla en permanent vegetation längs ån inom översvämningssmarkerna. Betesmark eller slåtter är att föredra.

Motstående intressen: Uppodling av betesmark i dalgången, trädplantering.

Källor: Skånes flora, Rönneåkommittén, Eklöv Anders. Fiskevårdsplan för Pinnån. VattenInformationssystem Sverige.

Höstbild från nedre delen av Pinnån

PRÄSTÄNGEN

39

Naturtyp: Skogsdunge

Trakt: Tåstarp

Storlek: 3,7 ha

Markägare: Kyrkan

Skyddsstatus: Naturreservat 3 ha

Intresseaspekter: Natur

LAT 56 16 36,9 LONG 12 56 13,9

Tåstarpsvägen, parkeringsficka

Beskrivning:

Området är beläget ca 700 m väster om Tåstarp kyrka i sydvästsluttande läge på 25-30 m.ö.h. Prästängen förordnades som naturreservat 1967.

Jordarten består av en tunn mo med inslag av lerig sand som täcker den glaciala leran vilken dominerar Ängelholmsslätten. Ett litet kärr finns i nordöstra delen, varifrån det går ett fuktstråk åt sydväst. Huvuddelen av området är beväxt med ek-hasselskog, där ekarna har en ålder av 100-150 år. De är ca 3 m i omkrets men inget riktigt jätteträd finns. Ekdungen norr om vägen som ej ingår i reservatet håller de största och värdefullaste träden.

Av dessa är flera mer än 3 m i omkrets och somliga med mulmbildning. Inslag av ask och al finns längs fuktstråket från kärret och i fuktiga partier i söder. En del ytor närmast landsvägen slås med lie vilket gör att området får en parklik prägel med gles trädvegetation.

Historik

Prästens äng har gjort skäl för namnet från tid till annan. Fram till laga skifte 1831 har stora delar av området hållits i hävd. Därefter fick sly och "surskog" växa upp. Under slutet av 1800-talet slogs gräs till hö, som prästen skulle ha. Därefter följde en lång period då

Prästängen tätnar allt mer och de stora ekarna skymms

platsen betades av hästar, kor och grisar. Ekarna var då väletablerade. På 30-talet upphörde hävden och området sköttes ”som skog”. Skötselåtgärder började sättas in 1967 av Skogsvårdsstyrelsen. Røjning av uppväxande buskar, gräs och örter utfördes årligen på sensommaren. 1979 upprättades en skötselplan. Trädbeståndet gallrades något. Åtgärderna upphörde 1994. området höll på att växa igen. 1999 fick kommunen möjlighet att gå in med behövlig skötsel genom beslut av Länsstyrelsen. Tekniska kontoret har sedan dess hållit slåtterytorna öppna och stigen framkomlig. Länsstyrelsen har fastställt ny skötselplan för Prästängen 2005-05-09. Frågan om ansvaret för skötsel är ej avgjord.

mer ibland hit på besök.

Värden: Området användes för rekreation, studier och friluftsgudstjänster. Det har förklarats som naturreservat p.g.a dess ”för landskapsbilden tilltalande lövängsartade karaktär och dess intressanta flora”. Dessutom har Prästängen ett stort kulturhistoriskt värde.

Inventering och skötselplan för Naturreservatet Prästängen finns i Meddelanden 36 från Växtekologiska institutionen, Lunds universitet 1979.

I skogsbrynet växer den sällsynta flockblomman, stor bockrot

I den fuktigaste delen av Prästängen finns en välutvecklad högörtäng. Stor bockrot, grönvit nattviol och skogsknipprot förekommer sparsamt i de fuktigare partierna tillsammans med en allmän men ganska rik örtflora. Djurlivet domineras av ett rikt fågelliv med de för trakten vanligaste häckfåglarna. Prästängen har på senare år blivit ett bra tillhåll för rådjur och vildsvin kom-

Skötsel – användning: Skötselplan för naturreservatet finns från 2005. Den bör snarast effektueras då ”skogen” tättnar allt mer och förbuskningen tilltar.

Motstående intressen: Inga för närvarande.

Källor: Skånes flora, Regnell Gösta.

RAMNEKULLE

42

Naturtyp: Äng

Trakt: Tåssjö

Storlek: 3 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Ingen

Intresseaspekter: Fauna och flora

LAT 56 17 24,2 LONG 13 4 34,5

Örkelljungavägen/Rössjöholmsvägen

Beskrivning:

Betad enefälad med omgivande fuktäng och naturbetesmark. Moränkulle med enar och äldre ängsflora som betas regelbundet av nötkreatur.

Artlista: Nattviol, jungfrulin, stagg, käringtand, gökärt, mårör, ärenpris, liten blåklocka, åkervädd, rödven, harstarr, tuvtåtel, pillerstarr och hirsstarr. Låsbräken och hårginst har påträffats vid inventering 1997 genom Skånes Flora.

Ängen är också en bra fjärilslokal och vid kommunens inventering 2006 noterades 6 olika arter dagfjäril.

Skötsel – användning: Fortsatt bete med nötkreatur för bibehållande av den värdefulla floran och faunan. Variation i betessläpp, genom sen betesgång vissa år så att ängsfloran kan hinna fröa.

Motstående intressen: Uppodling eller igenväxning.

Källor: Dagfjärilinventering för Ängelholms kommun, Falck Joachim, egen inventering, Skånes Flora.

Låsbräken är en ormbunke som växer i gamla ogödslade betesmarker. 7 cm hög och svår att hitta

RÖNNE ÅS DALGÅNG

73

Naturtyp: Floddalgång

Trakt: Höja

Storlek: Ca 15 km lång

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd,
riksintresse naturvård och friluftsliv

Intresseaspekter: Friluftsliv och
natur

LAT 56 14 30,8 **LONG** 12 56 42,5

Ellenbergavägen, Pråmmöllan

Beskrivning:

Rönneåns dalgång mellan kommungränsen och tätorten Ängelholm. Området omfattas av ån, svåmområdet och sluttningarna mot ån samt de närmaste delarna av biflodsanslutningarna.

Rönneå är djupt nedskuren i sedimenten på Ängelholmsslätten och ringlar sig vackert fram i en flack dalbotten, som ibland har en bredd som överstiger 500 m. Lutningen är bara några få meter mellan kommungränsen och Skålderviken. Den ca 15 km långa sträckan översvämmas ofta efter kraftiga regn eller vid högvatten i Skålderviken och ibland efter snösmältningen på våren.

Betesmarker och åkrar kantar ån på svåmplanet. I de brantaste sluttningarna finns oftast permanent betesmark och de flackare sluttningarna brukas som åker. Åkrar, som är belägna på svåmplanet, drabbas ofta av erosion vid högvatten. Dräneringsdiken och bäckar genom jordbrukslandskapet ger tillsammans med erosionen i huvudfåran en kraftig grumling av åvattnet. Vid lugna väderförhållanden kan Rönne ås bruna vatten följas flera kilometer ut i Skålderviken.

Flera tätorter och stora industrier finns inom Rönne ås avrinningsområde vilket påverkar vattnet. Näringsämnen i form av kväve och fosfor transporteras snabbt ut i Skålderviken.

Dalgången vid Ugglarp är mycket bred där Pinnån mynnar i Rönneå

Av detta kommer en stor del från urlakning av åkermark från slättbygdens odlingslandskap. Vattnet i Rönneå kontrolleras sedan många år tillbaka genom provtagning och analys av de kemisk-fysikaliska förhållandena. Dessutom kompletteras undersökningarna av biologisk dokumentation. Denna samordnade recipientkontroll organiseras av Rönneåkommittén.

Växt och djurlivet är mycket varierat på grund av de många olika biotoper, som finns kring ån, alltifrån en ren vattenmiljö och fuktäng till en torräng, vilken kan förekomma på sluttningarnas höjdparter. På enstaka ställen kan man finna rester av äldre ängsflora.

Flora

Vattenväxter: Gul och vit näckros, vattenpest, nate, blomvass, pilblad, kalmus och säv.

Strandväxter: Svärdslija, olika igelknoppar, vattenfräne, vattenskräppa, jättegröe, vasstarr, bladvass och kaveldun.

Fuktkrävande: Jättebalsamin, älgört och vecketåg.

Av fågel kan särskilt nämnas gulärta, enkelbeckasin, storspov och rödbena på de öppna gräsmarkerna i dalens botten. Alla de vanligare sångarna finns i vassar och buskage längs floden. Kungsfiskaren finns häckade på åtminstone två lokaler i strandbriken av denna bit av Rönneå.

Översvämning vid Pråmmöllan. Mars 1994

Värden: Rönneå och dess dalgång är ett dominerande och vackert landskapselement på lerslätten och har ett mycket högt naturvärde. Åns låga strömningshastighet ger den ett meandrande lopp i den flacka dalbotten. Det finns en intressant och omväxlande flora då förutsättningarna varierar från vattenmiljö till extremt torra biotoper på en del dalsluttningar. Skilda levnadsbetingelser ger ett rikt djurliv och dalgången tjänstgör som en refug för faunan i det i övrigt helt uppodlade jordbrukslandskapet. Området är avsatt som riksintresse för naturvärden. Fritidsintressen som sportfiske och kanotning utnyttjar Rönne åns vatten.

Skötsel – användning: Miljö- och naturvärden skulle kunna höjas avsevärt genom en ändrad markanvändning, från åker till betesmark eller annan permanent vegetation. Nyskapande av biotoper t ex dammar och våtmarker kring dalgången kan ge både ett vackrare och mera varierat landskap. Detta skulle dessutom ge förbättrad vattenkvalitet i ån och även sekundärt i Skålderviken

Motstående intressen: Föroreningar och övergödning skapar störningar i vattnet. Erosion av svämsediment och sluttningar på grund av åkerbruk och stora vattenflöden. Plantering av skog.

Källor: Rönneåkommittén, Skånes flora. Länsstyrelsen i Skåne län; Kulturmiljöprogram. Rönneå vattenråd.

Maj 1994

RÖNNE ÅS MYNNING

34

Naturtyp: Stränder, vatten

Trakt: Ängelholm

Storlek: 23 ha inkl. ån

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd, kustzon, delvis riksintresse naturvård och friluftsliv

Intresseaspekter: Biotop och friluftsliv

LAT 56 15 50,5 LONG 12 50 13,4

Klitterhus, parkering

Beskrivning:

Området består av flodstränderna längs Rönneå från hamnen till Resedavägen. Mynningsområdet, som är kraftigt påverkat av hamnområdet, har trots detta en rik och omväxlande natur. En gång fanns här ett delta före hamnutbyggnaden. Klitterna ut mot havet med dess karga vegetation avlöses tvärt av en frodig vass- och örtvegetation längs ån. En hävdad äng, väster om Rössjöholmsån innehåller en värdefull ängsflora både i fuktiga partier och på torrare ställen. Varje år häckar tofsvipa på ängen. Stora delar kan helt översvämmas vid högvatten. Södra stranden kantas av ett fint och rikt alkärr av varierande bredd mellan ån och reningsverket. Södra delen omfattas av mera sandiga, torra stränder vid Hembygdsparken och Nybroskogen, område 35.

Närmast småbåtshamnen i Skälderviken breder vassar ut sig på båda sidor om floden

Värden: Partierna utmed ån fungerar som strövområde för de närboende och är flitigt utnyttjat för sportfiske. Det finns ett mycket rikt fågelliv i anslutning till vassar och alkärr. Omväxlande och intressant flora och fauna.

Skötsel – användning: Fortsatt hävd för ängen och låta vassar och alkärr förbli orörda.

Motstående intressen: Stadens och småbåtshamnens expansion.

Källor: Skånes flora, lokalbefolkning, Jordbruksverket; Ängs- och betesmarksinventeringen, egen inventering.

RÖSSJÖHOLMSÅN

68

Naturtyp: Ådalgång

Trakt: Munka Ljungby

Storlek: 22 km lång

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd

Intresseaspekter: Natur, kultur och friluftsliv

LAT 56 15 45,1 LONG 12 58 45,7

Lunnamöllegatan

Beskrivning:

Rössjöholmsån flyter fram mellan Rössjön och Rönneå vid Skäldervikens tätort och har en ungefärlig längd av 20 km. Ån avvattnar ett större urbergsområde, som omfattar Hallandsåsens sydsluttningar, skogs- och myrområden samt Västersjön och Rössjön. Slättområdet i kommunens norra delar avvattnas genom bifloder varav den största är Kägleån.

På första hälften av sträckan från Rössjön till Munka Ljungby omges ån av myrmarker och grusbackar. Huvudsakligen användes marken för skogs- och betesbruk men med enstaka åkrar runt om. Nedströms Munka Ljungby

passerar ån ett utpräglat jordbrukslandskap i stort sett fram till mynningen i Rönneå.

Slättlandskapet består huvudsakligen av styv lera, i vilken ån och dess biflöden skurit sig ner och bildat dalgångar. Ovanför Rössjöfors finns ingen väl synlig dalgång längs ån. Närmast Rössjön är ån sedan slutet av 1800-talet uträdd genom ett större myrmarksområde. Vid Kollebackstorp ringlar ån igenom ett vackert småkulligt landskap, bestående av kullar och åsryggar, uppbyggda av sten, grus och sand. Mellan Rössjön och Skälderviken förekommer rikligt med grusiga hårdbottnar, vilka tjänar som lek- och uppväxtområde för lax och havsöring. Bottenfaunan är ganska

Forsarna vid Lunnamöllan

rik och många olika arter av sländor förekommer trots det låga pH, som ibland uppträder på våren. Forsärla och strömstare finns längs ån. Flodpärlmussla har förekommit fram till 1980-talet. Vid Länsstyrelsens inventering 2005 noterades åter några levande flodpärlmusslor och även skal från tjockskalig målarmussla. Båda finns i den nationella rödlistan för hotade arter.

I anslutning till ån förekommer vattenbruk i form av kraftanläggningar och fiskdammar. Det sker vattenuttag för infiltration i Lilla Brandsvig för kommunens vattenuttag i brunnarna i Brandsvig. Från det senaste seklet finns 13 aktiva större vattenkvarnar i bruk. Rössjöholms kvarn, Rössjöholms kraftstation, Krokhusens såg, Rössjöfors, Lunnamöllan, Röamölla, Sågmöllan, Nya mölla, Kalkmöllan, Dalamöllan, Gamla kvarn, Östra Kvarn och Västra Kvarn. I dag användes hälften för utvinning av elström.

Den mest intressanta och artrika floran finner man i övergången mellan slättbygd och skogsbygd. Rössjöholmsåns dalsidor i Munka Ljungby är mycket artrika. De lite ovanligare växterna gemsrot, knippnejlika, murreva och olika spirearter tyder på spridning från trädgårdar.

Några lundväxter från "Hällorna"; desmeknopp, kransrams, storrams, ormbär, gullpudra, springkorn, ekbräken, skärmstarr och grönvit nattviol. Den sällsynta gula vallörten växer i ett bestånd på sydsidan av ån just nedströms bron vid Sågmöllan.

En annan sällsynthet är safsa eller kungsbräken som växer med många bestånd i Lunnamöllans forsar helt intill vattnet. Vildris växer även det där marken översvämmas ofta och finns vid Rössjöfors i ett litet svårfunnet bestånd.

Värden: Värden består främst i ett landskapselement, som utgör ett avbrott i det enformiga slättlandskapet. Ådalgången med sin grönska fungerar på slätten som en spridningskorridor för växter och djur. Genom Munka Ljungby utgör ån och "Hällorna" ett fint närnaturområde med blomsterprakt och härlig fågelsång. God tillgång på laxfisk gör ån attraktiv för sportfiske.

Skötsel – användning: Vattenkvaliteten bör skyddas genom att gödningsmedel, sediment och suspenderat material förhindras komma ut vid stora regn och snösmältning. Anlägga permanenta gräsmarker intill ån.

Motstående intressen: Expansion av tätorten, vattenbruk, föroreningar och övergödning, åkerbruk och dikning för snabbare transport av ytvatten.

Källor: Skånes flora, Rönneåkommittén, Länsstyrelsen i Skåne län; Musselinventering i några skånska vattendrag, Kalkningsplan med plan för biologisk återställning i kalkade vatten, egen inventering, Broman Arne "Hällorna", Artdatabanken, Ekologgruppen.

Ån flyter lugnt vid Åkersholm men vid Östra kvarn tar forsarna vid igen.

RÖSSJÖHOLM TÅSSJÖ

29

Naturtyp: Landskap

Trakt: Tåssjö

Storlek: 120 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd delvis,
riksintresse friluftsliv

Intresseaspekter: Landskapsbild,
geologi, kultur och natur.

LAT 56 18 26,7 LONG 13 5 21,9

Rössjöholms allé, Tåssjö kyrka

Beskrivning:

Området är beläget mellan Tåssjö kyrka och Rössjön. Herrgården Rössjöholm och dess omgivning är ingår som ett värdefullt kultur-element.

En stor platå på nära en km² med sand och grusskikt utgör de centrala delarna av området. Kyrksjön och Abborrasjön är två dödisgropar, som bildats i samband med landisens avsmältning. Småkullig terräng omger platån. Sand- och grusmaterial har avsatts runt och ibland på större eller mindre isblock. När dessa sedan smält ner har djupa gropar bildats. I dessa kan uppträngande grundvatten bilda kärr eller sjöar. Branta sluttningar har utformats mellan sjöarna och det deltaliknan-

de planet. Höjdskillnad på 6 m mellan planet och sjöytan finns i branten ned mot Kyrksjön.

Rössjöholms sätesgård och kyrkan är kända sedan 1200-talet. Oluf Geed är den första kända ägaren från slutet av 1400-talet på Christian I tid. Gården kom sedan i släkten Krabbes ägo resten av dansktiden och såldes 1672 till den svenske landshövdingen Leijon-skiöld. Det moderna skogs- och åkerbruket tog sin början med släkten Rosenörn-Lehn efter köp 1857.

Uppodlingar och torrläggning utökade åker-arealen väsentligt. En stor satsning på skogsbruket har gett den nu skogsklädda Hallandsåsen.

En lång allé på platån leder fram till herrgården, Rössjöholm

Förut var åsen ett öppet hedlandskap där boskap gick på bete. Ett 30-tal olika trädslag lär ha planterats in under 1800-talets senare hälft. Lite varstans runt Rössjön finner man stora gamla träd, bland annat många jätteträd av douglasgran med omkrets mer än 3,5 m. Skogsbruket har alltså dess präglats av god naturomsorg med mycket återväxt av lövträd och bevarande av nyckelbiotoper långt innan begreppet var namngivet.

Rössjöholm är berömt för sitt sköna läge vid Rössjön. Linné skriver då han besökte gården 1749 på sin Skåneresa, -”då denna om vårtiden speglar sig med sina gröna bokblader uti Rössjön, giver han för Rössjöholm den fågning, som ingen målare kan efterapa”. På Linnés tid fanns enligt Gillberg buxbomshäckar, liguster- och avenbokhäckar, samt alléer av lind och gran och allehanda goda fruktträd. Många stora träd som ek och ”väldiga” bokar. Här finns alltså en lång trädkontinuitet.

Parken kring gården är inte öppen för allmänheten, men det finns mycket av natur

att se på Rössjöholms ägor. Den vackraste och mest intressanta delen finns kanske norr om Rössjön. Se område 23, 26 och 27

Värden: Den omgivande blandskogen kompletterar fint det plana och öppna herrgårdslandskapet. Det höga allmänna naturvärdet, landskapsbilden och närheten till Kyrksjön kompletteras av den mycket intressanta geomorfologin. Ingen egentlig täktverksamhet har förekommit i denna grusavlagring.

Skötsel – användning: Fortsätta att behålla de öppna ytorna genom bete eller vall och att framhålla naturvärden vid skötsel av skog. Fortsatt omvårdnad av kulturvärden.

Motstående intressen: Storskalig grustäkt.

Källor: SGU Ae 42, Från Bjäre till Österlen. Svenska slott och herresäten, Band 3. Ängelholmsbygdens lokalthistoriska förening; Ängelholm en hembygdsbok 1998, egen inventering.

Sjökanten mot Kyrksjön i beteshagen nära Tåssjö kyrka

RÖSSJÖN

71

Naturtyp: Sjö

Trakt: Tåssjö

Storlek: 385 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd,
riksintresse naturvård och friluftsliv,
vattenskydds- och fågelskyddsområde.

Intresseaspekter: Natur och friluftsliv

LAT 56 18 44,6 LONG 13 4 39,6

Rössjöholmsvägen, parkeringsficka

Beskrivning:

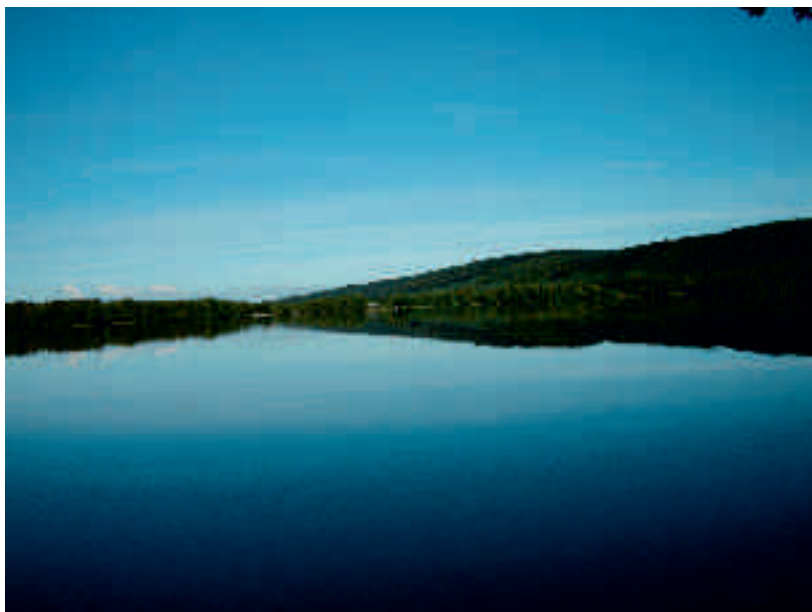
Rössjön ligger tillsammans med Västersjön i den sprick- och förkastningszon som utgör Hallandsåsens södra gräns. Berggrunden i tillrinningsområdet domineras av röd gnejs med inslag av amfibolit. Morän är den dominerande jordarten i tillrinningsområdet. Hela sjön omges av isälvsavlagringar, som sand och grus. I nordöst har dessa avsatts som rullstensåsar (se område 51), som sträcker sig ut på sjöbotten. Vegetationsmässigt domineras tillrinningsområdet av skogs-, betes- och myrmark. Skogen består av bok, lärk, gran eller blandskog av varierande sammansättning. Sjön är näringsfattig, oligotrof, men har

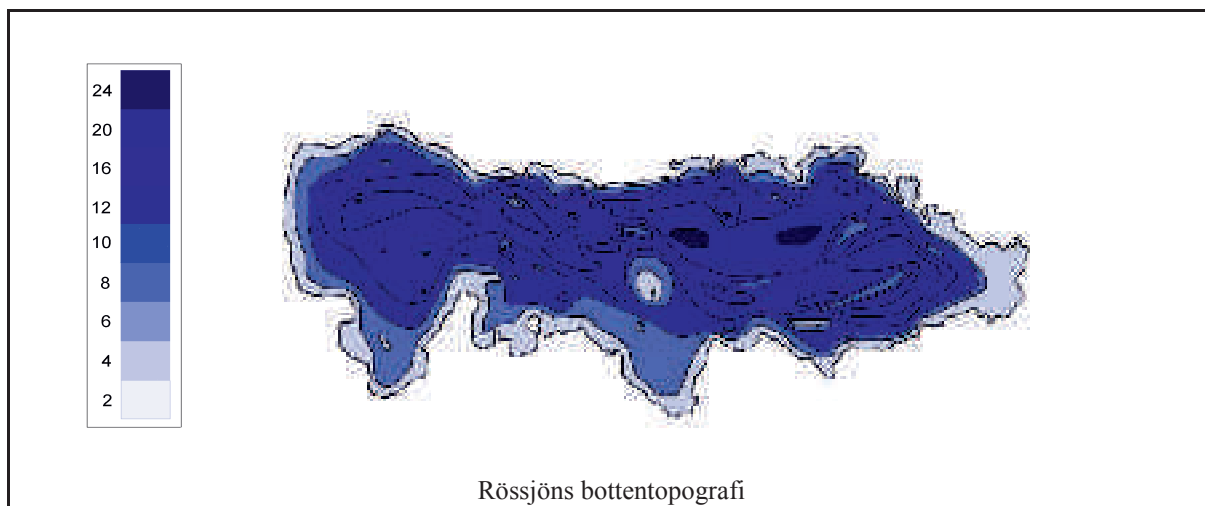
trots det drabbats av algblooming de senaste åren. Kommunen tar vatten från området för sin dricksvattenförsörjning.

Rössjön har ett ostört läge med fåtal boende vid eller kring sjön. Området runt de båda sjöarna Västersjön och Rössjön är flitigt använt som utflyktsmål och strövtåg av både lokalbefolkning och turister.

Sjön är känd för sitt rika fågelliv och är ett fågelskyddsområde sedan 1972. Vid sjön häckar fiskgjuse, tornfalk, skäggdopping, storskarv, drillsnäppa, skogssnäppa och storlom. Vintertid finns många övervintrande gäss, svanar och änder som ibland får trängas

Rössjön, vy mot väster

vid inloppet från Västersjön som alltid är isfritt.

Vegetationen i Rössjön är gles och högvas-sar saknas nästan helt. Mindre partier med lågvassar finns, dessa består av arter som knappsäv, trådstarr samt sjöfräken. Undervattensvegetationens utbredning begränsas av att sjön snabbt blir djup, vilket gör att den tillgängliga arealen inte blir så stor. Undervattensvegetationen representeras av arter som notblomster, braxengräs, sylört, strandranunkel och klotgräs.

Värden: Rössjön har en intressant och unik flora och fauna. Den är viktig för kommunens dricksvattenförsörjning. Sjöns

pH har aldrig sjunkit under 6 trots tillrinningsområdets basfattiga urberg. Detta är troligen unikt bland sjöarna längs västkusten. Rullstensåsarna på sjöns botten ger sjön högt geologiskt värde.

Skötsel – användning: Fortsatt prioritering av naturvärden.

Motstående intressen: Eutrofiering som ytterligare ökar sjöns näringsstatus. Försurning av sjön. Exploatering.

Källor: SGU Ae 42, Atlasinventeringen, Rosén, Leif; Västersjön och Rössjöns bottentopografi, egen inventering, Skånes flora.

Kastellet, den lilla ön i Rössjön en vinterdag 1996.

SJÖÄNGEN

78

Naturtyp: Äng

Trakt: Strövelstorp

Storlek: 35 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Riksintresse naturvård, riksintresse friluftsliv, kustzon

Intresseaspekter: Biotop

LAT 56 12 53,7 LONG 12 47 50,5

Kullavägen, väster om järnvägen

Beskrivning:

Området är beläget just nordost om Vege ås mynning. Det består av väl hävdade betesmarker och breda vassar närmast Vegeå. Markerna är fuktiga och genomströmmas av ett större dike och innehåller tre dammar varav två ingår i själva betesmarken. Vid Skånes floras inventering 1998 noterades bl. a följande intressanta arter: Strandkvanne, strandmolke, ängsnycklar, ängsbräsma, kärrsälting, dyblad, humleblomster, jättegroe, brunskära, nickskära, kärrfräken, kärrviol, tiggarranunkel, bäckbräsma och blankstarr. De öppna ängarna är attraktiva för häckande vadare och vassboende småfågel, men även för brun kärrhök m fl.

Värden: Närheten till Vegeås mynning (område 45) innebär ett bra komplement till det värdefulla havsstrandområdet, tillika Natura 2000 område, som hyser unika arter som ängsnycklar, storspov, skäggmes och brun kärrhök.

Skötsel – användning: Fortsatt hävd av de öppna markerna.

Motstående intressen: Plantering av skog, igenväxning.

Källor: Skånes flora, Skånes ornitologiska förening; Skånsk Fågelatlas II, egen inventering.

Tofsvipan hukar för marsvädret
Foto: Eric Elgebrant

SKEPPARKROKEN

33

Naturtyp: Kust

Trakt: Barkåkra

Storlek: 14 ha, 5 km

Markägare: Privat, kommunal

Skyddsstatus: Strandskydd,
riksintresse friluftsliv, kustzon

Intresseaspekter: Friluftsliv och natur

LAT 56 17 13,6 LONG 12 48 54,0

Skepparkroksvägen

Beskrivning:

Området är beläget mellan Rönne ås utlopp i Skälderviken och Magnarp och utgöres av den obebyggda strandremsan och Magnarpsskogen ca 14 ha.

Kusten växlar mellan grunda vikar, steniga uddar och några korta sträckor med sandstrand. Inget ställe är numera betat av boskap, vilket gör att röjning och slitage från människor krävs för att hålla nere uppväxande vegetation. Floran är rik på Sven Jons udde som årligen slås av byalaget i Skälderviken. Här och på andra torrängar finns t.ex karingtand, jungfrulin, backtimjan, svinrot och daggkåpa. På den blöta stranden söder om Magnarp finns två rödlistade växter: källgräs och källfräne. Just norr om Rönneåns

utlopp finns ett livskraftigt bestånd av skärblad, en rödlistad flockblommig ört. Den steniga kusten med många stenpirar är ett bra livsrum för andfågel, vadare och andra sjöfåglar.

Värde: Både stranden och den lilla skogen har stort värde som strövområde och de innehåller en rik flora och fauna.

Skötsel – användning: Buskröjning på alla öppna ytor.

Motstående intressen: Igenväxning och bebyggelse.

Källor: Skånes flora, Gustafsson Mats. Naturvårdsplan Skåne. Artdatabanken.

Stenpir med skarvar som sitter på tork

SKILLINGE SÄTERI

53

Naturtyp: Park

Trakt: Munka Ljungby

Storlek: 30 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Ingen

Intresseaspekter: Natur och kultur

LAT 56 14 47,9 LONG 12 59 51,2

Skillinge säteri, Majgården

Beskrivning:

Skillinge säteri är först omtalat på 1500-talet då det uppfördes av familjen Krabbe och i vars släkt säteriet fanns under ca 200 år. Huvudbyggnaden uppfördes i slutet av 1700-talet och många andra byggnader finns kvar från den tiden.

Carl L Hansson lät på 1930- och 40-talen rekonstruera trädgården efter Linnés resebeskrivning från hans Skånska resa 1749.

Många alléer finns utgående från Skillinge säteri åt alla väderstreck. De flesta är från sent 1800-tal men en askallé från sent 1700-tal finns längst med "landsvägen" i söder.

De senare åren har en rododendronallé an-

lagts från parken och ned mot den stensatta valvbron. Det finns också en nyanlagd mindre rododendronpark från 2004. En speciell vallgrav kantar inre trädgården på tre sidor framför säteriet. Vattnet är klart men har ett kraftigt bestånd av vattenpest. Missne och andmat bidrar till att göra gravarna helt gröna.

Äldre trädgårdar

Den så kallade Lustträdgården som ligger norr om huvudbyggnaden är anlagd redan på tidigt 1700-tal och är av holländsk stil. Speldammar, vallgrav och fontäner anlades samtidigt med den terrasserade trädgården.

Skillinge mot norr och gamla infarten till gården

Åttakanten

Även en köksträdgård anlades och tillsammans med den, de åttaarmade lövgångarna som kan ses än idag. Detta avenbokbestånd har sitt växtmaterial 300 år tillbaka i tiden. En gammal ägokarta visar anläggningen med många små dammar. Den så kallade åttakanten är känd från tidigaste kända ägokartan från 1721. Från en kvadratisk yta på ca 100 m utbreder sig den stora stjärnformen bestående av 8 avenbokhäckar av ca 50 meters längd. En rund plats i mitten har troligen rymt en liten damm eller fontän med ett lövtak som en lövsal av stora träd som en kupol på skapelsen. Idag finns lövgångarna kvar med en gammal lind i centrum. När åttakanten anlades finns det inga uppgifter om och inte när dess namn kom till. Troligen från sekelskiftet mellan 1600- och 1700-talen, eftersom Linné beskriver träden i mitten som höga 1749.

Vattenbruk

Ett unikt vattensystem har anlagts redan på tidigt 1700-tal med tillförsel av vatten från en avläggare av Pärlebäcken (Hunseröds-

bäcken). Den stensatta kanalen från Axtorp är beskriven av Linné vid besök år 1749. Vattnet leds från det som idag benämns Hunserödsbäcken till en större vattendamm, Smeadammen, i östra delen av säteriet. Därifrån ledes det genom kanaler och pumpstockar till alla dammar, fontäner, stallar och hushåll. En betydande fallhöjd på ca 16 meter gjorde att man även hade flera vattenhjul som drev kvarnar och en smedja. Vattenkanalen mellan Axtorp och Smeadammen finns alltjämt i brukbart skick.

Parken och husen är ej öppna för allmänheten

Skötsel – användning: Fortsatt omvårdnad av natur och kulturvärden. Spara döda träd där så är möjligt.

Motstående intressen: Inga för närvarande.

Källor: Hansson Fredrik, Svenska slott och herresäten III, band 3. Broman Arne, Skånes flora, egen inventering.

Smeadammen öster om Skillingen

SKILLINGESKOGEN

52

Naturtyp: Skog

Trakt: Munka Ljungby

Storlek: 47 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Ingen

Intresseaspekter: Natur, kultur och friluftsliv

LAT 56 15 4,7 LONG 12 58 36,0

Skeldingevägen, ridhus

Beskrivning:

Större sammanhängande skogsområde strax söder om Munka Ljungby tätort. Området har ett växlande skogsbestånd med många mindre skiften och här bedrivs normal produktion av skog. Allehanda trädslag: gran, bok, lärk, ek och björk finns. Flera jordraviner och 5 källsprång finns i slutningen mot bäcken, som rinner genom en dalgång. I västra delen går en jordravin ner mot bäcken. Där finns grövre ek och bok i blandskog som innehåller en del döda träd och högstubbar, men död ved på marken saknas.

Hunserödsbäcken genomströmmar skogs-

området på en sträcka av ca 750 m. Bäcken slingrar fram med forsande karaktär och har skurit djup ner i sedimenten. Dammen med laxtrappa håller på att växa igen helt. På en ö uppströms dammen finns en majestätisk jättestor tall.

Gamla infarten norrifrån till säteriet är mycket bred och stensatt. Söder om bron kantas infarten av nysatta rododendron. Närmare Skillinge gård vidtar en större park. En stor stjärnlik plantering av avenbok i form av 8 alléer är ett unikt inslag i slottsparksmiljön.

Man bör röra sig med stor hänsyn till ägarens integritet och ej alls vistas i den inre parken.

Skånsk bokskog

Flora med ovanliga arter: Ormbär, bäckbräsma, springkorn, åkermynta, grönvit nattviol, källarv, fackelblomster och rödblåra.

Vid inventeringen 2006 uppmärksammades ett gyttebad för vildsvin i nära anslutning till bäcken. Grundvattenläckage och lite ler- och siltjord ger ett bra substrat för vildsvinsspa. Träden runt platsen var bemängda med torkad lera där svinen skrubbat sig rena.

Värden: Många mycket stora träd, ek, ask och bok finns i anslutning till ravinerna och bäcken. Gamla döda träd bidrar dessutom till att göra området unikt. Hela närområdet runt Skillinge har ett mycket högt natur- och kulturvärde. Två fina valvbroar finns över bäcken. Vägen från Munka Ljungby till Skillinge går ner och upp för en kraftig dalgång rakt mot huvudbyggnaden och kallas Salsliden. Den är stensatt med grov kul-

lersten. Den västra bron över bäcken användes för hästskjuts och ridande för att passera "lustträdgården" på dess västra sida.

Skötsel – användning: Fortsatt omvårdnad av kultur och naturvärden. Jämställa naturvärden med produktionsvärden, med hänsyn till fuktstråk, källor, nyckelbiotoper, gamla träd, döda träd och lågor. Den kvarvarande granskogen bör vid förnyring ersättas med lövträd.

Motstående intressen: Exploatering.

Källor: Broman Arne, Skånes flora, Svenska slott och herresäten, band 3, egen inventering.

I skuggan vid bäckens finns många ormbunkar och mossor. Mer än trettiofem arter hittades vid inventering 2007.

SKÄLDERVIKEN

72

Naturtyp: Havsvik

Trakt: Ängelholm

Storlek: 4750 ha

Markägare: Staten

Skyddsstatus: Kustzon, delvis
riksintresse friluftsliv, Ramsar-
område

Intresseaspekter: Friluftsliv och natur

LAT 56 17 13,6 LONG 12 48 54,0

Skepparkroksvägen

Beskrivning:

Havsviken, Skälderviken mellan Kullen och Hallandsåsen är basen för turistnäringen i Ängelholms kommun. Den är en viktig del av Ängelholmarnas rekreativområde med bad, båtliv, fiske, sportdykning o dyl. Höga halter av kväve och fosfor har konstaterats de senaste 40 åren. Syrebrist och döda bottnar upptäcktes på 1970- och 80- talen. Senare mätningar har visat en förbättring även om inte alla arter återhämtat sig.

Skälderviken utgör också en viktig del i ett större ekologiskt perspektiv. Tillrinningen är stor med stora avrinningsområden från de största åarna Vege å, Rönne å och Görslövs-

ån. Tillskott av vatten sker från Västerhavet och ger viken dess salta innehåll. Salthalten varierar mellan 1 och 2 % beroende av vindarnas riktning och styrka och flodernas växlande vattenutflöde. De djupare delarna av Skälderviken har tidigare varit en viktig reproduktionslokal för torsk och sill. I de mycket grunda och skyddade vattenområdena finns områden som är viktiga reproduktionslokaler för andra fiskarter t.ex plattfiskar. En stor del av Skäldervikens grunda vattenområden ligger geografiskt inom Ängelholms kommun. Inga djupare delar eller klippkust finns i Ängelholm. Området begränsas enligt figuren ovan och är ca 47 km².

I kvällsljus mot Kullen från Rönne ås mynning

Växtliv: Rikligt med grönalger som tarmtång och havssallat. Brunalger som blåstång och sågtång och rödalger som gaffeltång och rödslick. Glest med ålgräs upptäcktes på några ställen vid inventeringen 2005.

Djurliv: De som gynnas av rik algförekomst är olika märkräftar och mossdjur. På stenbottnar finns rikligt med blåmussla. Stora mängder med sandmussla och hjärtmussla finns på sandbottnarna. Här finns också mängder med sandorm och sandrörborst-mask nedgrävda i sanden. Större djur som regelbundet ses i Skäldervikens vatten är knobbsäl och tumlare.

Värden: Skälderviken är ett viktigt reproduktionsområde för många fiskarter. Grundområdet vid Vege ås mynning (område 45) är en känd fågellokal för häckning och övervintringsplats för and och vardarfågel milda vintrar. Området utgör ett viktigt rekreatjonsområde för allehanda vat-

tenanknutna aktiviteter som bad och fiske. Skälderviken har ett stort värde ur landskapsbildssynpunkt. Havet – rymden - ljust.

Åtgärder: Det finns behov av djupare kunskaper om både växt och djurliv för hela havsviken.

Skötsel – användning: Minskad närings-tillförsel genom att minska det tillskott som kommer från de stora åarna.

Motstående intressen: Storskaligt fiske, övergödning genom flodernas vattentillskott.

Källor: Nordvästra Skånes Kommunalförbund Rapport 1987:3. Nordvästra Skånes kustvattenförbunds kontrollprogram, Samuelsson Arne och Johansson Kristin.

Vid östlig vind strömmar vatten ut och stränderna blir bredare.

SNÄCKEBOTORP

31

Naturtyp: Naturbetesmark

Trakt: Tåssjö

Storlek: 6 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Riksintresse friluftsliv

Intresseaspekter: Natur och kultur

LAT 56 18 21,9 LONG 13 10 59,4

Snäckebotorpsvägen, trevägskorsning

Beskrivning:

Området är beläget i östra delen av kommunen i gammal odlingsbygd. Här finns flera gårdar rika på ängsflora i naturbetesmarker. Här finns både torr och fuktig mark i små skiften omgärdade av stengärdsgårdar. En torpruin med jordkällare finns inom området. Björk, körsbär, rönn och enstaka enar finns i glesa bestånd och företrädesvis längs stengärden. Dessutom finns enstaka stora ekar inom området.

Av örter finns ängsvädd, stagg, knägräs, nattviol och ekbråken. På torrare backar finns

jungfrulin, käringtand, prästkrage och svinrot mm. Floran vittnar om låg kvävestatus.

Skötsel – användning: Fortsatt hävd genom bete eller slåtter. Variation i betessläpp, sen betesgång vissa år så att ängsfloran hinner fröa. Fortsatt småskalighet och omvårdnad om kulturvärden.

Motstående intressen: Igenväxning eller plantering av skog.

Källor: Skånes flora, egen inventering.

Rofyllt och vackert haglandskap

SPANNARP

63

Naturtyp: Park, betesmark

Trakt: Spannarp

Storlek: 36 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Ingen

Intresseaspekter: Natur och kultur

LAT 56 11 48,4 LONG 12 53 50,7

**Nordost om Spannarp's gård,
trevägs korsning**

Beskrivning:

Spannarp's säteri är beläget på Ängelholms-slätten i högproduktiv jordbruksbygd i norra delen av Ausås socken. Det omnämnes första gången på 1400-talet och en äldre borganläggning, ruinkulle och vallgrav finns väster om corps de logiet. En stor öppen park omger slottet och norr därom finns en skog där vissa delar är planterad produktionskog och andra delar lövskog.

Redan på 1700-talet började man att anlägga trädgårdar och parker runt slott och herrgår-

dar. Några av alléerna finns med på kartan över Spannarp's säteri 1754. På kartan visas också många ängs- och betesmarker. Alléer och gamla träd i parker är typiskt för slott och herrgårdar och i dag finns de grova träden nästan bara i denna miljö. Skogen vid gården är mycket varierad med många trädslag. Det finns många grova träd av ek, bok och ask med håligheter och mulm runt gården och i den närmaste omgivningen. En del död ved finns i anslutning till lövskogen och yttre delarna av parken.

Allén vid entrén till Spannarp's säteri

I slättlandskapet är det ytterst ovanligt med naturbetesmark med lång kontinuitet. Väster om gården finns för närvarande 13 ha betesmark varav en del tyvärr innehåller för mycket kväve för att de genuina ängsväxterna skall trivas. Ytterligare ca 4,5 ha finns i ett igenväxande hagmarksområde nordost om parken. Där finns stora möjligheter att restaurera betesmarkerna till den gamla ängsflora som fanns tidigare.

Parken är ej tillgänglig för allmänheten.

Värden: Stort kultur och naturvärde ligger i de gamla byggnaderna, parken och alléerna. Lövskogen med gamla träd med håligheter och mulm. Betesmarkerna som är möjliga att restaurera för en ökad biologisk mångfald.

Skötsel – användning: Återuppta betet på marken nordost om gården. Bibehålla nuvarande betesmarker i nordost och väster om gården. Gynna lövskogsproduktion och avverka gran. Bevara grova träd och död ved för biologisk mångfald. Se till att vårda framtidsträd som ersättning för de jätteträd som dör.

Motstående intressen: Plantering av barrskog och upphörande av hävden.

Källor: Skånes Flora, egen inventering. Spannarps gård; Skötselplan.

Igenväxande hagmark med kärristel och buskvegetation nordost om gården

STAVERSHULT

18

Naturtyp: Skog och betesmarker

Trakt: Tåssjö

Storlek: 51 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Delvis riksintresse naturvård och friluftsliv

Intresseaspekter: Geologi, natur och friluftsliv

LAT 56 20 35,7 LONG 13 9 43,5

Stavershultsvägen/Skåneleden

Beskrivning:

Området är beläget mellan Stavershult och gränsen till Hallands län. Det utgörs av ett kulligt landskap med inslag av terrasser och kortare åsryggar.

Denna grusförekomst ligger i Trollebäckens förlängning mot nordost och efter vattendelaren vid Stavershult fortsätter denna genom sprickdalgången nedför Hallandsåsens nordsluttning. Kulturlandskapet här är brutet med öppen mark och skogsmark, vilket är karaktäristiskt för trakten.

Här bedrivs ett småskaligt lantbruk omgärdat av stengårdsgårdar. Någon enstaka ängsmark finns alltså kvar, där slåttergubbe, svinrot och stagg vittnar om en äldre ängsflora. Natt-

viol, hagfibbla, styvfibbla, knägräs, käringtand, hartsros, gökärt, brunört, pillerstarr, gråfibbla, blodrot, blekstarr och vildapel finns noterade vid inventering 2006.

Det geologiska naturvärdet är högt, då isälvsavlagringen står i förbindelse med avlagringen kring Rössjön i söder via Trollebäckens dalgång och avlagringar på Hallandsåsens nordsida.

Skötsel – användning: Fortsatt hävd av de öppna markerna.

Motstående intressen: Grustäkt och plantering.

Källor: SGU Ae 42, egen inventering.

Vid Stavershult finns en vattendelare för Hallandsåsen 115 m över havet

STORA MÖLLA

62

Naturtyp: Bäckravin

Trakt: Össjö

Storlek: 5,7 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd

Intrasseaspekter: Flora och fauna

LAT 56 12 36,209 LONG 13 1 15,003

Storamöllavägen/kommungräns

Beskrivning:

Ravin i Pinnåns dalgång mellan Össjö och Källna i Klippans kommun. Här finns ett ca 8 m högt vattenfall i trång passage mellan urberghällar av bergarten gnejs. Oväntat med ett ”högt” vattenfall ute i odlingslandskapet. Herrgården Stora Mölla och kvarnmiljön finns på Klippansidan av ån. Fallet och dämnet utgör tyvärr ett hinder för vandrande fisk. Mycket intressant flora och fauna.

Området är beläget vid kommungränsen till Klippan och omfattar Pinnån och de branta sluttningarna mot norr, en ca 650 m lång sträcka av dalgången.

Ån bildar vid Stora Mölla ett vattenfall med efterföljande kraftiga forsar. Ån har en mycket stenig och blockrik botten. Forsarna avslutas efter Nedre Mölla där ån antar ett lugnare lopp och meandrar sig genom svämsediment ut och förenar sig med Rönne å. Urbergsklippan står hög och tätt inpå bäcken i anslutning till fallet. Ån är reglerad med dämme och modern utbyggnad för kraftuttag finns. Nedströms fallet består sidorna i den djupt nedskurna dalgången av morän med inslag av silt på den norra sidan och styv lera på den södra sluttningen.

Vattenfallet vid Stora Mölla

På sydsidan finns ett rikt bestånd av ramslök och det högväxta vackra gräset långsvingel. Längre ned mot Nedre Mölla finns rikligt med lungört och en del buskviol.

Den branta sluttningen mot norr består av en tät lövträdsvegetation, där ask, al och ek dominerar men även de flesta vanliga trädarter kan påträffas. Enstaka större exemplar av bok, ek och ask finns på båda sidor om ån men inga s.k jätteträd har noterats. Många stora döda almar finns speciellt i nordsluttningen, där också död ved dominerar. Några karaktäristiska örter framträder här t.ex stor blålocka, storrams och de mera ovanliga gräsen bergslok och lundelm. Nära Nedre Mölla finns ett stort bestånd av vätteros, rikligt med lungört och en hel del buskviol och desmeknopp.

I dalgången finns ett mycket rikt fågelliv med de flesta vanliga sångare och tre arter hackspettar. Vid bäcken kan man få se forsärla och under vintern ofta strömstare.

Värden: Det är ett unikt område med högt vattenfall, klippor och ett forsande vatten ute i slättbygdens odlingslandskap. Den lundartade inramningen av bäcken förhöjer naturvärdet ytterligare. Sällsynta arter: Strömstare, forsärla, ramslök, lungört, buskviol och vätteros.

Skötsel – användning: Lövskogen i dalgången bör ges fortsatt fri utveckling. Vid eventuell skogsavverkning bör de större träden sparas och döda träd och död ved få ligga kvar till gagn för många organismer. Laxtrappa eller liknande bör uppföras.

Motstående intressen: Utökad kraftutvinning.

Källor: SGU Ae 42. Egen inventering. Skånes Flora.

Forsarna vid Nedre Mölla

STORESJÖ

40

Naturtyp: Sjö, skog och betesmarker

Trakt: Tåstarp

Storlek: 71 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd delvis,
Brandsvigs vattenskyddsområde

Intresseaspekter: Natur och geologi

LAT 56 16 41,7 LONG 12 57 3,5

Tåstarps byaväg, Tåstarps kyrka

Beskrivning:

Området är beläget vid Tåstarps sjöar vid högsta kustlinjen, som här ligger ca 55 m.ö.h. Högsta delen av området, som är beläget i skogen ligger på 77 m.ö.h. Vid landisens avsmältning från trakten för ca 12 000 år sedan skapades detta landskap vid den dåvarande kustlinjen. Sjöar och kärr, betesmarker och skogsdungar ger landskapet dess mosaikartade utseende.

Geologi

Mäktiga isälvar har avsatt stora mängder sand och grusmaterial mellan Tåstarps kyrka och Hillarp. Slamfyllda smältvattnen avsattes här och bildade inte bara rullstensåsar utan även ett mäktigt delta. Från kyrkan och österut har flera s.k. dödisgropar bildats, t.ex "Dalagårds håla", Storesjö och Danskesjö. En

vacker rullstensås löper från Dalagården, norr om Storesjö och upp mot nordost där den efter ett kort avbrott fortsätter sammanhängande upp förbi Kollebackstorp till Rössjön (se område 41). Huvudåsen är ca 5 m hög och har mycket branta sidor. Flera kortare åsryggar med riktning mot nordost finner man liksom mindre dödisgropar bland tomter och betesmark i stora delar av området.

Området är morfologiskt mycket omväxlande med kullar, platåer, sjöar och kärr och insprängt i detta ligger gårdar och hus.

Åkrar finns just söder om Tåstarps radby. Några av dessa är återställda grustäcker. Största delen av marken användes som permanenta betesmarker och en del är bevuxen med skog.

Morgondis över Tåstarps sjöar

Betesmarkerna är väl gödslade utom inom ett mindre område i norra delen, som utgörs av en enefälad med ett kärrstråk, som ger upphov till Skräddarbäcken. Här finns ovanliga arter som dyveronika, frossört, kärrsälting, småvänderot, spikblad, ängsvädd och granbräken. Flera små lokaler med rester av ängsvegetation finns kvar norr om sjöarna. Stagg, ängshavre, jungfrulin, grönvit nattviol, käringtand, backtimjan och backanis kan man finna på de torrare ställen i naturbetesmarkerna.

Naturbetesmarkerna och ängen har en mycket rik fjärilsfauna och i anslutning till Skräddarbäcken har 17 olika arter av dagfjäril påträffats vid inventeringen 2006.

Området ligger inom skyddsområdet för Brandsvigs dricksvattentäkt och har särskilda regler för hantering av gödsel och bekämpningsmedel.

Storesjö och Danskesjö är båda kraftigt kulturpåverkade och har en rik växtlighet med kaveldun och gul svärdsilja i strandzonen. Sjöarna saknar naturligt avlopp och har tidigare fått sitt vatten endast genom källflöden. Sedan 1900-talets början har ett dike skapats i nordostliga delen som tillför vatten till Storesjö från skogsmarkerna i nordostdelen av Tåstarp. Vattnet i sjöarna har hög näringsstatus och rik algblomning förekommer, särskilt varma somrar.

Den gamla bymiljön där gårdarna ligger nära varandra har ett nät av stengårdsgårdar. I nära anslutning till bebyggelsen finns rikligt med gamla stora träd från en lång trädkontinuitet. Gamla stora ekar, askar, lönnar och tidigare även almar finns ofta som gränsmarkeringar mellan ägorna. Som påväxt på de gamla träden finns många intressanta och ovanliga mossor t.ex alléskruvmossa.

Många fågelarter häckar i anslutning till sjön, varav sävsparv, drillsnäppa och skäggdopping hör till de mera ovanliga. Glada häckar en bit upp i skogen där också grön göling och spillkråka har sina tillhåll. Minst tre olika arter av fladdermöss har vid inventering i början av 1990-talet noterats runt sjöarna.

Värden: Kvarvarande geologiska värden i Tåstarp bör bevaras, då stora delar av grusområdet öster om Danskesjön redan är exploaterat. Det rika fågellivet runt sjöarna och den både rika och omväxlande floran ger ett mycket högt naturvärde. Därtill kommer det speciella kärret vid Skräddarbäcken som håller en rik flora och därtill rikligt med dagfjärilar.

Skötsel – användning: Den kvarvarande granskogen bör vid föryngring ersättas med lövträd. Betesmarker som är av ängskaraktär bör skonas från extra kvävetillskott så att den rika floran bibehålles eller förstärkes.

Motstående intressen: Igenväxning eller plantering av betesmarker. Grustäkt eller schaktning i grusåsarna.

Källor: SGU Ae 25, Skånes Flora.

Vid en gammal grindstolpe finns en örtrik äng invid kyrkan

SVARTESJÖ

21

Naturtyp: Sjö

Trakt: Tåstarp

Storlek: 19 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Ingen

Intresseaspekter: Natur och friluftsliv

LAT 56 19 1,9 LONG 12 59 7,2

Nedre Västersjövägen/

Tullstorpsvägen

Beskrivning:

Liten naturlig sjö i Höremosse, belägen ca 1 km söder om Tullstorp. Höremosse innehåller flera områden med gamla torvtäkter och rikligt med diken. I dess östra del finns denna tjärn utan vegetation som är omgiven av fast torvmark med tallskog. Höremosse är mycket komplex. Här finns rena partier med högmosse, igenväxta torvgravar och naturliga laggkärr. Orkidén korallrot, finns i de blötare delarna av mossekanten. Ca 100 m öster om sjön finns ett stort bestånd av skvattram på tallmossen. Den är mycket ovanligt för Skåne och finns bara på denna lokal i vår kommun.

Värden: Denna sjö är 1,7 ha stor och är en naturlig tjärn. Här noterades orrspel på 90-talet. Detta är en för kommunen mycket ovanlig naturtyp. Det finns framkomliga stigar för promenad runt Svartesjö.

Skötsel – användning: Vid dikning eller torvtäkt bör ett större skyddsområde avsättas runt tjärnen.

Motstående intressen: Dikning och torvtäkt.

Källor: Myrar i Kristianstads län, Våtmarker i Kristianstads län. Skånes flora, egen inventering.

Mitt ute i mossen omgiven av tallskog ger sjön skäl för namnet Svartesjö

SYLTEN

19

Naturtyp: Trädklätt kärr

Trakt: Barkåkra

Storlek: 0,8 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Ingen

Intrasseaspekter: Biotop

LAT 56 18 17,1 LONG 12 49 12,9

Denvergårdsvägen

Beskrivning:

Liten orörd skogsdunge belägen mitt emellan Vejbyslätt och Barkåkra i slättilandskapet. Ett mindre kärr med artesiskt framsipprande vattenflöde. Videarter omger skogen och bildar en tät skogsbrynridå. Stor andel av död ved i form av torrakor och liggande träd med påväxt av mossor. Enstaka grov hassel med grenar som ibland har en diameter på 25 cm. Stora alar med kraftig sockel och stor mängd med ytliga rötter tyder på ständigt högt vattenläge.

Källutflöde pågår året om mot sydvästra hörnet av dungen. Sumpskog med kärrtorv omgärdat av diken med avrinning mot sydost.

Högt markvatten gör att alarnas rötterna ligger ytligt

Här finns en artrik mossflora, och en del ovanliga kärlväxter som skogsknipprot och getapel växer i torrare lägen.

Värden: Lokalen är en mycket ovanlig biotop ute i odlingslandskapet där ”alla” de ursprungliga kärr- och våtmarkerna är utdikade och odlade.

Skötsel – användning: Området lämnas för fri utveckling.

Motstående intressen: Dikning eller odling.

Källor: Skånes Flora, egen inventering.

Här sipprar vattnet upp året runt och fuktigheten ger en god grund för allehanda mossarter

SÖDRA UTMARKEN

49

Naturtyp: Hed

Trakt: Ängelholm

Storlek: 9 ha

Markägare: Kommunen

Skyddsstatus: Kostzon, riksintresse
friluftsliv

Intresseaspekter: Biotop

LAT 56 13 53,0 LONG 12 49 55,6

**Sibirienvägen, strax väster om
järnvägen**

Beskrivning:

Ett stort flackt sandområde söder om Ängelholm beläget ca 1 km från kusten. Här finns ett öppet fält omgivet av skog som avgränsas av järnvägen i sydost. Stora delar av området hålls öppet genom hästbete. En torrängsflora har etablerat sig med hedblomster som den mest sällsynta växten. Fridlyst i hela landet. Slitage, storm och torka gör att en del mark blir blottad och annan har mycket sparsam vegetation. Insektsfaunan är därför särskilt artrik i området. Många steklar finner bo och ägglägningsplats i den varma blottade jorden. Fjärilsfaunan är rik och 2006 noterades 12 olika arter. Hela området var vid tillfället för inventeringen mycket rikt på dagfjärilar

och bl.a dokumenterades mindre tåtelsmygare, slättergräsfjäril, storfläckig pärlemorfjäril, vitfläckig guldvinge, ängsblåvinge, ängspärlemorfjäril och ängssmygare vilka alla hör till de ovanligare arterna.

Skötsel – användning: Området bör betas hårt omväxlande med mycket hårt för att bibehålla den värdefulla faunan som trivs med solvarm blottad jord.

Motstående intressen: Igenväxning eller skogsplantering och BMX-bana, exploatering.

Källor: Skånes flora, egen inventering.

Hedblomster är mycket ovanlig och visar en kraftig tillbakagång

TOLLSJÖ

25

Naturtyp: Landskap

Trakt: Tåssjö, Rössjöholm

Storlek: 64 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd delvis,
riksintresse naturvård och friluftsliv

Intresseaspekter: Natur och friluftsliv

LAT 56 18 54,8 LONG 13 4 21,7

Rössjöholmsvägen

Beskrivning:

Området är beläget mellan Västersjön och Rössjön. Det består av flacka sandområden och våtmarker. Området omfattar både frånflödet från Västersjön till Rössjön och regleringen vid Rössjöns dämning.

I söder framträder en liten, ca 5 m hög, rullstensås tydligt i det för övrigt plana landskapet. De flacka sandplåtarna avlöses av myrmark i ett mosaikartat mönster. Sanden är avsatt mellan två stora dödismassiv, som legat kvar nedanför Hallandsåsen vid landisens avsmältning. Då uppstod två större fördjup-

ningar i terrängen, som vattenfylldes. De bildar nu Västersjön och Rössjön.

All myrmark i området är störd av gamla täkter eller diken. Våtmarken varierar från fattigkärr till rikare kärr och olika typer av skogsbevuxna mossar. I våtmarkerna kan man påträffa flera mindre allmänna starrarter som t.ex sumpstarr och strängstarr. Flera orkidéer finns i området, t.ex den sällsynta korallroten. Floran är mycket artrik på grund av markens växlande beskaffenhet och rörligt vatten och i vissa av de fuktigare kärrpartierna är vegetationen mycket tät och svårgenomtränglig.

En kanal grävd mellan sjöarna vid Tollsjo förbinder sjöarna

Värden: Området har stort intresse för förståelsen av landisens avsmältning i regionen. Det samma gäller för områdena 26, 27, 28, 29 och 70, 71. Det biologiska värdet är stort då florans artrikedom och den ofta svårframkomliga terrängen hyser många häckande fågelarter.

Flera intressanta alsumpskogar med några sällsynta växter: korallrot, brunag och strängstarr. Ängen vid Brogård håller på att växa igen. Fiskljuse brukar ha sitt bo på en udde mot Rössjön. Vid utflödet till Rössjön samlas många sångsvanar, gäss och andfåglar vintertid.

Skötsel – användning: Sumpskogarna lämnas åt fri utveckling. Återuppta hävden av ängen.

Topplösa, en vanlig strandkantsväxt, okänd för många

Motstående intressen: Inga för närvarande.

Källor: Skånes flora, SGU Ae 42. Jordbruksverket; Ängs- och betesmarksinventeringen.

Rössjöns utlopp är reglerat. Rössjöholms kvarn har nu blivit bostad

TROLLEBÄCKEN

27

Naturtyp: Bäckravin

Trakt: Tåssjö

Storlek: 36 ha, 2,3 km lång

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd,
riksintresse naturvård, riksintresse
friluftsliv

Intresseaspekter: Flora, fauna och
friluftsliv

Beskrivning:

Ravinen utgör en del i Trollebäckens dalgång nordost om Rössjön. Ca 400 m uppströms börjar en kraftig ravin som fortsätter 1,5 km i nordostlig riktning, varpå dalgången breddas och fortsätter till Stavershult (se område 18). Landisens smältvatten har eroderat och breddat en redan befintlig spricka, som följer sprickbildningen i urbergshorsten, Hallandsåsen. På flera ställen har ravinen mer än 30 m höga väggar och den frispolade gnejsberggrunden är synlig en lång sträcka.

De nedre delarna av ravinens sidor är täckta av nedrasade kantiga block i varierande stor-

lek. Detta är den enda större talusbildning inom kommunen. Genom denna dalgång har stora vattenmängder passerat vid landisens avsmältning. Isälvsmaterial i form av grus och sten har då avsatts i mynningen av ravinen nere vid och även i Rössjön (område 71) och Nordala Rössjön (område 26). Ravinens särpräglade läge, mark och vattenförhållanden ger den förutsättningar att innehålla en speciell och särartad flora. Här finns ett stort antal rödlistade arter av mossor, lavar och ormbunkar. Vid inventering för Skånes flora noterades gaffelbräken, kambräken och bergbräken. Det finns också ett rikt fågelliv med bl.a forsärla.

Talusbildning i Trollebäcksravinen

Trollebäcken har utsetts till länets referensbäck för studier när det gäller försurningsutvecklingen i norra Skåne. För detta ändamål har noggranna inventering av botten- och fiskfauna utförts i bäcken.

De historiskt kända "Snapphanestallarna" eller Trollehallarna finns i omedelbar anslutning till själva bäckravinen men ej nere i denna.

Värden: Hela Trollebäckens dalgång har mycket höga naturvärden. Från geologisk synpunkt kan berggrund (flera olika bergarter) och sprickteknik studeras i det framspolade berget. Dalgången är en gammal isälvspassage mellan Stavershult och Rössjön, där stora mängder grus och sten av-

satts i dess mynningsområde. Området är av stor betydelse för förståelse för landisens avsmältning från Hallandsåsens höjdparter. Floran är speciell med tyngdpunkt på kryptogamer. En noggrann inventering av mossor och lavar kommer att visa många intressanta arter.

Skötsel – användning: Området lämnas för fri utveckling.

Motstående intressen: Inga för närvarande.

Källor: SGU Ae 42 och Af 148, Skånes flora, egen inventering, Från Bjäre till Österlen, Bottenfaunaundersökning i Skåne län 2006.

Snapphanestallarna är ett omtyckt utflyktsmål

UGGLEHULT TULLSTORP

12

Naturtyp: Betesmarker

Trakt: Hjärnarp

Storlek: 95 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd delvis,
riksintresse friluftsliv

Intresseaspekter: Natur och friluftsliv

LAT 56 19 20,2 LONG 12 59 5,7

Tullstorpsvägen

Beskrivning:

Området är beläget just väster om Västersjön och omfattas till stora delar av permanent betesmark med en del mindre skogsdungar. Det är ett öppet landskap, där stora delar är naturbetesmark, där det varken har stödgöds-lats eller spridits bekämpningsmedel. Några mindre fält odlas som vall för gräsproduktion. Ängsflora finns i de torrare delarna som käringtand, gråfibbla, blodrot, gulmåra, gök-ärt, vitmåra, blåklocka, jungfrulin, svinrot, hagfibbla, ärenpris och ängsviol.

I fuktigare partier och längs bäckar finns klockljung, bäcknate, dyveronika, frossört, källarv, kärrdunört, kärrsilja, kärrsälting, kärrtistel, kärrviol, småvänderot, åkermynta,

ängsbräsma, ängsvädd, pors, småvänderot, grönvit nattviol och Jungfru Marie nycklar.

Värden: Här bedrivs småskaligt jordbruk i en trakt som vanligtvis hyser unga granplanteringar. Många stengårdsgårdar, naturbetesmark och rik flora och fauna.

Skötsel – användning: Fortsätta att hålla markerna öppna genom bete eller slätter.

Motstående intressen: Igenväxning eller skogsplantering.

Källor: Skånes flora.

Damm i betesmark vid Ugglehult

Tullstorp med åsen i bakgrunden

UGGLEMOSSEN

28

Naturtyp: Mosse

Trakt: Rössjöholm

Storlek: 60 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Ingen

Intresseaspekter: Biotop

LAT 56 18 0,5 LONG 13 2 52,2

Ugglemossavägen

Beskrivning:

Mossen är belägen söder om östra delen av Västersjön. Det begränsas i norr av vägen mellan Kollebackstorp och Tåssjö och i sydost och söder av Rössjöholmsån och en liten väg.

Större delen av området upptas av en välvd trädlös mosse med tydlig tuva - höljastruktur. Tuvorna innehåller ljung, tuvdun, klockljung och kråkbär. Höljorna domineras av vitag och vitmossa.

I söder finns smala väl utbildade laggkärr i anslutning till en vacker rullstensås, som ingår i den flera kilometer långa Kollebacksåsen mellan Tåstarp och Rössjön (område 41).

Värden: Mossen är vackert välvd och delvis kal av sk. högmosses typ och har ett torvdjup på 7 m. Ytan har en klassisk tuva - höljastruktur. Mossen i sin helhet är ovanligt lite påverkad av gammal dikning och torvtäkt samt har höga botaniska värden.

Skötsel – användning: Rövning av små tallar och björkar på mosseplanet men i övrigt lämnas den för fri utveckling.

Motstående intressen: Dikning, torvtäkt.

Källor: Skånes flora, SGU Ae 42, Från Bjäre till Österlen, Våtmarker i Kristianstads län.

Högmosseplanet håller på att växa igen med små tallar och björkar

VALHALLSKOGEN

79

Naturtyp: Skog

Trakt: Barkåkra

Storlek: 35 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Vattenskyddsområde,
delvis riksintresse naturvård,
riksintresse friluftsliv, kustzon

Intresseaspekter: Friluftsliv och natur

LAT 56 16 41,2 LONG 12 50 38,4

Valhallsvägen, mitt emot Errarps

Beskrivning:

Skogsområde som är beläget väster om Skäldervikens tätort. Huvudsakligen lövskog av hedskogskaraktär men i vissa partier med inslag av tall. Rena bestånd av björk och bok förekommer. Fältskiktet är artrikt i hela området med undantag för bokskogspartiet i norra delen. Slutningen mot Rössjöholmsån är mera fuktig och på några ställen finns grundvattenläckage. Bjälleröds källor är Skäldervikens gamla dricksvattentäkt. Nära landsvägen är marken något fuktigare. Längs ån finns företrädesvis ett bredare bälte med högrörtvegetation och alkärr. Fyra större gravhögar från bronsåldern ligger på en linje vid västra delen. Några mindre gravhögar och ett nät av hålvägar finns i norra delen.

Vid inventering har några sällsynta arter noterats. Klotpyrola finns på några ställen varav det största beståndet finns i den gamla ”grustäkten”. Skogsknipprot finns enstaka spridda i området. Lundelm är ett ovanlig gräs och finns på några ställen. Här finns även ett rikt fågelliv i de fuktigare partierna.

Skötsel – användning: Området uppfyller alla krav på trivsamt och värdefull tätortsnära natur.

Motstående intressen: Utvidgad bebyggelse.

Källor: Skånes flora, egen inventering.

Bronsåldersgravhög i Valhallskogen

VEGEHOLM

50

Naturtyp: Naturpark

Trakt: Strövelstorp

Storlek: 16 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd

Intresseaspekter: Natur och kultur

LAT 56 12 0,5 LONG 12 49 31,9

Vegeholmsvägen/Höganäsvägen

Beskrivning:

Området omfattar Vegeholms slott, parken och den närliggande skogen. Ju närmare slottet man kommer desto mera parklik blir naturen med stora träd av ek och bok. Detta omfattar ädellövskog med många stora gamla träd framför allt ek. Det finns också rikligt med död ved, torra träd och högstubbar. I anslutning till gamla grova träd finns en mycket rik insektsfauna. Insekterna lever på och i barken eller i de inre murkna delarna i stammen. Det söndermultnade materialet i trädstammar kallas mulm. Exempel på sällsynta arter som påträffats vid fältbesök av skogsstyrelsen är skalbaggar, trubbtandad löv-

knäppare, större vedvivel och bokoxe. Enligt Artdatabankens fyndregister 2003 finns här mer än 18 rödlistade arter av vedlevande skalbaggar.

Vegeholms slott ligger mellan Vegeåns meanderslingor och omges av en vallgrav med rinnande vatten. Slottet omges av en större park med gamla eller mycket gamla träd. En del ekar och bokar tillhör de absolut omfångsrikaste och äldsta i Skåne. Slottet härrör från ett 1500-talsslott som i sin tur föregåtts av en ännu äldre anläggning, Vegeborgen från tidig medeltid. Den var placerad på ett strategiskt ställe ute på sandslätten med ån

Infarten till Vegeholms slottsområdet

och vallgravar som skydd. I dag finns en fyrlängad byggnad av tegel i två våningar med två diagonalt ställda torn.

1520 färdigställdes slottet av Tyge Krabbe. Det byggdes med 3 torn. 1558 blev det svenskt under Gustav Stenbock som föränd-

Vegeholms slottspark är öppen vid speciella visningar

rade slottet och rev tornen. 1710 byggdes de båda flyglarna av Cederkrantz. 1900 köptes slottet av von Geijer som återställde slottet i det gamla skicket från 1500-talet och två torn återuppfördes i SV och NO.

Linné besökte slottet på sin Skånska resa 1749 och beskrev då fågeln stenknäck för första gången. Han skriver också målande om att naturen är mycket svårt sargad av sandstormar längs vägen in till Ängelholm. Vid infartsbron över Vegeå finns två av Skånes största ekar 6,60 och 5,90 m i omkrets. Väster om slottet står den näst största eken i Skåne som mäter 8,60 m i omkrets. Det finns många andra stora gamla träd vid och runt slottet. Bokar som är 5 m i omkrets hör till de kraftigaste i Skåne. Äldre alléer med olika trädslag utgår från slottet. De kan innehålla lind, kastanj, ek, bok och alm. Almarna har här, som i övriga delar av kommunen, slagits ut av almsjuka och ersatts med unga träd, framför allt av lind och kastanj. Ytterligare skog av varierad ålder finns på stora arealer i anslutning till slottet, både barrskog och lövskog för virkesproduktion. Flera signalarter och rödlistade arter har påträffats i denna skog. Oxtungsvamp är en

ovanlig art som finns här. Skogsknipprot, storrams, kransrams och stor häxört är några mindre allmänna kärlväxter. Flera ovanliga mossor och 7 rödlistade lavar har påträffats.

Spillkråka, gröngöling, större och mindre hackspett kan man ofta se eller höra i områdena nära slottet. Allehanda hålbbyggande fåglar och mycket sångare bor i området.

Av skogsfåglar i den närliggande skogen är nattskärran den intressantaste. Området som ligger nordost om slottet är en välkänd lokal om man vill lyssna på nattskärrans knorrande läte i sommarnatten.

Flera fladdermusarter finns i anslutning till parkområdet och byggnader. Vid början av 2000-talet har följande arter noterats:

Vattenfladdermus, dvärgfladdermus, stor fladdermus, nordisk fladdermus och långörad fladdermus.

Värden: Naturvärdena vid slottet och dess omgivning är mycket höga och området håller en unik fauna och flora. Speciellt växter och djur som är beroende av äldre träd, dess håligheter och dess inre multnade ved s.k. mulm. Den långa kontinuiteten av park eller skog genom många århundraden gör att sällsynta lavar, mossor och svampar här har kunnat etablera sig och har här sin enda förekomst i Nordvästskåne.

För vistelse i området bör största hänsyn tas till de boende i slottet, och de kringliggande bostäderna.

Skötsel – användning: Fortsatt omvårdnad av natur- och kulturvärden. Spara döda träd som högstubbe eller död ved i den mån det är möjligt. Vårda alla gamla träd ute i produktions-skogen och kring slottet.

Motstående intressen: Granplantering.

Källor: Stefan von Geijer 20/5-07, Snogerup, Sven och Jörgensen, Matz, Skogsstyrelsen; Nyckelbiotop, Länsstyrelsen i Skåne län; Övervakning av fladdermöss i Skåne.

VEGEHOLMS STRANDSKOG

46

Naturtyp: Kustskog

Trakt: Strövelstorp

Storlek: 99 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd, riksintresse
för kustzonen, naturvård och friluftsliv.

Intresseaspekter: Natur och friluftsliv

LAT 56 14 8,5 LONG 12 49 3,8

Sibirienvägen, parkering

Beskrivning:

Området utgör ett ca 2,5 km långt kustområde, beläget söder om badplatsen Sibirien och fram till Vege ås mynning (område 45). I detta innefattas sandstrand, flygsanddyner, som är mer eller mindre vegetationsklädda, och tallskog med inslag av lövträd. Tillsammans med den kvarvarande Kronoskogen och reservatet Ängelholms strandskog bildar dessa ett större friluftsområde som används flitigt av Ängelholmarna för t.ex motion, promenader, hundrastning och svamplockning.

Dynlandskapet - Strandskogen

Kustdyner bildas i direkt anslutning till havs-

kusten. De är beroende av vegetation som sandrör och strandråg. Innanför strandlinjen finns ett plan som här är varierande i bredd ca 30 till 50 m, det s k strandplanet. Detta är leverantör av sand till flygsanddyner innanför. Ytterst mot havet växer endast några få växter som saltarv, marviol och sodaört. Där sandrör och strandråg växer avsätts sand och de här gräsens förmåga att snabbt växa upp genom översandningen gör att en sanddyn bildas. Så småningom bildas flera parallella dyner innanför varandra och nedbrytning och uppbyggnad pågår ständigt. Ett levande dynsystem har bildats.

Tallskog som pinas av havet, väder och vind

Dynvegetationen i de yttre delarna är sparsam, men innanför börjar gräs som borsttåtel, rödsvingel och sandstarr dyka upp, plus enstaka flockfibbla och styvmorsviol.

Låg hedvegetation av gräs och bottenskikt av lavar och enstaka mossor får sedan fäste. Här ökar örtinslaget med ängsviol, blåmunkar och gulmåra. Därefter vidtar en rished och växtligheten sluter sig. Kråkris och ljung dominerar och bottenskiktet av lavar och mossor sluts. Nu kommer enstaka små träd av björk och tall men även vresros.

Vresrosen som är en sen invandrare har en förmåga att sprida sig i det öppna dynlandskapet och till och med ut till den yttre dynen som kan ha påverkats av kvävenäring från nedbruten tång. Innanför uppträder den egentliga strandskogen. Närmast havet finns ett bergtallbälte, därefter tall med björk längre in. Det finns även små partier med gran, enstaka ekar och aspar. Längre in mot öster bedrivs skogsbruk med tall och gran. Parallellt med dynerna förekommer lågpartier med fuktig mark där man träffar på pors, odon och andra fuktkrävade växter. Träden här är huvudsakligen klibbal.

Sandrör täcker den yttre dynen

Lite längre in från kusten kan man se antropogena dyner som bildats med människans hjälp. Här fångades sanden med hjälp av gårdsgårdar och stängsel och de nya dynerna kunde bli flera meter höga. Sandflykten var ett stort problem på 1500-, 1600- och 1700- talen varför man med kraft började plantera skog för att hindra sanden att flyga in i staden eller ut på åkrarna.

Värden: Området är tätortsnära och här finns höga geologiska värden med det unika dynlandskapet med 5 m höga sanddyner. Den orörda tallskogen. Mycket stigar och vandringsleder och en härlig badstrand. Mycket vadare och andfågel håller till på stranden mot Vege ås mynning.

Skötsel – användning: Området lämnas för fri utveckling.

Motstående intressen: Skogsbruk. Igenväxning av de levande dynerna.

Källor: Skånes flora, Arnström Thomas. Heister Helena. Broman Arne. Gustafsson Mats.

Vresrosen breder ut sig på sanddynen

VEGE Å

74

Naturtyp: Dalgång

Trakt: Strövelstorp

Storlek: 13 km lång i Ängelholm

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd, delvis

riksintresse naturvård, delvis

riksintresse friluftsliv, delvis kustzon

Intresseaspekter: Landskapsbild och friluftsliv

LAT 56 9 41,5 LONG 12 49 45,8

Södra Strövelstorpsvägen/Vege å

Beskrivning:

Vege å och dess dalgång, ca 13 km lång, genomkorsar kommunens sydvästra del. På en del av sträckan närmast Skälderviken utgör ån gränsen till Helsingborgs kommun.

Ån går igenom och avvattnar ett större flackt jordbrukslandskap i sydvästra delen av Ängelholmsslätten. Söder om Strövelstorp finns en markant men ganska plan dalgång, som ut mot Skälderviken blir allt flackare.

Dalgångens plana botten består av svämsand och svämpera. Svämområdet användes omväxlande till betesmark och åkermark. De flacka dalslutningarna brukas huvudsakligen

som åker.

Vattnet i ån är näringsrikt och har sedan 1970 kontrollerats genom Vegeås vattendragsförbund. På grund av kraftig påverkan av organiska föroreningar och hög närsaltbelastning är bottenfaunan artfattig och utarmad.

Fauna

Provfiske 2006 och tidigare inventeringar har visat förekomst av öring i Vegeås övre delar. Årsyngel av lax och äldre lax har noterats 2006 och visar att laxen vandrat upp för lek de senaste åren. En förbättring av vattenkvaliteten får anses vara orsaken till denna positiva utveckling.

Närmast ån finns en rik och frodig vegetation, Ingelstorp

Jättebalsamin blir allt vanligare vid våra vattendrag och kan konkurrera ut annan vegetation

Bottenfaunaundersökningen 2006 har även den visat en förbättring av vattenkvaliteten i stora delar av Vegeås vattensystem. Humlebäcken och Ödåkrabäcken är alltså mycket påverkade av näring och organisk belastning, medan det i huvudfåran vid Ekebro i Bjuvs kommun har märkts en stor förbättring under 2000-talet. Med den förbättrade vattenkvaliteten ökar artantalet vattenlevande organismer väsentligt.

Mynningsområdet mellan Vegeholm och Skälderviken har en rik och kraftig vegetation med ett rikt fågelliv. Området närmast havet på västra sidan av ån har förklarats som Natura-2000 område.

Flora

De flacka områdena närmast ån håller en frodvuxen örtvegetation. Enstaka träd och buskar av klibbal och videarter kantar ån.

Dominerande örtvegetation: Vass, kavel-dun, vallört, brännässla, tistlar, kardborre, snårvinda, älgört, rörflen, hundkäx, skräppor, vasstarr och flera större gräs som hundäxing och ängskavle. Dalgången är en känd lokal för den ovanliga parasiten nässelsnärja.

Värden: Ån och ådalgången i Ängelholms kommun går genom ett intensivt odlat jordbruksområde och har sitt stora värde som ett avvikande landskapselement i den enformiga slättbygden. Ån har ett vackert meanderförlopp mellan Strövelstorp och Vegeholm och är tillgängligt längs den sträckan genom en vandringsled. Havsöring fångas i mynningsområdet av sportfiskare.

Skötsel – användning: Miljö- och naturvärden skulle kunna höjas avsevärt bl.a genom en ändrad markanvändning från åker till betesmark eller annan permanent vegetation. Nyskapande av biotoper t.ex dammar och våtmarker kring dalgången kan ge både ett vackrare och varierat landskap och en förbättrad vattenkvalitet i ån och Skälderviken

Motstående intressen: Övergödning från åkrar och tätorter. Dikning och hårdgjorda avrinningsytor ger översvämning och erosion.

Källor: Vegeås vattendragsförbund, egen inventering, Länsstyrelsen i Skåne län. Fisken i Skånes åar och bäckar.

VEGE ÅS MYNNING

45

Naturtyp: Vattenmiljö

Trakt: Strövelstorp, Utvälinge

Vegeholm

Storlek: 8 ha ca 1,5 km långt

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Natura 2000, delvis
riksintresse naturvård, riksintresse
friluftsliv, kustzon, strandskydd

Intresseaspekter: Biotop och friluftsliv

LAT 56 12 53,7 LONG 12 47 50,5

Kullavägen, väster om järnvägen

Beskrivning:

Vege ån avslutas med kraftiga vassar den sista kilometern före mynningen vid Skälderviken. Ån utgör gräns mellan Ängelholms och Helsingborgs kommuner. Här häckar t.ex rörsångare, kärrsångare, sävsångare och skägges. Under vintern är det en klassisk plats för övervintrande rördrom. Ut mot Sandön och dess omgivning finns stora möjligheter för fågelskådning året runt. Rikligt med vadarfågel finns stationärt men även en betydande mängd tillfälliga flyttfåglar. Havsörn och pilgrimsfalk som är på jakt efter ett byte kan dyka upp under hela året.

De långgrunda stränderna med sin rikedom på mask, molusker, kräftdjur och småfisk gör området till det bästa tänkbara för fågel. Delar av området ingår i ett större skyddat havsområde, nämligen Natura 2000: SE0430125.

Skötsel – användning: Kuststräckan och ån bör lämnas åt fri utveckling. Uppsättning av torn för fågelskådning.

Motstående intressen: Övergödning.

Källor: Atlasinventeringen, Skånes flora, egen inventering.

Mynningen sedd från Utvälinge

VEJBYSTRAND

69

Naturtyp: Kust

Trakt: Barkåkra

Storlek: 17 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd,
riksintresse friluftsliv, kustzon

Intresseaspekter: Friluftsliv och natur

LAT 56 18 59,9 LONG 12 45 46,5

Hamnvägen

Beskrivning:

I kustområdet vid Vejbystrand söder om hamnen finns en bred sandstrand. Den kantas på landsidan av ett dynområde med upp till 5 m höga "klitter". Dynerna är mestadels täckta av sandrör och annan vegetation på landsidan. Sandstranden är kal så när som på små bestånd av saltarv och sodaört. Vresros breder ut sig på de inre dynerna. Norr om hamnen finns en flack strandäng som betas av nötkreatur och enstaka hästar. Vegetationen är inte helt sluten och här finns två rödlistade arter, källfräne och källgräs. Kusten är stenig och stora ansamlingar med tång gör denna del av stranden obrukbar för bad.

Här finns i stället ett mycket rikt fågelliv med bland annat ejder, gravand, gräsand, knölsvan, häger, storskarv, tofsvipa, strand-skata, fiskmå, gråtrut, silvertärna, sädesärta och stare.

Skötsel – användning: Fortsatt bete på norra delen och skötsel för badliv av de södra delarna.

Motstående intressen: Exploatering eller andra ingrepp och att betet upphör på strandängen i norr. Vresrosens spridning.

Källor: Skånes flora, egen inventering.

Källfräne, en rödlistad art, finns vid bäckutflödet och vid grundvattenutflöde i ängen norr om hamnen

VÄSTERSJÖN

70

Naturtyp: Sjö

Trakt: Hjärnarp

Storlek: 480 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd,
riksintresse naturvård och friluftsliv

Intresseaspekter: Friluftsliv och natur

LAT 56 19 50,1 LONG 12 59 58,5

Ugglehult, badplats

Beskrivning:

Västersjön är en relativt näringsfattig sjö som ligger vid Hallandsåsens fot. Sjön är grund i förhållande till sin yta, maxdjupet är 12,6 meter och ligger i den norra delen av sjön. Berggrunden i tillrinningsområdet domineras av gnejs och den dominerande jordarten är morän. I de östra och västra strandpartierna finns glaciala grusavlagringar. Tillrinningsområdet domineras av skog med ett relativt stort inslag av myrmark. Skogen består främst av bok och gran. I Ugglehult, Faxeröd och sydväst ut finns en del odlade marker, betesmarker och naturbetesmarker. Kväveläckage från dessa får anses tämligen blyg-

samt för påverkan av sjöns vattenkvalitet. Däremot kan de tätbebyggda sommarhusområdena ge ett visst tillskott av näringsämnen som kväve och fosfor.

Västersjön har sedan slutet av 1980-talet kalkats genom doserare i Århultsbäcken och Faxerödsbäcken för att höja pH för det tillrinnande sura ytvattnet.

Utbredningen av hög och lågvassar har ökat mycket de senaste decennierna särskilt i den västra delen av sjön. Bland högvassarerna finner man bladvass, säv och bredkaveldun. Lågvassbältena som främst finns i sjöns väst-

Grusvägen längs Västersjöns norra strand

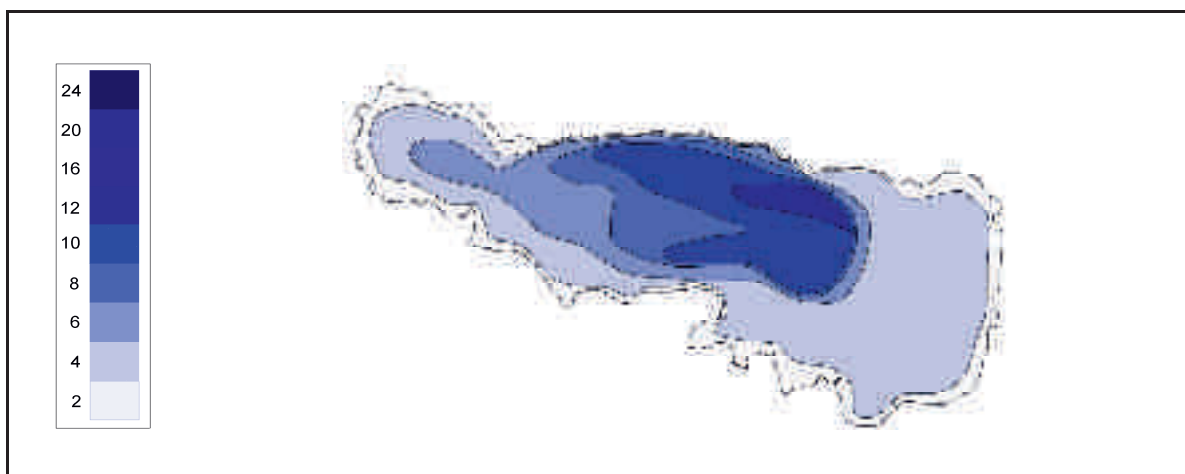
ra del består av knappsäv, flaskstarr, trådstarr och sjöfräken. Undervattensvegetationens utbredning är stor vilket beror på sjöns grunda och flacka bottenprofil samt relativt stora siktdjup. Arterna som dominerar här är strandpryl, notblomster och styvt braxengräs. Flytbladsvegetationen är av liten omfattning och finns främst i sjöns västra del och består huvudsakligen av gul och vit näckros och gäddnate. Andra vattenväxter som finns är t.ex hårslinga, axslinga och ålnate. I strandlinjen finns kransmynta, strandranunkel, spikblad och den sällsynta brunag i nordöstra hörnet. Planktonundersökningar visar på en dominans och ibland massförekomst av kiselalger och blågröna alger.

Värden: Sjön har ett mycket stort värde för det rörliga friluftslivet. Badplats finns i väster. Sportfisket är väl etablerat och gös är det intressantaste bytet.

Skötsel – användning: Anordna vandringsled runt sjön.

Motstående intressen: Övergödning med ökande näringsstatus mot rikare förhållanden. Exploatering och byggnation av området runt sjön. Försurning av sjön.

Källor: SGU Ae 42, Rosén Leif, Skånes flora, Atlasinventeringen, egen inventering.

Djupförhållanden i Västersjön max 12 meter

ÅKERSHOLM

36

Naturtyp: Äng

Trakt: Rebbelberga

Storlek: 1 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd

Intresseaspekter: Biotop

LAT 56 16 14,0 LONG 12 52 16,2

Errarps byaväg, trevägskorsning

Beskrivning:

Området är beläget på sluttningen mot Rös-sjöholmsån 250 m sydväst om Åkersholm. Ett fuktstråk drar igenom en i övrigt torr ler-sluttning. Ängs- och betesmarkerna är om-givna av en kraftig busk- och trädridå. En torrängslik biotop med artrik flora har här utbildats med ovanliga arter som småborre, brudbröd, prästkrage, gulvial, revfingerört, knölsmörlomma, kamäxing, piggstarr, blek-starr och stallört m.fl.

Lokalen var rik på dagfjärilar vid inventering 2006 med bl.a mindre guldvinge-, puktörne-, blåvinge- och pärlemorfjäril.

Värden: Ängsmark i jordbrukslandskapet är en mycket sällsynt biotop. Dess läge vid Rös-sjöholmsån gör att arter härifrån kan spridas längs ån till nya lokaler.

Skötsel – användning: Det är nödvändigt med slåtter eller betesgång sent på somma-ren. Det är av stor vikt att gräsproduktionen bortforslas eller betas årligen för att inte göda markerna.

Motstående intressen: Gödsling eller att hävden upphör, plantering.

Källor: Bentzer, Skånes flora, egen inventering.

Brudbröd var förr en vanlig ängsväxt

ÅKERSJÖN BOARP

57

Naturtyp: Landskap

Trakt: Össjö

Storlek: 220 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd delvis

Intresseaspekter: Natur, geologi och friluftsliv

LAT 56 13 30,8 LONG 13 2 48,6

Åkersjön

Beskrivning:

Området är beläget ca 1 km öster om Össjö kyrka mellan slättbygd och skogsbygd. Det är beläget 50-60 m.ö.h och är ca 2 km² stort. Hela området täcks av en isälvsavlagring med 5-8 m mäktiga lager av sand och grus. En större deltalik bildning vid Åkersjön utgör det flacka västra partiet. De östra delarna utgörs av småkullig bruten terräng med mindre kärr och sjöar. Lite större moränkullar sticker upp ur de jämnare grus- och sandmarkerna.

Mångfalden av terrängformer har bildats vid landisens avsmältning från trakten för ca 12 000 år sedan. En mycket vacker rull-

stensås börjar vid Grönadal och fortsätter mot nordost ca 600 m där den delar sig dels i riktning mot Långsjön och dels mot Prästdammarna. Från dammarna har grus och sandmaterialet transporterats med isälvar genom den ravin, som börjar vid Kråkelund (område 58). Isälvsavlagringen i sin helhet är belägen både över och under högsta kustlinjen, som här har beräknats ligga vid ca 55 m.ö.h. Åkersjön och flera andra markanta gropar inom isälvsavlagringen är dödisgropar. Dessa bildas genom att stora isstycken som är inlagrade i grus och sandmassor smälter bort och på så sätt ger upphov till större eller mindre gropar i terrängen.

Åkersjön omges av lövskogsridåer utom vid en kortare sträcka mot öster

Inom området bedrivs småskaligt lantbruk med rik djurhållning, hästar, nötk, får och hjortar. Här finns stort inslag av betesmark och bara enstaka åkrar som användes för vallodling. Små skogsdungar, våtmarker och dammar är insprängda i landskapet.

Torra backar och fuktiga kärrmarker ger tillsammans med små lövskogspartier, sjöar, dammar och deras strandzoner en mycket omväxlande flora och fauna. Egentlig ängsflora förekommer dock bara på några smärre lokaler vid gruskullar med låg näringsstatus.

Det har under det senaste seklet utbildats ett brett kärr i den västra delen av Åkersjön. Sjön har förändrats i vattenstånd så att många alar vid södra strandkanten dött. Dessa träd är fina boplatser för hålbbyggande fågel. Sjön är en bra fågellokal med gråhakedopping, drillsnäppa, sothöna och många arter sångare i anslutning till kärren runt sjön. Inom hela området finns gamla solitära evighetsträd.

På en kulle i södra delen finns välkända domarringar, stensättningar, gravar och stenar från järnåldern. Hela Össjö sand- och grusområde är fullt av fornminnen. Senare kulturelement som stengårdsgårdar och odlingsrösen finns också rikligt.

Värden: Området har högsta geovetenskapliga värdeklass. Även det samlade naturvärdet har fått klass I i Länsstyrelsens inventering av naturgrus i Kristianstads län. "Här inryms stora naturvärden som en mycket omväxlande och intressant flora och fauna".

Grönadal, stengårdsgård, dammar och rullstensås

Domarring på en kulle norr om Ekebjär

Skötsel – användning: Fortsatt hävd av naturbetesmarker och övriga öppna ytor, glesa utskog och öppna upp landskapet, bevara småskaligheten och omvårdnad av fornminnen.

Motstående intressen: Grustäkt, åkerbruk, plantering av ängs- och betesmarker, igenväxning.

Källor: SGU Ae 42, Inventering av naturgrus och alternativa material i Kristianstads län, egen inventering, Skånes flora.

ÅSBACKA ENE

10

Naturtyp: Hagmark

Trakt: Hjärnarp

Storlek: 7 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Riksintresse friluftsliv

Intresseaspekter: Natur

LAT 56 20 6,5 LONG 12 54 48,6

Åsbackavägen

Beskrivning:

Området är beläget ca 1,7 km norr om Hjärnarps kyrka. Det består av betesmark, lite skog och sumpskog. Den viktigaste delen är den ca 2 ha stora betade hagmarken. Denna har en rik flora och håller en del storkroniga tallar, granar och ekar men även något större träd av kastanj och körsbär. Nyponros och en hel del enbuskar pryder backen.

Flera inventeringar har gjorts de senaste 10 åren och man har då kunnat notera en ängsflora med bl.a följande arter: Blåsuga, ekbräken, ängsdaggkåpa, grönvit nattviol, nattviol, jungfrulin vit, stagg, knägräs, rotfibbla, stenmåra, ärenpris, kamäxing, karingtand och låsbräken. Både nattviol och grönvit nattviol

har noterats på samma lokal vilket ej gjorts på något annat ställe i kommunen.

29 vanliga mossor påträffades vid inventering 2003. I alkärret nordost om enebacken påträffades den ovanliga dunmossan vid en källa i en s.k nyckelbiotop.

Skötsel – användning: Fortsatt hävd genom bete med nötkreatur. Döda träd lämnas kvar. Enarna bör hållas efter med försiktig röjning.

Motstående intressen: Igenväxning.

Källor: Skånes flora, egen inventering, Jordbruksverket; Ängs- och betesmarksinventeringen.

Mellan enarna växer de båda orkidéerna; nattviol och grönvit nattviol

ÄNGELHOLMS STRANDSKOG

47

Naturtyp: Kustskog

Trakt: Ängelholm

Storlek: 135 ha

Markägare: Stiftelse

Skyddsstatus: Natura 2000, naturreservat, riksintresse för kustzon, friluftsliv och delvis naturvård

Intresseaspekter: Natur och friluftsliv

LAT 56 14 8,545 LONG 12 49 3,763

Sibirienvägen, parkering

Beskrivning:

Området utgör ett ca 1,5 km långt kustområde beläget söder om Råbocka camping. Området innehåller sandstrand, flygsanddynor, tallskog, granskog och blandlövsog. Sandstranden är Ängelholms finaste badplats och är välbesökt av turister. Området blev 2010 naturreservat och det ägs av Stiftelsen för fritidsområden i Skåne som tagit fram en broschyr om områdets natur, kultur och betydelse för friluftslivet i Ängelholm.

Detta tätortsnära område bildar tillsammans med Vegeholmsskogen och Kronoskogen ett större friluftsområde som används flitigt för allehanda friluftaktiviteter som motion, promenader, hundrastning och svampplockning.

Den inre dynen har fått marktäckande mossa och lav och träden har kunnat etablera sig

Eftersom sandflykten var ett stort problem på 1500-, 1600- och 1700-talen började man med kraft plantera skog här för att hindra sanden att flyga in i staden eller ut på åkrarna. Närmast havet planterades ett bälte av bergtall, därefter tall med björk längre in. Det förekommer även små partier med gran och enstaka ek och asp. Längre in mot öster bedrivs idag skogsbruk med tall och gran.

Parallellt med dynerna förekommer lågpartier med fuktig mark där man träffar på pors, odon och andra fuktkrävade växter. Träden här är huvudsakligen klibbal.

Ytterst mot havet utanför klitterna växer endast några få arter som saltarv, marviol och sodaört. Innanför har det parallellt med kusten

Alkärr, tidvis med vattenspegel

bildats dyner med en sammanhängande stabil dynvegetation av mestadels sandrör och strandråg. De här gräsens förmåga att snabbt växa upp genom översandningen gör att en sanddyn bildas. Så småningom bildas flera parallella dyner innanför varandra och nedbrytning och uppbyggnad pågår ständigt. Ett levande dynsystem har bildats.

Vegetationen i de yttre delarna är sparsam, men innanför börjar gräs som borsttåtel, rödsvingel och sandstarr dyka upp, plus enstaka flockfibbla och styvmorsviol. Innanför breder en låg hedvegetation av gräs med ett bottenskikt av lavar och enstaka mossor ut sig. Här ökar örtinslaget med ängsviol, blåmunkar och gulmåra. Sedan vidtar en ris-hed där kråkris och ljung dominerar och bottenskiktet av lavar och mossor sluts. Nu kommer även enstaka små träd.

Vresrosen är en sen invandrare som har planterats för att binda sanden. Den har tyvärr en förmåga att sprida sig i det öppna dynlandskapet. Den bildar ett ogenomträngligt buskskikt till och med ut till den yttre dynen. Igenväxningen påskyndas av kvävenedfall med regn och tillförsel av kväve från nedbruten tång. Inom delar av reservatet har restaureringar gjorts för att få tillbaka det öppna sanddynlandskapet genom att vresrosor och bergtallskogarna har röjts bort. Dessutom har det gjorts en naturvårdsbränning i de yttre dynerna för att få bort strandrågen, sandrören och en del risvegetation. Lite längre in från kusten kan

man se antropogena dyner som bildats med människans hjälp. Här fångades sanden med hjälp av gårdsgårdar och stängsel och nya dynerna kunde bli flera meter höga.

Dynskog av tall

Värden: Här finns höga geologiska och biologiska värden knutna till det unika dynlandskapet med sina 10 m höga sanddyner varav en del består av öppen sand. Den orörda tallskogen. Rikligt med vandringsleder och en härlig badstrand.

Skötsel – användning: Området är både Natura 2000-område och naturreservat med antagen skötselplan.

Motstående intressen: Igenväxning av de levande dynerna.

Källor: Arnström, Thomas. Strandskogen vid Ängelholm 1985, Heister, Helena. Ängelholms strandskog med dynområden 1989. Skånes flora.

Sandrör och strandråg breder ut sig i de yttre dynerna vilket förhindras genom att bränna av dynerna. Foto: Mats Niklasson

ÄNGELTOFTA ÖVRAGÅRD

20

Naturtyp: Park

Trakt: Barkåkra

Storlek: 12+8 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Ingen

Intresseaspekter: Kultur och natur

LAT 56 17 51,4 LONG 12 50 11,4

Ängeltoftavägen, Ängeltofta

Beskrivning:

Området omfattar två större gårdar i slättlandskapet väster om flygplatsen i Barkåkra socken. Ängeltofta och Övragård är två stora gårdar med gamla anor. De båda omges av större parker med värdefulla trädmiljöer. En hel del gamla träd finns vid båda gårdarna trots att mycket föll vid stormen Gudrun 2005. Övragård omges av en vacker stenmur med högt naturvärde. Ängeltofta, som är den gamla sätesgården, omges av vallgrav. Här finns också de äldsta byggnaderna från 1760 uppförda av greve Gustaf Frölich. Det är de båda ståtliga magasinstoren. Gårdarna har varit åtskilda i modern tid men nu har Övra-

gårds ekonomibyggnader och åker åter för-
enats med Ängeltofta.

För detta enda säteri i gamla Bjäre härad finns de tidigaste uppgifterna från början av 1600-talet. Gården visade sig vara svårskött och under 1600- och 1700-talet skedde många konkurser. I slutet av 1700-talet började upprustningen av de båda gårdarna under Frölichs styre. I början av 1800-talet började det ske förändringar i brukandet med den nye ägaren Carl Georg Stjernswärd. Han hade varit i Skottland och studerat jordbruk. Kunskapen omsatte han på Ängelholmslätten med hjälp av lånad arbetskraft.

Magasinstornen från 1760 är de äldsta byggnaderna på Ängeltofta

Han lät uppföra en redskapsfabrik i tre våningar med bostäder i den övre. Här tillverkades under en tioårsperiod 746 plogar, 379 harvar, 17 tröskmaskiner mm. Bearbetningen av den tunga lerjorden kunde börja och enskiftesstadgan gav draghjälp i rationaliseringsarbetet.

Jorden samlades vid enskiftet men uppdelades sedan i 19 farmar som till exempel Kelliehouse, Nådala, Övragård och Huntly. Många människor var involverade i detta stora jordbrukföretag. Täckdikningen skedde med ris och sten. Uppröjning av ”kratt och surskog” har säkert varit mycket omfattade då den täta lerjorden håller ytvattnet uppe. Våtmarkerna omfattade mycket stora arealer på denna tid vilket ledde till en omfattande nyodling. Därefter infördes sex års växelbruk. Nya vägar anlades, många nya byggnader uppfördes, tegelugnar sattes upp och 110 olika byggnader uppfördes under de 25 år som Stjernswärd var herre på Engeltofta, som det stavades på denna tid. Alla dessa investeringar gjorde att skulderna växte och han blev tvungen att sälja går-

den. Han har dock gått till eftervärden som en pionjär för det moderna jordbruket och prisas för detta med ett monument som ligger utmed gamla E6 söder om Nådala.

Övragård har genom åren varit knutet till Ängeltofta och hit flyttade den gamla smedjan från att ha uppförts söder om Ängeltofta. 1930 skildes gårdarna åt men 2003 återköptes marken till Ängeltofta. På Frölich tid på 1780-talet uppfördes efter gårdsbygget en trädgård med park, springvatten och fruktodling. En del av dessa gamla träd föll i orkanen Gudrun år 2005. Detta blev en svår ödeläggelse av parken på Övragård.

Skötsel – användning: Bibehålla kultur- och naturvärden. Bevara gamla träd och spara död ved. Ev. återskapa äldre trädgårdar och parker.

Motstående intressen: Inga för närvarande.

Källor: Svenska slott och herresäten. Band 3.

Redskapsfabriken flyttades från Ängeltofta till Övragård 1919

ÄSPENÄS

22

Naturtyp: Äng

Trakt: Tåssjö

Storlek: 5 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Ingen

Intresseaspekter: Flora o fauna

LAT 56 18 11,9 **LONG** 13 0 13,4

Tåstarps backaväg

Beskrivning:

Naturbetesmark, som avgränsas i söder av en våtmark. Den är tämligen ostörd av närings-tillförsel att döma av den rika ängsfloran. Betesmarkerna närmast gården och mot vägen är brukade för rik grästillväxt och således gödslade. Den naturliga betesmarken är omgiven av skog och öppen mot sydost. Markytan är ganska blockrik och torra backar avlöses av partier med små fuktiga eller blöta stråk. En oregelbunden svacka i västra delen håller vatten största delen av året vilket visas av den fuktkrävande vegetation. Öppet vatten finns i smärre hålor där bäcknate, svalting och igelknopp växer.

Artlista för floran

Låsbräken, krypvide, källarv, jungfrulin, gulmåra, blåsuga, småvänderot, slättergubbe, rödfibbla, skogsklöver, klockljung, jungfru Marie nycklar, nattviol, knapptåg, borsttåg, stjärnstarr, lundstarr, hedsäv, ängskavle, stagg, ärenpris, liten blåklocka och käringtand.

Artlista för fjärilar

1-3 anger hur riklig förekomsten är. 1 = sparsamt, 3 = rikligt. Bredbrämrad bastardsvärmarre (1), brunfläckig pärlemorfjäril (2), kamgräsfjäril (1), kålfjäril (1), luktgräsfjäril (2), mindre tätelsmygare (1), näselfjäril (1), puk-törneblåvinge (1), violett kantad guldvinge (1) och ängspärlemorfjäril (3).

Jungfru Marie nycklar kan förekomma rikligt vissa år trots betande boskap

Skötsel – användning: Fortsatt bete med nötkreatur och en separat inhägnad av det värdefulla ogödslade ängspartiet.

Källor: Egen inventering, Skånes flora.

Motstående intressen: Gödsling eller skogsplantering skulle spolia den biologiska mångfalden.

Betande djur behövs för att hålla markerna öppna

ÖRJABÄCKEN

65

Naturtyp: Bäckdalgång

Trakt: Ausås

Storlek: 6 km lång

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd

Intresseaspekter: Friluftsliv och natur

LAT 56 9 41,5 LONG 12 49 45,8

Södra Strövelstorpsvägen/Vege å

Beskrivning:

Örjabäcken avvattnar jordbruksbygd från Humlarp - Härninge till Strövelstorp där den mynnar i Vege å. Bäckens är på en del ställen nedskuren flera meter i de underliggande jordlagren. Den ringlar sig i en flack dalgång genom Ängelholms slättlandskap. Dalgången har formats vid tiden för landisens avsmältning. Mycket vackra meanderslingor uppträder på många ställen mellan Ausås och Strövelstorp.

Uppströms Ausås är bäcken dikad, utträtad, och längre ut i periferin finns bara täckdiken. Fallhöjden mellan Ausås och Strövelstorp är 14 meter.

Vattnet i bäcken innehåller hög halt av näringsämnen, som kväve och fosfor. Vid höga vattenflöden innehåller vattnet mycket partiklar vilket gör det grumligt. Det finns förhållandevis mycket hårdbotten (sand och grus) vilket gör bäcken till en bra reproduktionsplats för öring. Vattnet innehåller få växter men en hel del småkryp, eftersom den inte torkar ut på sommaren.

Längs hela sträckan mellan Ausås och Strövelstorp finns träd och buskar vid bäckens kanter. Al, ask och alm är de vanligaste trädslagen medan buskvegetationen består av hägg, hassel, fläder samt olika videarter. Gamla ekar och almar och andra större löv-

Örjabäcken kan ibland se ut som en frodig kanal

finns vid Nöttaskogen, Häggarp och Aldalen. Nöttaskogen har 1993 utökats med 4 ha planterad lövskog för att i framtiden få ett större sammanhängande lövskogsparti. Ett stort bestånd med Jätteloka finns tyvärr längs bäcken vid Ausås.

Växtligheten är frodig och relativt artfattig på grund av hög näringsstatus och fukthållande mark. Hundkåx och älgört är vanliga längs hela sträckan i öppna lägen medan i

Både ormvråk och glada har setts häcka vissa år. Ett stort antal sångare finns med härmsångare och näktergal som de ovanligaste. Inom bäckområdet och speciellt där äldre trädsamlingar kantar bäcken finns nötväcka, trädkrypare, rödhake, gärdsmyg, koltrast, större hackspett, talgoxe och blåmes. Dessa är stannfåglar som kan ses året runt.

Sådesfält omger Örjabäcken som här kantas av stora träd. De döda träden är almar

skuggiga partier frodas kirskål och nejlikrot. Olika gräs och halvgräs finns rikligt i anslutning till de öppnare partierna av dalgången. På våren blommar vitsippor och svalört längs Örjabäcken i stora mängder, och framför allt i Aldalen täcker de stora delar av markytan. Aldalen i Strövelstorp är ett brett parti lövskog med al i de fuktigaste partierna och bok och alm på torrmarken. Där finns rikligt med döda träd och död ved.

Djurvärld

Det gröna stråk som dalgången utgör drar till sig mycket djur framför allt fågel som bor och finner sin föda i denna rika biotop. Däggdjur som räv, grävling och rådjur har också sin naturliga hemvist här.

Värden: Örjabäcken såväl som Vege å är viktiga formelement i landskapet, eftersom gröna stråk och spridningskorridorer blir allt viktigare i jordbrukslandskapet.

Skötsel – användning: Miljö- och naturvärden skulle kunna höjas avsevärt bl.a genom en ändrad markanvändning från åker till betesmark eller annan permanent vegetation. En vandringsled, Örjabäcksleden, har skapats de senaste åren genom s k beträdor vilket gör att bäcken är lättillgänglig året om.

Motstående intressen: Övergödning från åkrar och tätorter.

Källor: Skånes flora, egen inventering.

ÖSSJÖ

54

Naturtyp: Kulturlandskap

Trakt: Össjö

Storlek: 41 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Ingen

Intresseaspekter: Natur och kultur

LAT 56 13 43,6 LONG 13 1 43,6

**Drakabergavägen/Össjö byaväg,
Össjö kyrka**

Beskrivning:

Össjö by och herrgård ligger där slättbygden övergår till skogsbygd i sydöstra delen av kommunen. Gården anlades på 1500-talet av släkten Krabbe. Huvudbyggnaden är från början av 1800-talet och byggd i sengustaviansk stil. De två flygelbyggnaderna som varit magasin och tjänstebostäder är betydligt äldre, från 1770-talet. Redan på 1700-talet fanns en park anlagd sydväst om gården.

Trädgården och parken är beskrivna i Linnés Skånska resa år 1749. Här nämns bland annat att en hagtornshäck omgärdade trädgården med fruktträd. Vinrankan som växte upp till

takfoten växte ”bättre än på något annat ställe i Skåne”. Åkrarna är utarrenderade men gården används numera för hästhållning och ridskola. I parken finns bl.a rester av en berså, många jätteträd av bok, ek och ask. Parken så väl som det omgivande landskapet och byn håller många s k evighetsträd, fler hundra år gamla träd.

Ca 700 m norr om gården växer en gammal ek med omkrets av 6,7 m i brösthöjd. Det finns också gammal ask, kastanj, lind och al samt en hel del döda träd och mycket håligheter för insekter och fåglar.

Gamla döda träd med plats för insekter och fåglar i parkens utkant

Ett tjugotal dammar och våtmarker har anlagts under de senaste tjugo åren av ägaren Hugo Berch. Dammar finns både i skogen och ute på ren åkermark. Dammarnas utveckling har följts av Skånes flora och de flesta har uppvisat en mycket hög kolonisation av både vattenväxter och strandväxter. Stor biologisk variation har uppnåtts och den största mångfalden har uppstått där kringmarken och stränder betas. Detta har höjt både skönhetsvärde och biologisk mångfald inom hela Össjöområdet.

En medveten satsning på naturvård jämsides med produktion har präglat driften. För skogsskötseln har gällt att ersätta gran med föryngring med lövträd. Ek, björk och bok men framför allt lärk har planterats eller gått till självföryngring.

Värden: Här möts natur- och kulturmiljö i hög biologisk och kulturell mångfald.

Skötsel – användning: Fortsatt omsorg om natur- och kulturvärden. Bevara gamla träd och även döda träd för insekters mångfald.

Motstående intressen: Skogsplantering på de öppna markerna.

Källor: Skånes flora, egen inventering, Svenska slott och herresäten, band 3.

En våtmark i Össjö intill landsvägen

ÖSSJÖ SKOG

56

Naturtyp: Skog och sjö

Trakt: Össjö

Storlek: 194 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Strandskydd delvis

Intresseaspekter: Flora, fauna, geologi
och friluftsliv

LAT 56 15 5,5 LONG 13 3 16,6

Mossa Jordbovägen

Beskrivning:

Sjö- och skogsområde, som ligger ca 3 km nordost om Össjö kyrka och omfattar Långsjön, Hallsjön, en större damm och andra våtmarker samt, omgivande skogslandskap. Långsjön ligger i en sprickdal, som går i en riktning från syd till nord, vilket är mycket ovanligt. Den genomkorsar ett kvadratkilometerstort amfibolitmassiv i den annars enhetliga gnejsberggrunden. Berget, som går i dagen på många ställen, består i övrigt av järngnejs med sprickfyllnad av gångbergarten diabas. Höjdområden med berg och morän avlöses av lägre partier, i vilka avsatts isälvs-sediment i form av terrasser och mindre ås-

ryggar. Sjön omges huvudsakligen av grus- och sandavlagringar. Dessa ingår i ett större grusstråk mellan Grönadal och Aggarp.

På grund av amfibolitens basiska egenskaper har sjön en hög buffringsförmåga mot försurning. Den har en artrik strandvegetation med den mindre allmänna sjöranunkeln. I kärret söder om sjön växer bl.a sumpviol. Bäckens, som avvattnar sjön, har tidigare innehållit flodpärlmussla, som dock ej återfanns vid ett hastigt besök. Vegetationen i höjdlägen får betraktas som hedbokskog och blåbärsgran-skog. Skogen har en omväxlande och rik flora och fauna.

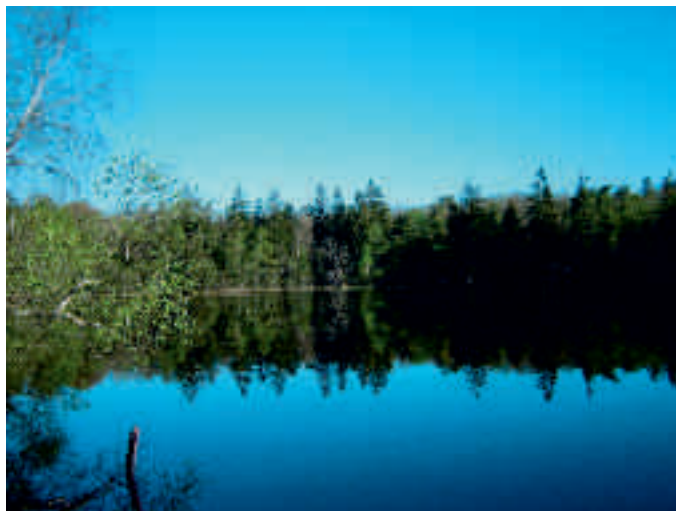

Sumpviol växer i översvämningsskärr och finns endast på tre lokaler i Skåne

De basiska mera näringsrika bergarterna har givit goda möjligheter till fynd av en rikare flora även i de torra partierna av området.

Ytterligare en sjö ingår, Hallsjön som ger ett trolsk intryck med sitt mörka vatten och den täta storskogen. Denna lilla sjö omges av kärrvegetation och granskog.

Ett rikt fågelliv har iakttagits i detta brutna och omväxlande landskap. Flera rovfåglar häckar i omgivningen och till de mera exklusiva hör fiskgjuse och glada. Skäggdopping häckar tidvis i Långsjön.

Träden speglar sig i Hallsjön

Exklusiv flora

Från Långsjöns sydända sträcker sig ett intressant alkärr söderut till Åslidenvägen. Några karaktärsarter för detta är följande; rankstarr, skogsviol, kärrviol, skärmstarr, småvänderot, läkevänderot, frossört, strandklo, missne, fackelblomster, grenrör, långsvingel och längs med vägen till Långsjön finns ett större bestånd av skogsbräsma. Områdets raritet är sumpviol med två större bestånd med sammanlagt ett par hundra exemplar. Sumpviol som är en sällsynt art finns bara på tre lokaler i Skåne.

Den lilla bäckdalen i Långsjöns norra ända har ett mycket stort bestånd av kambräken, kanske det största i nordvästskåne. Här finns också dvärghäxört, gullpudra, källary, strandklo, bäckbräsma, rankstarr, skärmstarr, kärrbräken och spikblad m.fl. Även i ett närliggande kärr med översilningsmark vid Össjö såg finns rikligt av ovan nämnda karaktärsarter.

Ett annat kärr, längs en mindre bäck med rik flora, är beläget ca 1000 m nordost om Össjö såg. Här finns alsumpskog i ett brett bälte med en längd av ca 500 m. I anslut-

ning till kärret finns rikligt av skogsbräsma och dvärghäxört på många ställen. Vid Skånes Floras inventering 1997 har korallrot påträffats i många exemplar i kärrkanten. Denna orkidé har påträffats vid ytterligare tre lokaler i kommunen.

I en annan alsumpskog ca 400 m norr om

Farholmahuset påträffades vid inventeringen den mycket ovanliga orkidén spindelblomster.

Värden: Området är av geologiskt stort intresse med tre olika bergarter och en ovanlig kvartärgeologisk morfologi. Uppstickande bergknallar, bergbranter,

moränkullar, åsryggar, och mellanliggande sänkor med vatten eller våtmark. Vid skogsvårdsstyrelsens inventering noterades här särskilt många nyckelbiotoper. En mycket varierad och rik flora och fauna med täta kärr, mossar, glesa bokskogar, blandskog, ekskog och planterade gran- och tallskogar gör området attraktivt som strövområde. Det är ej tillgängligt med bil, vilket ger ett lugnt och ostört intryck. Den gående eller cyklande besökaren har lätt att ta sig fram på de många lätt framkomliga skogsvägarna.

Skötsel – användning: Här bedrivs ett från naturvårdens synpunkt väl balanserat skogsbruk med övergång från granskog till lövskogproduktion.

Motstående intressen: Kommersiellt skogsbruk eller utvidgning av den befintliga bergtäkten skulle inkräkta på unika naturvärden.

Källor: Broman Arne, Skånes Flora, egen inventering, SGU Ae 42.

ÖVREMÖLLA

60

Naturtyp: Äng

Trakt: Össjö

Storlek: 9 ha

Markägare: Privat

Skyddsstatus: Ingen

Intresseaspekter: Flora och fauna

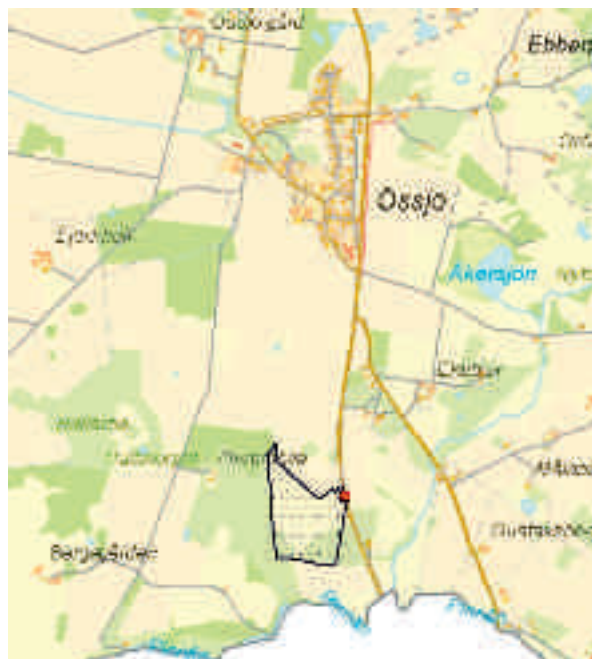
LAT 56 12 57,2 LONG 13 2 6,7

Klippanvägen, parkeringsficka

Beskrivning:

Området är beläget ca 800 m söder om Össjö kyrka. Det är en naturbetesmark i brutet landskap intill Pinnåns dalgång.

Betesmarken består huvudsakligen av torra moränbackar med synligt berg på några ställen. Det finns ett fuktstråk i söder och ett mindre i anslutning till berghällen i norra delen där det finns kärtistel och ängsvädd. Enstaka hagmarksträd som större ekar, apel, björk, rönn och hagtorn finns. Lite död ved och håligheter i träden förekommer. Det finns rikligt med stagg och knägräs även om betningen håller nere en hel del av ängsfloran. I vissa delar kan man se viss kvävepåverkan, men det finns nästan inga hundkäx, hundäxing, åkertistel eller brännässlor.

Skötsel – användning: Fortsatt bete med nötkreatur. Uppdelning av betesmarken i två halvor skulle ge möjlighet att växla betet till sena och tidiga betesutsläpp vilket skulle gynna ängsfloran.

Motstående intressen: Gödsling eller skogsplantering skulle spolia den biologiska mångfalden.

Källor: Egen inventering, Skånes flora. Jordbruksverket. Ängs- och betesmarksinventeringen.

Jordtistel var förr vanlig i naturbetesmarker

**ÄNGELHOLMS
KOMMUN**

Ängelholms kommun | Miljökontoret | Östra vägen 2 | 262 80 Ängelholm
Tel 0431-87137 | www.angelholm.se

www.angelholm.se/Bygga-bo-miljo/Parker-och-natur/Naturvard-och-biologisk-mangfald/Naturvardsprogrammet/